

UCHWAŁA Nr LXVII/355/24
RADY MIEJSKIEJ W TUŁOWICACH

z dnia 25 marca 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm) oraz art. 14 ust. 1 i art. 19 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024.278) Rada Miejska w Tułowicach uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Tułowic.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Frédéric Coppin

Załącznik

do uchwały nr LXVII/355/24

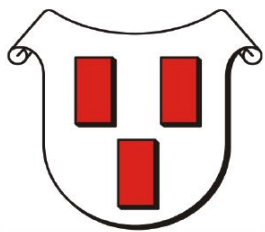
Rady Miejskiej w Tułowicach

z dnia 25 marca 2024 r.

GMINNY PROGRAM

REWITALIZACJI GMINY

TUŁOWICE NA LATA 2024-2030

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

www.deltapartner.org.pl

Spis treści

Wprowadzenie.....	5
1. Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu	7
2. Podstawa prawna.....	10
3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	11
3.1 Spójność GPR z dokumentami strategicznymi rangi krajowej	11
3.2 Spójność dokumentu w skali regionalnej	12
3.3 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy	15
3.4 GPR jako strategia IIT (Inny Instrument Terytorialny).....	18
3.5 Charakterystyka Gminy Tułowice	21
4. Synteza diagnozy obszaru zdegradowanego.....	24
4.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego	25
4.1.1 Wyróżnione obszary porównawcze.....	25
4.1.2 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego	27
4.2 Wnioski z diagnozy delimitacyjnej.....	30
5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	37
6. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	40
6.1 Obszar rewitalizacji.....	40
Sfera społeczna	41
Sfera gospodarcza	44
Sfera techniczna	44
Sfera środowiskowa	46
Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	48
6.2 Mocne i słabe strony obszaru rewitalizacji.....	50
6.3. Potencjały obszaru rewitalizacji.....	51
6.4 Problemy i potrzeby obszaru rewitalizacji	52
7. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji	53
8. Cele i kierunki działań w procesie rewitalizacji.....	54
9. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	56
9.1 Projekty podstawowe.....	60
9.2 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	91
10. Mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych.....	94
10.1 Komplementarność przestrzenna	94
10.2 Komplementarność problemowa	95
10.3 Komplementarność międzyokresowa	96
10.4 Komplementarność źródeł finansowania	98
10.5 Podsumowanie komplementarności	100
10.6 Mechanizmy integracji	103
10.7 Dostępność.....	104

11. Indykatywne ramy finansowe	106
12. Opis struktury zarządzania	111
13. System monitoringu i ewaluacji	114
13.1 Monitoring programu rewitalizacji	114
13.2 Ewaluacja GPR	115
13.3 Aktualizacja GPR	117
13.4 Harmonogram realizacji	118
13.5 Koszty zarządzania	118
14. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej	119
14.1 Uspołecznienie opracowania GPR	119
14.2 Uspołecznienie wdrażania GPR	121
15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko	124
16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach	125
17. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	125
17.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji	125
17.2 Miejscowy Plan Rewitalizacji	125
17.3 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego	125
17.3.1 Niezbędne zmiany w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego...	125
17.3.2 Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	125
18. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji	126
19. Spis grafik, tabel i wykresów	127

Wprowadzenie

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 (zwany dalej GPR) stanowi dokument operacyjny wyznaczający cele oraz plan działania w długookresowej perspektywie, a także umożliwia realizację kompleksowych, zintegrowanych i skoncentrowanych terytorialnie projektów rewitalizacyjnych skupionych na lokalnej społeczności, gospodarce, ładzie przestrzennym oraz zrównoważonym rozwoju. Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji skupiającej działania na zaspokojeniu potrzeb zbiorowych mieszkańców gminy, a także jej przeprowadzenie stanowią zadania własne gminy¹.

W ramach opracowywania przedmiotowego dokumentu kierowano się zapisami:

- Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485),
- Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40),
- Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 (dokument opracowany przez Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej).

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 został opracowany zgodnie z metodyką zaproponowaną w następujących publikacjach:

- *Rewitalizacja. Inspiracje i doświadczenia dla zintegrowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki*, Opole 2022 r.,
- Ekspertyza pn. *Ocena realizacji gminnego programu rewitalizacji. Praktyczny podręcznik dla samorządów lokalnych*. Ekspertyza współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 w ramach projektu Regiony Rewitalizacji, Warszawa, 2022 r.,
- W. Jarczewski (red.), *Delimitacja krok po kroku*, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju Departament Polityki Przestrzennej i Gospodarki Nieruchomościami, Warszawa 2017 r.,
- A. Jadach-Sepioto (red.), *Gminny Program Rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych*, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju Departament Polityki Przestrzennej i Gospodarki Nieruchomościami, Warszawa 2018 r.,
- A. Jadach-Sepioto, K. Spadło, A. Kułaczowska (red.), *Monitorowanie procesów rozwoju na poziomie wewnętrznym*, Warszawa 2020 r. Publikacja ta powstała w ramach projektu *Monitoring rozwoju lokalnego na poziomie miejskim i wewnętrznym*, realizowanego przez Związek Miast Polskich oraz Instytut Rozwoju Miast i Regionów w ramach umowy dotacji z Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju (obecnie Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej),

---

¹ Zgodnie z zapisami Ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990r. (Dz.U.2023.40 t.j.).

- Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, *Ustawa o rewitalizacji. Praktyczny komentarz*, Warszawa 2016 r.

Proces opracowywania GPR poprzedzony został podjęciem Uchwały nr LVII/305/23 Rady Miejskiej w Tułowicach z dnia 30 maja 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Tułowice, stanowiącej akt prawa miejscowego. Kolejnym krokiem było podjęcie Uchwały Nr LIX/313/23 Rady Miejskiej w Tułowicach z dnia 26 czerwca 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030.

1. Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu

Poniższe pojęcia należą do terminologii związanej z rewitalizacją i pochodzą z Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485).

REWITALIZACJA stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

INTERESARIUSZAMI REWITALIZACJI, zwanymi dalej „interesariuszami”, są w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego oraz członkowie kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 Ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 28);
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

OBSZAR ZDEGRADOWANY to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, który można wyznaczyć

jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

OBSZAR REWITALIZACJI to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy i zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

PROCEDURA SPORZĄDZENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI obejmuje następujące

etapy:

- podjęcie Uchwały o przystąpieniu do sporządzania GPR,
- ogłoszenie informacji o podjęciu Uchwały o przystąpieniu do sporządzania GPR,
- sporządzenie projektu GPR,
- przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu GPR,
- wystąpienie o zaopiniowanie projektu GPR przez podmioty wskazane w ustawie,
- wystąpienie w zakresie przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ),
- wprowadzenie zmian do projektu GPR wynikających z konsultacji społecznych i uzyskanych opinii,
- przedstawienie Radzie Gminy do uchwalenia projektu GPR.

Należy nadmienić, że sporządzenie przez jednostkę samorządu terytorialnego gminnego programu rewitalizacji ma kluczowe znaczenie nie tylko z uwagi na wymiar lokalny, ale również w odniesieniu do perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2021-2027. Na etapie ubiegania się o unijne dofinansowanie, instytucje ogłaszające konkursy będą sprawdzać, czy składany projekt rewitalizacyjny wynika z obowiązującego GPR oraz czy GPR ujęty jest na liście pozytywnie zweryfikowanych przez Urząd Marszałkowski programów rewitalizacji.

2. Podstawa prawna

Podstawą, na której opracowano Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 jest Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485). Pozostałymi, również istotnymi aktami prawnymi regulującymi proces rewitalizacji są:

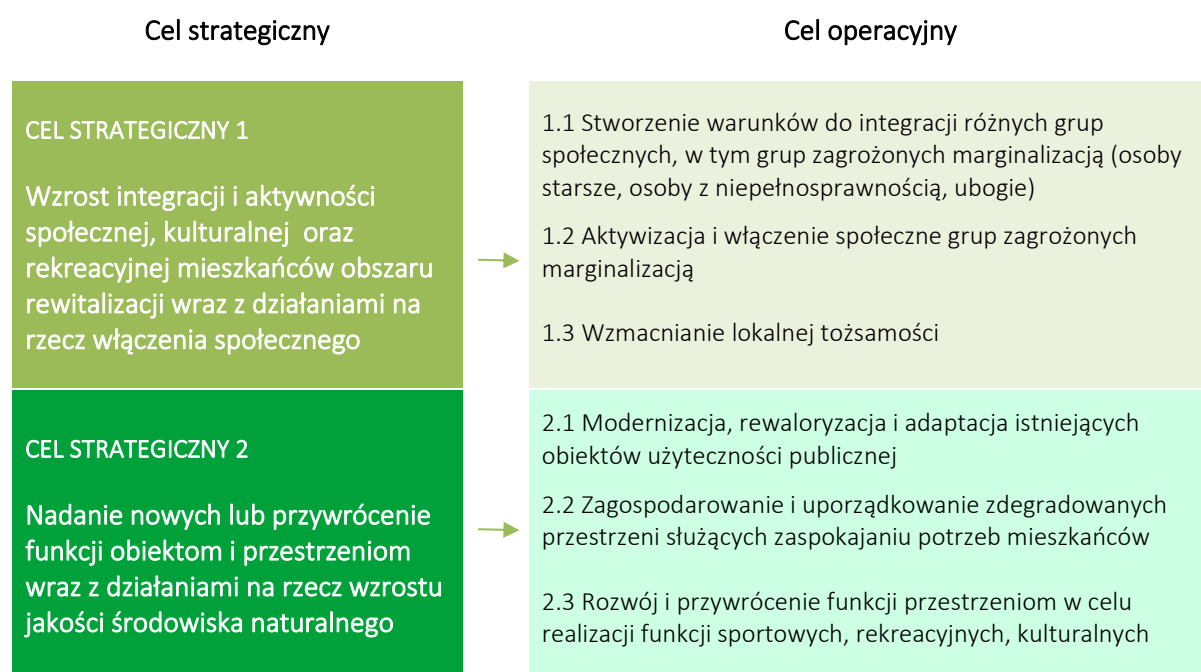
- Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1710 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 344),
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1054),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 725),
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1054),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 977),
- Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1990),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40).

Ponadto GPR został opracowany zgodnie z zapisami zawartymi w *Umowie Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności na 2021-2027*, przyjętej w dniu 30.06.2022 r., Ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U z 2022 poz. 1079) oraz opracowanymi przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej *Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027*.

3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 został poddany weryfikacji w zestawieniu z głównymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi w skali krajowej, regionalnej i lokalnej. Proces rewitalizacji ma wymiar lokalny i powinien kreować rozwój na poziomie jednostek samorządu terytorialnego, a następnie pośrednio realizować cele i założenia programów na poziomie regionu i kraju. Poniżej przedstawiono schemat celów i kierunków działań GPR Gminy Tułowice na lata 2024-2030. W dalszych podrozdziałach wykazano zgodność celów GPR z dokumentami strategicznymi w skali krajowej, regionalnej oraz gminnej.

Tabela 1 Schemat celów strategicznych i operacyjnych GPR Gminy Tułowice

Źródło: opracowanie własne

3.1 Spójność GPR z dokumentami strategicznymi rangi krajowej

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 jest jednym z dokumentów stanowiących o rozwoju jednostki samorządu terytorialnego w trzech obszarach: społecznym, przestrzenno-infrastrukturalnym oraz środowiskowym. W poniższej tabeli przedstawiono zgodność (komplementarność) Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 z dokumentami strategicznymi w skali makro (na poziomie krajowym). Zgodność ta jest wykazywana na poziomie celów strategicznych.

Tabela 2 Komplementarność GPR z dokumentami na poziomie krajowym

Komplementarność z dokumentami na poziomie krajowym	
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r., zgodnie z wymogami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 225). Strategia określa nowy model rozwoju – suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym do 2020 r. oraz w perspektywie do 2030 r. Strategia jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. KSRR to zbiór wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Efektem jej realizacji w perspektywie długookresowej dla obywateli w sferze społecznej <i>będzie ograniczenie wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz wszelkiego rodzaju nierówności społecznych, a także budowa silnego kapitału społecznego i zwiększenie jego roli w rozwoju, a w sferze instytucjonalnej wpłynie na budowę państwa bardziej przyjaznego obywatelom i przedsiębiorcom</i> ² . Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 zakłada m.in. aktywizację i włączenie grup zagrożonych wykluczeniem, rozwijanie kapitału społecznego, modernizację budynków instytucji publicznych i wsparcie aktywności gospodarczej.
Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) to dokument programowy, którego celem jest odbudowa potencjału rozwojowego osłabionego kryzysem wywołanym pandemią COVID-19 oraz wsparcie gospodarki i wzrost poziomu życia społeczeństwa w dłuższej perspektywie czasowej. Dokument stanowi podstawę ubiegania się o wsparcie z europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Jednym z celów realizacji GPR Gminy Tułowice jest wzrost integracji, aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców, zapobieganie dalszym procesom wykluczenia społecznego, a także modernizacja budynków instytucji publicznych. Założenia GPR Gminy Tułowice znajdują odzwierciedlenie w dwóch z zakładanych przestrzeni wsparcia KPO takich jak: Poprawa jakości instytucji i warunków realizacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności oraz Zielona energia i zmniejszenie energochłonności.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)	Celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy SOR – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe: Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym; Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych; Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 zakłada m.in. wzmocnienie lokalnej tożsamości i konkurencyjności. Zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne

3.2 Spójność dokumentu w skali regionalnej

W poniższym ujęciu tabelarycznym przedstawiono komplementarność Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 z dokumentami strategicznymi w skali regionalnej (na

²Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), str. 51.

poziomie województwa). Spójność założeń GPR z dokumentami w skali wojewódzkiej ma przede wszystkim znaczenie z uwagi na programowanie wydatkowania środków dla samorządów terytorialnych w ramach funduszy europejskich.

Tabela 3 Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030
Dokument został przyjęty Uchwałą nr XXXIV/355/2021 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 4 października 2021 r. Strategia stanowi, że Opolskie w 2030 roku to region cenionej jakości życia wynikającej z unikalnego i uniwersalnego łączenia różnorodności: dynamiki i równowagi, nowoczesności i tradycji oraz otwartości i integracji.   Cel strategiczny 1: Człowiek i relacje – Mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę   • Cele operacyjne: ○ Trwałe więzi społeczne,   ○ Wykwalifikowani mieszkańcy,   ○ Rozwinięte i dostępne usługi,   ○ Bezpieczny region.   Cel strategiczny 2: Środowisko i rozwój – Środowisko odporne na zmiany klimatyczne i sprzyjające rozwojowi   • Cele operacyjne: ○ Opolskie zero emisyjne,   ○ Przyjazne środowisko i racjonalna gospodarka zasobami,   ○ Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe.   Cel strategiczny 3: Silna gospodarka – Gospodarka inteligentna wzmacniająca konkurencyjność regionu   • Cele operacyjne: ○ Gospodarka otwarta na współpracę,   ○ Silne branże,   ○ Region dostępny komunikacyjnie,   ○ Ceniona marka regionu.   Komfort życia w Opolskim zwiększa się za sprawą zintegrowanych działań rewitalizacyjnych na rzecz lokalnych społeczności, przywracających do życia obszary kryzysowe. Samorządy gminne, przy wsparciu władz regionalnych, realizują kompleksowe programy rewitalizacji obejmujące interwencje na obszarach koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno - funkcjonalnej lub technicznej³.   Jednym z kierunków działań Województwa Opolskiego jest budowa systemu wsparcia rewitalizacji (kompleksowe i silnie uspołecznione działania przywracające do życia obszary deficytowe i zdegradowane społecznie; wspieranie powstawania przestrzeni publicznych integrujących różne grupy społeczne; wzmacnianie zdolności gmin do programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych; monitorowanie rewitalizacji; upowszechnienie działań rewitalizacyjnych). GPR Gminy Tułowice zakłada działania dotyczące rewitalizacji obiektów, przestrzeni publicznych, integrację społeczną i działania aktywizujące lokalną społeczność, a także wzmacnianie znaczenie materialnego i niematerialnego dziedzictwa regionalnego, co w efekcie może mieć pozytywny wpływ na rozwijanie marki regionu i lokalnej tożsamości.
Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027
Komisja Europejska zatwierdziła program regionalny Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027. Decyzją Wykonawczą z dnia 29.11.2022 r. zatwierdzającą program „Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027” do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” dla regionu opolskiego w Polsce.

³ Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 - fragment opisu Celu strategicznego

Komplementarność zapisów GPR z Programem jest istotna z punktu widzenia finansowania działań rewitalizacyjnych w Tułowicach, zapisanych w dokumencie. Następujące priorytety mogą stanowić źródło finansowania celów szczegółowych Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice:

- Priorytet FEOP.02 Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony środowiska naturalnego w województwie opolskim
- Priorytet FEOP.06 Fundusze europejskie wspierające włączanie społeczne w opolskim
- Priorytet FEOP.07 Fundusze europejskie wspierające usługi społeczne i zdrowotne w opolskim
- Priorytet FEOP.08 Europejski budżet dla województwa opolskiego
- Priorytet FEOP.10 Fundusze europejskie na wzmocnienie potencjałów endogenicznych opolskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego

Strategicznym celem polityki przestrzennej województwa opolskiego jest kształtowanie struktury przestrzennej odznaczającej się wysokim poziomem ładu przestrzennego, która będzie umożliwiała wykorzystanie jego zróżnicowanych terytorialnie potencjałów, zapewniała konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminowała niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu.

Naczelną zasadą, z której wynikają pozostałe najważniejsze, to: zasada zrównoważonego rozwoju – polegająca na prowadzeniu rozwoju społeczno – gospodarczo i przestrzennego, z zachowaniem równowagi przyrodniczej i kulturowej w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców – tak obecnych, jak i przyszłych pokoleń. Szczegółowe zasady gospodarowania przestrzenią to m.in.:

- zasada zachowania ładu przestrzennego,
- zasada preferencji intensyfikacji zabudowy na terenach zainwestowanych wraz z ich regeneracją (odnową),
- zasada budowania tożsamości regionalnej poprzez zachowanie dziedzictwa kulturowego,
- zasada spójności i ciągłości przestrzennej przy wyznaczaniu obszarów planistycznych i ich strefowaniu,
- zasada poprawy dostępności przestrzennej,
- zasada stymulowania rozwoju,
- zasada rozwoju infrastruktury społecznej,
- zasada racjonalnego kształtowania stref aktywizacji gospodarczej,
- zasada racjonalnego zagospodarowania,
- zasada oszczędnego gospodarowania energią i zasobami złóż naturalnych,
- zasada wyznaczania obszarów funkcjonalnych i problemowych.

Działania projektowe, które zostaną podjęte w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 będą uwzględniać powyższe zasady dla zagospodarowania województwa opolskiego.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2027 (dla powiatu opolskiego)

Ze względu na obszar zainteresowań i zadania przypisane samorządowi powiatowemu w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, działania powiatu koncentrują się na:

- wsparciu osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej (w tym rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, ofiar przemocy domowej, dzieci w pieczy zastępczej, usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej);
- wsparciu osób starszych i niepełnosprawnych (rozwój infrastruktury i usług społecznych, zwiększenie aktywności społecznej, zmiana postaw wobec starzenia się i starości);
- przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu i ubóstwu osób i rodzin (rozwój usług aktywizacji społecznej i zawodowej, wsparcie podmiotów ekonomii społecznej).

W związku z powyższym wymienione obszary wyznaczają cele strategiczne Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2027, które zamierza się osiągnąć w ramach współpracy z instytucjami publicznymi (pomocy społecznej, sądownictwa, policji itp.), organizacjami pozarządowymi i podmiotami prywatnymi. Istotny jest też udział samych mieszkańców powiatu, uczestniczących w inicjatywnych własnych, lokalnych oraz realizowanych instytucjonalnie.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 zakłada szereg projektów aktywizujących osoby w wieku senioralnym, dzieci i młodzież, a także osoby ze szczególnymi potrzebami. W związku z tym zaplanowane działania odnoszą się do następujących celów Strategii:

- Cel strategiczny 1. Wsparcie rodziny i dziecka
- Cel strategiczny 2. Wsparcie i aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych
- Cel strategiczny 3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integracja społeczna

Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2016-2025

Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2016-2025, której celem jest wspieranie działań i rozwój instytucji służących zabezpieczeniu podstawowych potrzeb mieszkańców województwa opolskiego, a także integracja społeczeństwa regionu poprzez wzmocnienie aktywności mieszkańców i współdziałanie instytucji publicznych, komercyjnych oraz organizacji pozarządowych. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 zakłada szereg projektów aktywizujących osoby w wieku senioralnym, dzieci i młodzież, a także osoby ze szczególnymi potrzebami. W związku z tym zaplanowane działania odnoszą się do następujących celów Strategii:

- 1.1. Wzmocnienie funkcji opiekuńczej i wychowawczej rodzin.
- 2.2. Zwiększenie udziału osób starszych w życiu społecznym – aktywny udział w działaniach instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, wolontariacie.
- 3.1. Ograniczenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego wśród niepełnosprawnych mieszkańców województwa.
- 3.2. Zwiększenie udziału sektora ekonomii społecznej oraz innych organizacji pozarządowych w realizacji zadań reintegracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
- 4.1. Rozwój usług aktywizacji społecznej i zawodowej.
- 4.2. Partnerstwo i współpraca na rzecz włączenia społecznego.
- 4.3. Usprawnienie koordynacji działań na rzecz włączenia społecznego.
- 5.3. Rozwój partnerstwa i otoczenia na rzecz ekonomii społecznej.

Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015-2025

Celem Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015-2025 jest określenie kierunków rozwojowych powiatu zgodnie z potrzebami lokalnej społeczności oraz zmiennymi warunkami społeczno-gospodarczymi. Dokument strategiczny nawiązuje do działań prorozwojowych i proinwestycyjnych z uwzględnieniem przemian, jakie zachodzą w polityce regionalnej i krajowej. Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 - 2025 zawiera syntetyczną diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej oraz analizę SWOT, której celem jest ocena mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń. Na podstawie analizy SWOT sformułowano wizję oraz cele rozwojowe powiatu na kolejne lata.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 jest zbieżny z priorytetem 2 Strategii, jakim jest turystyka. Priorytet ten dotyczy wzmocnienia funkcji turystycznej regionu i stanowi ważny postulat rozwojowy bazujący na dziedzictwie materialnym i niematerialnym. Zaplanowane działania rewitalizacyjne w gminie Tułowice są zgodne z następującymi celami Strategii:

- Celem strategicznym II: Aktywne i bezpieczne społeczeństwo
- Celem strategicznym V: Infrastruktura społeczna przyjazna ludziom i środowisku

Realizacja zadań planowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 wpłynie pozytywnie na rozwój powiatu opolskiego.

Źródło: opracowanie własne

3.3 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy

Spójność Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 na poziomie lokalnym ma istotny wpływ na rozwój całościowy gminy i wykorzystanie jej wszelkich potencjałów. Tak jak w przypadku zgodności na poziomie krajowym i regionalnym, komplementarność wykazana została na poziomie celów strategicznych i operacyjnych.

Tabela 4 Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym

Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym

Strategia Rozwoju Gminy Tułowice na lata: 2022-2030

Podstawę Strategii Rozwoju Gminy Tułowice na lata 2022-2030 stanowią 3 obszary strategiczne, w ramach których dokonano koncentracji różnych działań wokół wyznaczonych celów, tj.

- Gospodarka lokalna i oferta czasu wolnego,
- Przestrzeń i środowisko,
- Kapitał ludzki i społeczny.

W ramach każdego z obszarów zdefiniowano cele rozwojowe w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Określone w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Tułowice cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami operacyjnymi są spójne z następującymi celami strategicznymi i operacyjnymi wskazanymi w Strategii Gminy Tułowice:

- Cel strategiczny 1. Dogodne warunki życia oraz wysoka jakość usług publicznych, wzmacniających kapitał ludzki i społeczny.
  - Cel operacyjny 1.1. Doskonalenie jakości edukacji oraz dostosowanie oferty do potrzeb społecznych i wyzwań rozwojowych gminy.
  - Cel operacyjny 1.3. Pielęgnowanie kultury i dziedzictwa budujących tożsamość i przewagę konkurencyjną gminy.
  - Cel operacyjny 1.4. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego.
  - Cel operacyjny 1.5. Nowoczesne zarządzanie publiczne, służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu.
- *Cel strategiczny 2. Środowisko i przestrzeń do życia i rozwoju.*
  - Cel operacyjny 2.2. Troska o stan środowiska naturalnego i działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu.
- *Cel strategiczny 3. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka gminy, bazująca na tradycjach i zasobach lokalnych oraz silnych sieciach współpracy.*
  - Cel operacyjny 3.1. Wzmocnienie potencjału gospodarczego gminy.
  - Cel operacyjny 3.3. Rozwój i promocja oferty czasu wolnego, opartej na lokalnych zasobach środowiskowych i kulturowych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Tułowice

Tekst studium stanowi zał. nr 1 do uchwały Rady Miejskiej w Tułowicach nr XXXVI/231/14 z dnia 24.04.2014 r. Celem generalnym dokumentu jest ożywienie gospodarcze i zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy w oparciu o aktywność biznesową dużych, średnich i małych i przedsiębiorstw produkcyjnych, nowoczesne rolnictwo, dynamiczny rozwój usług i turystyki. Wsparciem dla tego procesu ma być rozwój mieszkalnictwa, wzrost kwalifikacji i umiejętności zasobów rynku pracy oraz realizowanie polityki proekologicznej.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 jest zgodny z następującymi celami szczegółowymi zawartymi w Studium:

- Cele ekonomiczne
  - aktywizacja rozwoju funkcji podstawowych gminy tj. przemysłu, usług, leśnictwa i rolnictwa, turystyki
  - wspieranie przedsiębiorczości i jego promocję
- Cele społeczne
  - zapewnienie dogodnych warunków życia w drodze rozwijania infrastruktury społecznej w dostosowaniu do potrzeb powiatowych i gminnych,
  - zapewnienie mieszkańcom odpowiedniej ilości i jakości usług
  - zapewnienie odpowiedniego poziomu ochrony zdrowotnych warunków życia mieszkańców.
- Cele przestrzenne
  - porządkowanie struktury funkcjonalno - przestrzennej gminy,
  - likwidacja zaniedbań i nieprawidłowości w dotychczasowym zagospodarowaniu przestrzennym poprzez rewitalizację i rehabilitację zabudowy,

- racjonalna gospodarka terenami i efektywnym ich wykorzystaniu,
- zabezpieczenie obszarów i obiektów chronionych.
- Cele kulturowe
  - ochrona istniejących zasobów kulturowych; ich restrukturyzację, renowację i rewitalizację,
  - kształtowanie harmonijnego krajobrazu kulturowego z zachowaniem naturalnych krajobrazów i zabytkowych układów urbanistycznych.
- Cele ekologiczne
  - uwzględnienie problematyki ochrony środowiska jako nierozłącznej części wszystkich procesów rozwojowych,
  - pełna ochrona wartości przyrodniczych, a wraz z nimi wartości kulturowych,
  - ochrona ciągów ekologicznych, Obszaru Chronionego Krajobrazu „Borów Niemodlińskich”, OOS Natura 2000 Bory Niemodlińskie, zabytkowych parków, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, rezerwatów przyrody

Zadania zapisane w Gminnym Programie Rewitalizacji uwzględniają uwarunkowania wynikające między innymi z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenów, stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, własności gruntów, jakości życia mieszkańców, zadań ponadlokalnych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tułowice na lata 2018-2028

GPR Gminy Tułowice przewiduje do realizacji zadania na rzecz społeczności lokalnej w zakresie niwelowania zdiagnozowanych problemów społecznych. Z tego względu jego założenia są zbieżne z następującymi celami strategicznymi oraz działaniami zapisanymi w Strategii:

- Cel szczegółowy: Zapewnienie dostępu do zróżnicowanych usług społecznych osobom w wieku senioralnym, chorym i niepełnosprawnym,
- Cel szczegółowy: Wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży, właściwych warunków wychowania i rozwoju,
- Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie bezrobociu oraz rozwój rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tułowice na lata 2018-2028 odnosi się do problematyki przeciwdziałania marginalizacji i wykluczenia społecznego, wskazując jednocześnie nowe podejście do problemów społecznych oparte na działaniach profilaktycznych, które zapobiegają występowaniu niekorzystnych zjawisk społecznych i w większym stopniu, niż działania interwencyjne, sprzyjają poprawie jakości życia mieszkańców.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Tułowice na lata 2023-2025

Program został przyjęty w dniu 30 stycznia 2023 roku uchwałą Rady Miejskiej w Tułowicach nr LIII/282/23. Dokument został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U z 2022 r. poz. 447 ze zm.).

Cel główny: Wspieranie rodziny w wypełnianiu jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Cele szczegółowe:

- I. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.
- II. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży.
- III. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny.
- IV. Praca z rodzicami dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Zaplanowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji cele obejmujące integrację społeczną, odpowiadają na cel główny Programu oraz jego cele szczegółowe, zmierzając w szczególności do ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z różnego rodzaju dysfunkcjami, podniesienia świadomości społeczeństwa o dostępnych formach wsparcia rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych, a także do rozwijania współpracy różnorodnych podmiotów na rzecz wspierania rodziny.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Tułowice na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026

GPR Gminy Tułowice z uwagi na szereg działań związanych z ochroną środowiska na obszarze rewitalizacji wykazuje zgodność z następującymi celami zapisanymi w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Tułowice na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026:

- Poprawa stanu czystości powietrza na terenie Gminy Tułowice,
- Kształtowanie systemu przyrodniczego, ochrona krajobrazu i różnorodności biologicznej.

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z dokonaną powyżej analizą można stwierdzić dużą zgodność celów Gminnego Programu Rewitalizacji z obowiązującymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Pokazuje to, że planowana rewitalizacja jest spójna z tezami rozwojowymi i stanowi ich uzupełnienie i wzbogacenie. Kluczowym jednak jest fakt, że zadania społeczne i pozaspołeczne zapisane w Gminnym Programie Rewitalizacji koncertują się na rozwiązaniu konkretnych problemów, dotyczących różnych grup mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji. Realizacja tych zamierzeń będzie pełnić rolę wzmacniającą dla zamierzeń strategicznych zapisanych w dokumentach strategicznych oraz będzie dodatkowym bodźcem rozwojowym dla gminy i jej społeczności.

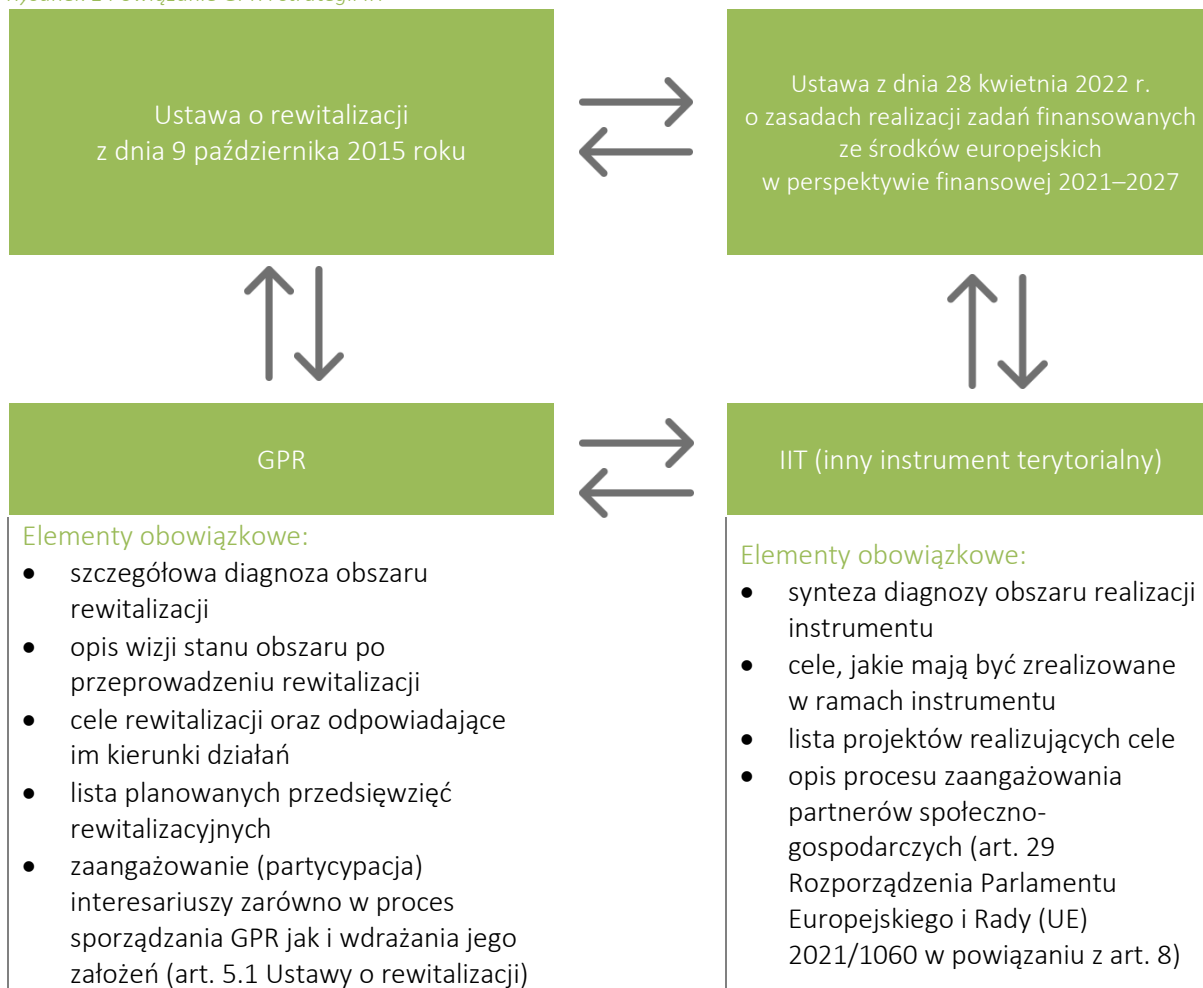
3.4 GPR jako strategia IIT (Inny Instrument Terytorialny)

Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 daje możliwości pełnienia przez GPR funkcji strategii IIT (Innego Instrumentu Terytorialnego) w zakresie zaplanowanych działań finansowanych ze środków polityki spójności⁴. Przedstawiona poniżej grafika prezentuje powiązania pomiędzy gminnym programem rewitalizacji, a strategią IIT jako szczególnym narzędziem umożliwiającym pozyskiwanie środków z Funduszy Europejskich.

---

⁴ Por. <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/zasady-realizacji-instrumentow-terytorialnych-w-polsce-w-perspektywie-finansowej-ue-na-lata-2021-2027>.

Rysunek 1 Powiązanie GPR i strategii IIT

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy o rewitalizacji oraz Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027

Regulacje Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 oraz Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027) wskazują, iż Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 stanowi jednocześnie strategię IIT, z uwagi na uwzględnienie w dokumencie obowiązkowych elementów strategii IIT takich jak:

Tabela 5 Elementy obowiązkowe strategii IIT w odniesieniu do poszczególnych rozdziałów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030

Nr rozdziału GPR	Element obowiązkowy strategii IIT
4	Synteza diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
5.	

9.	Lista projektów realizujących cele, o których mowa w rozdziale 8 GPR, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami;
8.	Cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu;
14.	Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem planu działań IIT

Źródło: opracowanie własne na podstawie Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027

Obowiązkowy element Strategii IIT, jakim jest opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych (..), koresponduje z obligatoryjnymi przepisami ustawy o rewitalizacji dotyczącymi uspołecznienia procesu tworzenia i wdrażania gminnego programu rewitalizacji. Ustawa o rewitalizacji definiuje katalog interesariuszy rewitalizacji, wskazuje obligatoryjne formy zaangażowania społeczności lokalnej w proces tworzenia i wdrażania GPR, a także określa katalog podmiotów uprawnionych do tworzenia komitetu rewitalizacji oraz udziału w procesie opiniowania GPR (w szczególności art. 5.1 – partycypacja społeczna, 6.1 – konsultacje społeczne, 7.1 – komitet rewitalizacji w powiązaniu z artykułem 2.2 – interesariusze rewitalizacji i artykułem 17.1 – proces opiniowania)⁵.

W ramach angażowania partnerów społeczno-gospodarczych poza standardowymi technikami partycypacyjnymi (konsultacjami społecznymi, spotkaniami warsztatowymi, zbieraniem uwag w postaci papierowej, ustnej i elektronicznej⁶), wykonano również procedurę opiniowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030. Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji projekt dokumentu skierowano do następujących podmiotów:

- zarządu właściwego powiatu – w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu,
- zarządu właściwego województwa – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa,
- właściwego wojewody – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 Ustawy o gospodarce nieruchomościami z dnia 21 sierpnia 1997 r.,
- właściwych organów wojskowych, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- właściwego komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej – w zakresie ochrony przeciwpożarowej,

⁵ Ustawa o rewitalizacji <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20210000485/T/D20210485L.pdf>

⁶ Szczegóły dotyczące prowadzonych działań partycypacyjnych zostały opisane w rozdziale 15.

- właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego,
- właściwej gminnej komisji urbanistyczno-architektonicznej,
- operatorów sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg oraz linii i terenów kolejowych,
- komitetu rewitalizacji (jeżeli został powołany),
- Krajowego Zasobu Nieruchomości, o którym mowa w Ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz. U. z 2023 r. poz. 1054) – w zakresie sposobu zagospodarowania oraz przedsięwzięć związanych z nieruchomościami wchodzącymi w skład Zasobu Nieruchomości.

Ponadto, na podstawie art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizyjowej w powiązaniu z art. 8. zapewniono możliwość i zaangażowano w proces przygotowania GPR następujących partnerów: władze lokalne i miejskie oraz instytucje publiczne, partnerów społecznych i gospodarczych, podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie. Podmioty miały 14 dni na przedstawienie swojej opinii z uwzględnieniem zasady milczącej zgody. Raport z procesu opiniowania zostanie opublikowany na stronie www.tulowice.pl oraz w biuletynie informacji publicznej.

3.5 Charakterystyka Gminy Tułowice

Gmina Tułowice to gmina miejsko-wiejska położona w centralnej części województwa opolskiego, w powiecie opolskim. W skład gminy wchodzi miasto Tułowice i 5 sołectw: Skarbiszowice, Szydłów, Goszczowice, Ligota Tułowicka oraz Tułowice Małe. Miasto stanowi centrum administracyjne, usługowe i gospodarcze gminy, podczas gdy sołectwa mają charakter leśno-rolniczy.

Funkcjonowanie i rozwój gminy w znacznym stopniu warunkowane są przez jej położenie i ponadprzeciętne walory przyrodnicze. Cały obszar gminy włączony jest bowiem do chronionego kompleksu Borów Niemodlińskich, co z jednej strony stanowi o wysokiej atrakcyjności i jakości środowiska, lecz z drugiej może ograniczać rozwój przestrzenny i gospodarczy gminy.

Przez teren gminy Tułowice przebiega autostrada A4, droga wojewódzka nr 405 (Niemodlin-Korfantów-Prudnik) oraz drogi powiatowe, a także linia kolejowa nr 287 (Opole Zachodnie-Szydłów-Nysa), co wpływa pozytywnie na poziom dostępności komunikacyjnej gminy. Ponadto bliskość stolicy województwa (28 km do Opola), gwarantuje mieszkańcom dostęp do zróżnicowanego rynku pracy, a

także szerokiej oferty usług, w tym specjalistycznych i wyższego rzędu. Gmina Tułowice od 2014 roku jest członkiem Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska, którego głównym celem jest poprawa warunków życia mieszkańców obszaru funkcjonalnego Opola oraz zwiększenie konkurencyjności jego gospodarki.

Gmina Tułowice jest niezwykle atrakcyjną przestrzenią pod względem przyrodniczym, gospodarczym i turystycznym o rozwiniętej infrastrukturze technicznej, gwarantującej czystość i bezpieczeństwo środowiska naturalnego.

W strukturze gospodarczej Gminy Tułowice dominują⁷, podobnie jak w skali powiatu i regionu, firmy z sekcji F (budownictwo) i G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych). Na mapie gospodarczej Gminy Tułowice przeważają firmy z sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Lokalizacja stref inwestycyjnych zlokalizowanych przy Obwodnicy Niemodlina przyciąga większe przedsiębiorstwa, stanowiąc automatycznie znaczną bazę miejsc pracy, jaką dysponują mieszkańcy.

Podając za *Raportem o stanie gminy za 2022 rok* Miasto Tułowice jest lokalnym ośrodkiem kulturotwórczym oraz siedzibą aktywnie działających organizacji pozarządowych. Za organizowanie i prowadzenie działalności kulturalnej na terenie gminy Tułowice odpowiada przede wszystkim Tułowicki Ośrodek Kultury, prowadzący różnego rodzaju zajęcia edukacyjne i artystyczne, organizujący wydarzenia i wspierając inicjatywy kulturalne, a także realizujący zajęcia rekreacyjne i ruchowe. Ośrodek organizuje działalność w dwóch obiektach: głównej siedzibie TOK (gdzie znajdują się również pracownie, studio piosenki i biblioteka) i sali widowiskowej w Tułowicach. Gmina słynie z porcelany i porcelitu. W połowie XIX wieku w Tułowicach powstała manufaktura fajansu założona przez rodzinę Frankenbergów. Kolejni właściciele manufaktury Schlegelmilchowie wybudowali nową fabrykę ręcznie malowanej i eksportowanej na cały świat porcelany. Po 1945 roku fabrykę znacjonalizowano i przekształcono na Zakłady Porcelitu „Tułowice. Obecnie na wyremontowanym dworcu w Tułowicach funkcjonuje muzeum ceramiki, gdzie pokazywane są najcenniejsze wyroby z tułowickiej fabryki porcelany sprzed 1945 roku i porcelit produkowany po wojnie. Gminę wyróżniają też inne zasoby materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Łącznie do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Opolskiego zostało wpisanych 11 obiektów z terenu gminy Tułowice, z których aż 8 znajduje się w mieście Tułowice. Żywe są również liczne tradycje, z których warto wspomnieć wykonywanie pisanek techniką batikową, które w drugiej połowie 2020 r. zostało wpisane na krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Walory krajobrazowe i przyrodnicze oraz kulturowo-historyczne są podstawą rekreacyjno-turystycznego potencjału gminy Tułowice.

---

⁷ Branże wg sekcji PKD.

Analizując instytucje oświatowe należy wskazać, że na terenie gminy funkcjonuje Przedszkole Publiczne w Tułowicach obejmujące swoją opieką teren całej gminy i prowadzące 6 oddziałów. W Tułowicach działa też Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II oraz Zespół Szkół (Technikum Leśne i Liceum Ogólnokształcące o profilu wojskowym), którego organem prowadzącym jest Powiat Opolski.

Gmina Tułowice partycypuje w partnerstwach lokalnych, ponadlokalnych, krajowych i międzynarodowych, spośród których warto wskazać: Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo Borów Niemodlińskich”, Stowarzyszenie Rybacka Lokalna Grupa Działania „Opolszczyzna”, Związek Gmin Śląska Opolskiego i Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pradziad.

Ważną częścią wydatków gminy są środki przeznaczane na inwestycje, które służą poprawianiu jakości życia mieszkańców, tworząc podstawy trwałego rozwoju społecznego, gospodarczego, środowiskowego i przestrzennego. W poniższej tabeli przedstawiono poziom wydatków majątkowych inwestycyjnych ponoszonych przez Gminę Tułowice w latach 2018 – 2021.

Tabela 6 Wydatki majątkowe inwestycyjne Gminy Tułowice w latach 2017-2021

2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
wydatki majątkowe inwestycyjne Gminy Tułowice [zł]			
2 727 940,06	4 311 243,17	1 638 942,20	3 913 858,15
udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem [%]			
14,1	18,8	7,5	15,6

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Budżet na inwestycje wahał się w omawianych latach od kwoty 1,6 do 4,3 mln zł, a najwyższy odsetek wydatków majątkowych inwestycyjnych w wysokości 18,8% osiągnięto w 2019 roku. Tak znaczne różnice w tym zakresie dowodzą, że Gmina Tułowice pozyskuje środki zewnętrzne na realizację ważnych dla mieszkańców inwestycji. Jednym z najbardziej istotnych wyzwań stojących przed samorządem Gminy Tułowice jest zwiększanie budżetu gminy na inwestycje.

4. Synteza diagnozy obszaru zdegradowanego

Niniejszy rozdział prezentuje syntezę diagnozy delimitacyjnej, która została przeprowadzona w celu wyodrębnienia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w gminie Tułowice, co znajduje odzwierciedlenie w Uchwale nr LVII/305/23 przez Radę Miejską w Tułowicach w dniu 30 maja 2023r. Następnie przeprowadzono pogłębioną diagnozę wskazanego obszaru rewitalizacji, co stanowi bazę do sporządzenia GPR.

Grafika 1 Logika definiowania i klasyfikacji problemowej dla rewitalizacji w Gminie Tułowice

Źródło: opracowanie własne

Kluczowym elementem dla tego procesu było przeprowadzanie diagnozy delimitacyjnej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, która miała na celu zidentyfikowanie tych miejsc w gminie, w których występuje szczególna koncentracja zjawisk kryzysowych. Aby w sposób właściwy ocenić skalę potrzeb w zakresie rewitalizacji oraz określić obszar gminy wymagający ingerencji i kompleksowego działania diagnoza obejmowała swoim zakresem pięć sfer, w tym przede wszystkim sferę społeczną oraz sfery: gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną. Wyznaczony obszar cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej i w co najmniej jednej z pozostałych sfer. Zgodnie z zapisami wynikającymi z ustawy o rewitalizacji jego powierzchnia nie może zajmować więcej niż 20% powierzchni gminy i nie może go zamieszkiwać więcej niż 30% liczby mieszkańców.

4.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 to dokument operacyjny o charakterze lokalnym. Obszar, który zostanie poddany rewitalizacji, został wyodrębniony w sposób szczegółowy, w oparciu o katalog wskaźników, odnoszących się do sytuacji społeczno-gospodarczej samorządu. Przyjęta metodologia przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w gminie Tułowice opiera się na mierzalnych zmiennych dotyczących sytuacji społecznej (z zakresu demografii, kapitału społecznego, bezpieczeństwa publicznego, pomocy społecznej i rynku pracy), gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej i technicznej.

4.1.1 Wyróżnione obszary porównawcze

Pierwszy etap pracy polegał na przeprowadzeniu analizy tzw. danych zastanych, która opiera się na zgromadzeniu rzetelnych materiałów i danych statystycznych, a następnie ich analizie i interpretacji. Po wyselekcjonowaniu kluczowych informacji przeprowadzona została właściwa analiza, obejmująca w głównej mierze dokumenty i źródła danych zidentyfikowanych i uznanych za istotne dla procesu badawczego. W celu przeprowadzenia rzetelnej diagnozy zastosowano dwa podejścia, bazujące na analizie danych zastanych: statystyczne i przestrzenne. W ujęciu statystycznym dane zostały zgromadzone, a następnie poddane analizie i przetworzone na potrzeby niniejszego opracowania. W ujęciu przestrzennym natomiast posłużono się danymi, które zostały odniesione do przyjętych obszarów porównawczych.

Delimitacja przeprowadzona w ramach opracowywania niniejszego dokumentu obejmowała następujące etapy:

1. Podział obszaru gminy na jednostki statystyczne (jednostki pomocnicze gminy, zgodnie ze Statutem Gminy Tułowice,
2. Wybór kryteriów (zmiennych) delimitacji,
3. Przeprowadzenie szczegółowej analizy wskaźnikowej w zakresie problemów społecznych w wyodrębnionych obszarach (badanie ilościowe). W jej wyniku wyodrębniono obszary o szczególnym nasileniu problemów społecznych (metoda: analiza danych zastanych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Tułowicach, Ośrodka Pomocy Społecznej w Tułowicach, Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu), dokonano normalizacji (standaryzacji) danych zastanych, a następnie opracowano syntetyczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej,
4. Wyodrębnienie obszarów porównawczych, które cechują się najwyższym stopniem zdegradowania w wymiarze społecznym i pozaspołecznym,
5. Wyodrębnienie obszaru rewitalizacji – obszaru o szczególnym nasileniu problemów społecznych, uwzględniającego ustawowe wskaźniki obligatoryjne dotyczące powierzchni

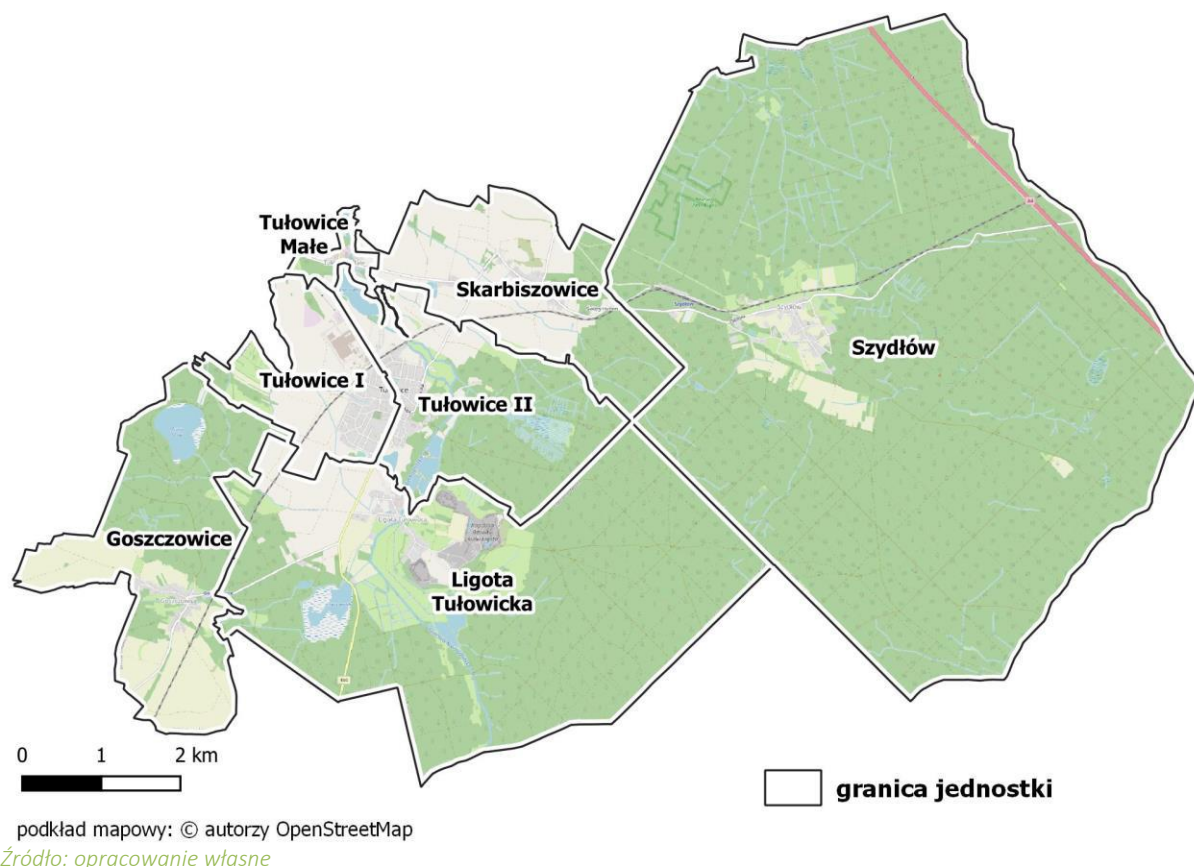
(maksymalnie 20% powierzchni gminy) oraz ludności (maksymalnie 30% wszystkich mieszkańców gminy).

Dla skutecznego przeprowadzenia procesu delimitacji wykorzystano podział na obszary porównawcze, wyznaczone w oparciu o Statut Gminy Tułowice, zgodnie z którym w gminie tworzone są jednostki pomocnicze – sołectwa i osiedla. Poza miastem Tułowice, w gminie funkcjonuje 5 sołectw: Goszczowice, Ligota Tułowicka, Skarbiszowice, Szydłów i Tułowice Małe. Ponadto na potrzeby niniejszej diagnozy z miasta wydzielono 2 jednostki pseudonaturalne w nawiązaniu do jego układu osadniczego, pełniących funkcji i granic naturalnych. Na cele diagnozy wyodrębniono zatem następujące obszary porównawcze:

- Tułowice I,
- Tułowice II,
- Skarbiszowice,
- Tułowice Małe,
- Szydłów,
- Ligota Tułowicka,
- Goszczowice.

Poniższa grafika prezentuje podział gminy.

Grafika 2 Podział Gminy Tułowice na obszary porównawcze

Podział gminy na obszary porównawcze z uwzględnieniem powierzchni oraz liczby mieszkańców przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7 Charakterystyka obszarów porównawczych

Obszary porównawcze	Powierzchnia [ha]	Udział powierzchni [%]	Ludność [os.]	Udział ludności [%]
Podobszar Tułowice I	333,1	4,1	1 267	25,2
Podobszar Tułowice II	590,2	7,3	2 526	50,2
Podobszar Skarbiszowice	548,6	6,8	214	4,3
Podobszar Tułowice Małe	56,5	0,7	187	3,7
Podobszar Szydłów	4 030,6	49,6	394	7,8
Podobszar Ligota Tułowicka	1 857,0	22,9	182	3,6
Podobszar Goszczowice	709,7	8,7	260	5,2
Gmina ogółem	8 126	100	5 030	100

Źródło: opracowanie własne

4.1.2 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego

Dla prawidłowego przeprowadzenia delimitacji konieczny był wybór odpowiednich zmiennych, które w sposób istotny różnicują wyznaczone podobszary. Ze względu na charakter gminy i występujące w niej zjawiska społeczne, jak również gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne, konieczne było zbadanie szeregu zmiennych i wypracowanie katalogu umożliwiającego analizę. Przyjęcie takiej metodologii pracy umożliwiło zidentyfikowanie problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych i infrastrukturalnych na najbardziej szczegółowym poziomie. Poniżej przedstawiono katalog wskaźników, będących jednocześnie kryteriami delimitacji wyznaczenia obszaru zdegradowanego.

Tabela 8 Kryteria delimitacji w aspekcie społecznym i pozaspołecznym

Kategoria	Zmienna	Opis zmiennej
Sfera społeczna	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału ludzkiego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej różnicę pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Miejski w Tułowicach
	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określa przyrost/ubytek ludności jednostki administracyjnej na skutek migracji przypadający na 1000 jej mieszkańców. Źródło danych: Urząd Miejski w Tułowicach
	Wskaźnik obciążenia demograficznego	Wskaźnik rozumiany jako stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (wiek 0-17 lat oraz 60 lat i więcej w przypadku kobiet oraz 65 lat i więcej w przypadku mężczyzn) do liczby ludności w wieku produkcyjnym (18-59 lat w przypadku kobiet i 18-64 lata w przypadku mężczyzn). Źródło danych: Urząd Miejski w Tułowicach
	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący popyt na usługi ośrodka pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący stan lokalnej społeczności w zakresie liczby klientów pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

		Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Tułowicach
	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący popyt na usługi pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący poziom zapotrzebowania na świadczenia przez osoby z niepełnosprawnością (lub ze względu na niepełnosprawność) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Tułowicach
	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Zmienna prezentowana w formie średniej przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Opolu
	Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	Wskaźnik określający odsetek osób zarejestrowanych jako bezrobotne w liczbie ludności w wieku zdolności do pracy, tj. dla mężczyzn grupa wieku 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Opolu i Urząd Miejski w Tułowicach
	Liczba przestępstw	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę przestępstw na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Posterunek Policji w Tułowicach
	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie naruszeń bezpieczeństwa i prawa drogowego, odnoszącą się do liczby zarejestrowanych zdarzeń drogowych. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Posterunek Policji w Tułowicach
	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom aktywności społecznej mieszkańców poszczególnych obszarów gminy. Wskaźnik prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych organizacji społecznych do liczby ludności. Źródło danych: Urząd Miejski w Tułowicach
Sfera gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach, prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych działalności gospodarczych do liczby ludności. Źródło danych: Urząd Miejski w Tułowicach
	Różnica między nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący tendencje związane z rozwojem przedsiębiorczości. Wyrażany przez różnicę liczby nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Miejski w Tułowicach

Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Dostępność punktów usług publicznych	Wskaźnik obrazujący poziom dostępności do instytucji świadczących usługi społeczne (aptek, bibliotek, banków, poczty, urzędu gminy, instytucji kultury, świetlic). Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej określającej liczbę instytucji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Miejski w Tułowicach
	Dostępność usług opieki medycznej	Wskaźnik obrazujący liczbę podmiotów świadczących usługi opieki zdrowotnej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Miejski w Tułowicach
	Udział powierzchni biologicznie czynnej w ogólnej powierzchni	Wskaźnik obrazujący udział powierzchni pokrytej roślinnością i powierzchni wód powierzchniowych w ogólnej powierzchni jednostki porównawczej. Źródło danych: Baza Danych Obiektów Topograficznych
	Udział terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem	Wskaźnik obrazujący dostępność terenów rekreacyjnych, liczony jako liczba terenów rekreacyjnych przypadająca na 1 km ² powierzchni. Źródło danych: Baza Danych Obiektów Topograficznych
	Dostępność komunikacyjna	Wskaźnik obrazujący poziom dostępności komunikacyjnej wyrażanej przez liczbę przystanków komunikacji zbiorowej na terenie danego obszaru porównawczego w stosunku do jego powierzchni. Źródło danych: Urząd Miejski w Tułowicach
	Dostępność infrastruktury rowerowej	Wskaźnik obrazujący dostępność ścieżek i dróg rowerowych w przeliczeniu na 1 km ² powierzchni. Źródło danych: Baza Danych Obiektów Topograficznych
Sfera środowiskowa	Jakość powietrza	Wskaźnik obrazujący obszary z największymi potrzebami środowiskowymi w zakresie poprawy jakości powietrza. Zmienna skategoryzowana na podstawie danych dotyczących średniego rocznego stężenia PM _{2.5} [μg _m ³]. Źródło danych: https://powietrze.gios.gov.pl/
	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Wskaźnik obrazujący potencjalne źródła niskiej emisji wyrażany poprzez udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe w ogólnej liczbie gospodarstw domowych. Źródło danych: Urząd Miejski w Tułowicach
	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	Wskaźnik prezentujący liczbę budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym w stosunku do ogólnej liczby budynków. Źródło danych: Baza Danych Obiektów Topograficznych
	Masa wyrobów azbestowych na 1 mieszkańca [kg]	Wskaźnik prezentujący zagrożenie wyrobami azbestowymi. Jego wartość wyliczono na podstawie masy wyrobów azbestowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca danej jednostki porównawczej. Źródło danych: Urząd Miejski w Tułowicach
Sfera techniczna	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia dostosowania obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami. Źródło danych: Urząd Miejski w Tułowicach

Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Wskaźnik skupiający się na ocenie potrzeb związanych z termomodernizacją obiektów użyteczności publicznej. Źródło danych: Urząd Miejski w Tułowicach
Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²	Wskaźnik obrazujący zagęszczenie obiektów zabytkowych i pomników przyrody na poszczególnych obszarach. Źródło danych: Urząd Miejski w Tułowicach
Penetracja budynkowa Internetem, stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 mb/s	Wskaźnik określający dostępność Internetu w poszczególnych częściach gminy. Wskaźnik penetracji budynkowej Internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 mb/s liczony jest jako stosunek liczby budynków znajdujących się w zasięgu sieci o określonych parametrach do liczby wszystkich budynków na analizowanym obszarze. Za budynki znajdujące się w zasięgu sieci o określonych parametrach uznaje się budynki z możliwością świadczenia usług zadeklarowaną przez operatora. Źródło danych: https://mapbook.uk.gov.pl/

Źródło: opracowanie własne

4.2 Wnioski z diagnozy delimitacyjnej

Przeprowadzona analiza porównawcza siedmiu wyznaczonych obszarów Gminy Tułowice pozwoliła poznać problemy w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, co w konsekwencji pozwoliło na dokładne wskazanie obszaru, który znajduje się w najbardziej kryzysowej sytuacji. Wyodrębnienie obszaru zdegradowanego zostało przeprowadzone w dwóch następujących etapach:

- **Etap I. Obliczenie syntetycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej.** Syntetyczny wskaźnik degradacji został opracowany przy zastosowaniu metody Perkala, umożliwiającej porównanie poziomu rozwoju wyodrębnionego obszaru w oparciu o mierzalne (porównywane) wskaźniki. W tym celu w pierwszej kolejności każdy z 10 elementów (zmiennych) przedstawiono liczbowo (uzyskując tzw. mierniki), a następnie dla każdego z nich obliczono odchylenie standardowe, które określa, jak szeroko wartości danej wielkości (na przykład przyrostu naturalnego, liczby zdarzeń drogowych, liczby bezrobotnych) są rozrzucone wokół jej średniej. W zależności od wartości tego odchylenia dany czynnik był kwalifikowany jako mniej lub bardziej korzystny. Im wyższa liczbowo wartość miernika (większe odchylenie) w stosunku do średniej tym zjawisko kryzysowe występuje w większym nasileniu.
- **Etap II. Wyodrębnienie negatywnych zjawisk w sferze pozaspołecznej.** W tym celu w pierwszej kolejności dokonano zestawienia każdego z 16 czynników (zmiennych) w sposób liczbowy lub opisowy (uzyskując tzw. mierniki). Następnie dokonano podziału w zależności od tego, jak dany czynnik kształtuje się w odniesieniu dla średniej, identyfikowanej w skali gminy. Każdorazowo, gdy czynnik odbiegał od średniej został kwalifikowany jako potencjalnie negatywne zjawisko.

Etap I. Obliczenie syntetycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej.

W poniższej tabeli przedstawiono poziom syntetycznego wskaźnika degradacji dla zmiennych społecznych. Wartość syntetycznego wskaźnika jest najmniej korzystna dla obszaru porównawczego Tułowice I. W tej jednostce wartość wskaźnika jest wyższa od średniej, czyli w największej liczbie przypadków odchyłone są w stosunku do średniej.

Dla obszaru porównawczego Tułowice I wynosi on 3,3. Jednostkę porównawczą wyróżnia najwyższa koncentracja problemów społecznych.

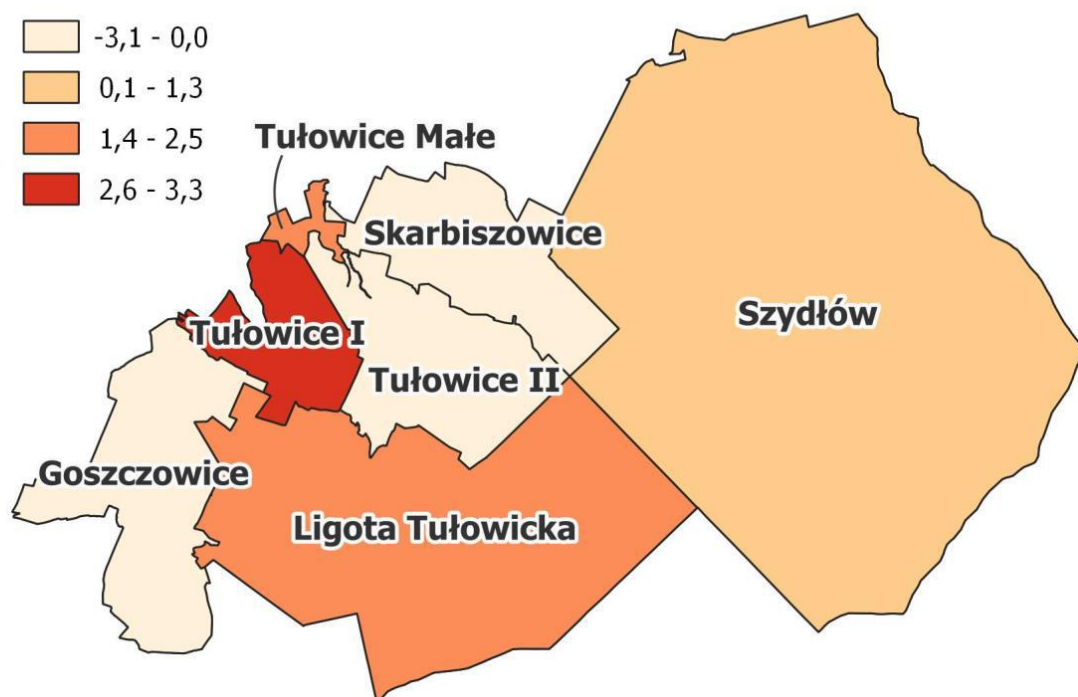
Tabela 9 Syntetyczny wskaźnik degradacji w zakresie czynników społecznych

Jednostka porównawcza	Syntetyczny wskaźnik degradacji
Podobszar Tułowice I	3,3
Podobszar Tułowice II	-3,1
Podobszar Skarbiszowice	-3,1
Podobszar Tułowice Małe	2,3
Podobszar Szydłów	0,3
Podobszar Ligota Tułowicka	2,5
Podobszar Goszczowice	-2,1
Gmina	-0,8

Źródło: opracowanie własne

Na poniższej grafice zaprezentowano syntetyczny wskaźnik degradacji w dziedzinie społecznej w podziale na jednostki porównawcze.

Rysunek 2 Syntetyczny wskaźnik degradacji

Źródło: opracowanie własne

Poniżej w tabelach zaprezentowano w ujęciu szczegółowym wyniki diagnozy delimitacyjnej, dokonującej porównania czynników decydujących o jakości życia w sferze społecznej. Zaprezentowano również zestawienie wartości zestandaryzowanych, które były podstawą do wyodrębnienia syntetycznego wskaźnika degradacji dla poszczególnych obszarów porównawczych.

Tabela 10 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników

	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Obciążenie demograficzne	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
Tułowice I	-7,9	26,0	0,8	20,5	3,6%	23,7	15,0	17,4	7,9	3,9
Tułowice II	-5,5	0,8	0,8	13,9	2,4%	0,0	4,4	7,1	3,6	2,4
Skarbiszowice	-18,7	32,7	0,9	18,7	3,6%	4,7	18,7	0,0	0,0	4,7
Tułowice Małe	0,0	5,3	0,6	26,7	4,2%	16,0	10,7	10,7	5,3	5,3
Szydłów	-2,5	30,5	0,6	15,2	2,5%	7,6	5,1	17,8	7,6	0,0
Ligota Tułowicka	-5,5	44,0	0,8	38,5	6,9%	16,5	5,5	5,5	5,5	0,0
Goszczowice	3,8	11,5	0,6	3,8	0,6%	7,7	7,7	42,3	3,8	3,8
Gmina	-5,8	13,1	0,7	16,7	2,9%	8,3	8,2	12,1	5,0	2,8

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie zgromadzonych danych

Tabela 11 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – standaryzowane wartości wskaźników

	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Obciążenie demograficzne	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Syntetyczny wskaźnik degradacji
Tułowice I	0,38	-0,28	-0,46	0,08	0,13	1,57	0,99	0,21	1,14	-0,49	3,3
Tułowice II	0,05	1,30	-0,38	-0,53	-0,50	-1,33	-0,95	-0,52	-0,47	0,23	-3,1
Skarbiszowice	1,89	-0,70	-1,54	-0,09	0,09	-0,76	1,66	-1,04	-1,79	-0,82	-3,1
Tułowice Małe	-0,73	1,02	1,30	0,65	0,40	0,63	0,20	-0,27	0,19	-1,14	2,3
Szydłów	-0,37	-0,56	0,68	-0,40	-0,47	-0,40	-0,82	0,24	1,03	1,33	0,3
Ligota Tułowicka	0,04	-1,41	-0,52	1,73	1,80	0,69	-0,74	-0,64	0,25	1,33	2,5
Goszczowice	-1,27	0,63	0,92	-1,45	-1,45	-0,39	-0,34	2,01	-0,36	-0,44	-2,1
Gmina	0,08	0,53	-0,22	-0,27	-0,25	-0,31	-0,26	-0,16	0,05	0,05	-0,8

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie zgromadzonych danych

Etap II. Wyodrębnienie negatywnych zjawisk w sferze pozaspołecznej.

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji dany obszar można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim kryzysu w co najmniej dwóch sferach jednocześnie (społecznej i pozaspołecznej), przy czym występowanie kryzysu w sferze społecznej jest konieczne, aby uznać dany obszar za zdegradowany.

W ramach etapu I delimitacji wykazano, że najwyższe natężenie problemów społecznych w Gminie Tułowice występuje na obszarze porównawczym Tułowice I. Jednakże aby wyodrębnić obszar jako zdegradowany, analizie należy poddać pozostałe czynniki, tzw. pozaspołeczne, które determinują poziom jakości życia w gminie. Do czynników pozaspołecznych zakwalifikowano te z dziedziny gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. W tym celu przeprowadzono dokładną analizę 16 elementów (zmiennych), bazujących na danych pozyskanych z instytucji gminnych, powiatowych oraz rządowych.

Szczegółowe zestawienie porównania tych danych przedstawione jest w tabeli poniżej oraz na mapie. Metodologicznie rzecz ujmując dla każdego z tych czynników przyjęto kryterium oceny uzależnione od jego odniesienia względem średniej. Przekroczenie średniej jest traktowane jako występowanie negatywnego zjawiska rozwojowego dla danego podobszaru.

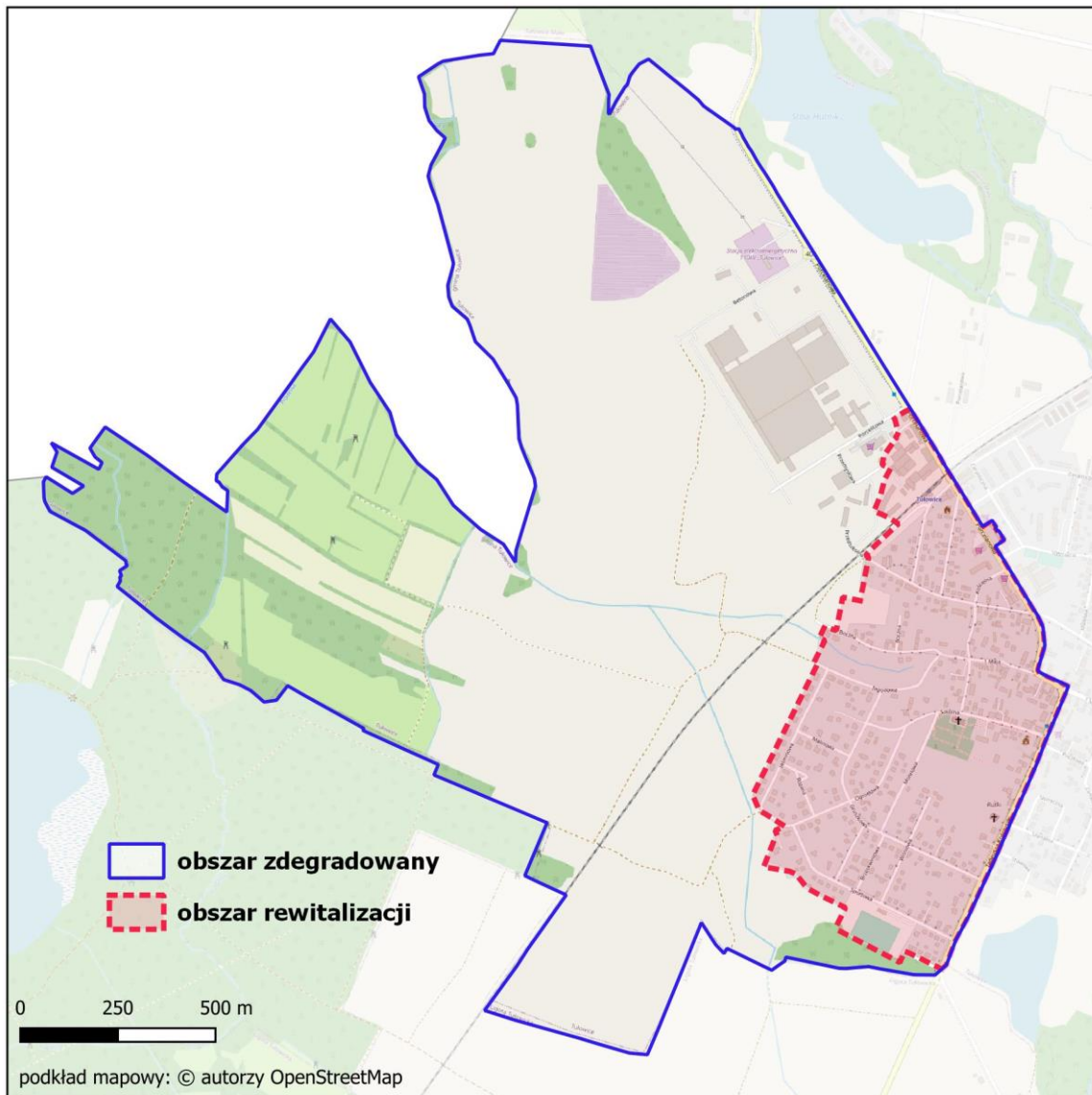
Warunkiem uznania danego obszaru za zdegradowany jest występowanie na jego obszarze kryzysu w sferze społecznej oraz występowanie, co najmniej jednego problemu w sferze pozaspołecznej.

Tabela 12 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery (część A tabeli)

	Sfera gospodarcza		Sfera środowiskowa				Sfera przestrzenno-funkcjonalna						Sfera techniczna			
	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	Ilość wyrobów/mieszkańca [kg/mieszkańca]	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	Średnie roczne stężenie PM2.5	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Dostępność do punktów usług publicznych	Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem	Dostępność komunikacyjna	Dostępność infrastruktury rowerowej na km ²	Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Penetracja budynkowa Internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 mb/s
Tułowice I	75,0	0,00	5,3	7,2%	13,8	46,5%	7,9	2,10	1,20	0,35	5,52	79,8%	9,01	0,0%	16,7%	42,1%
Tułowice II	47,1	0,79	5,6	2,1%	14,4	42,8%	1,6	1,02	0,00	0,00	1,98	92,9%	7,12	0,0%	16,7%	44,5%
Skarbiszowice	84,1	-4,67	58,4	9,6%	12,6	88,8%	4,7	0,73	0,36	0,00	0,00	95,3%	4,37	50,0%	17%	3,4%
Tułowice Małe	74,9	5,35	11,6	0,0%	13,4	92,3%	5,3	7,08	5,31	2,66	0,00	83,9%	3,54	0,0%	0%	11,8%
Szydłów	38,1	-2,54	23,1	10,2%	10,1	78,7%	2,5	0,12	0,07	0,00	0,00	98,2%	0,55	0,0%	0%	0,0%
Ligota Tułowicka	71,4	5,49	30,3	0,0%	12,1	90,5%	5,5	0,16	0,11	0,04	0,00	98,5%	0,70	0,0%	0%	5,1%
Goszczowice	34,6	-	57,4	2,2%	11,3	96,4%	7,7	0,70	0,42	0,00	7,69	97,4%	9,58	0,0%	50%	0,0%
Gmina	56,3	0,40	13,0	5,4%	11,3	61,5%	4,0	0,42	0,21	0,04	2,78	96,7%	2,47	4,2%	14,3%	29,1%

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie zgromadzonych danych

Grafika 3 Mapa poglądowa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Analiza czynników wskazujących na konieczność prowadzenia działań rewitalizacyjnych wykazała, że obszarem szczególnie kryzysowym w gminie Tułowice jest obszar **Tułowice I**, dla którego wartość syntetycznego wskaźnika degradacji przyjęła najwyższą wartość (3,3). Wysoka wartość wskaźnika świadczy o szczególnym natężeniu negatywnych zjawisk w sferze społecznej. Przede wszystkim wyróżniono tutaj problemy takie jak bezrobocie (wysoki udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców), duże zapotrzebowanie na pomoc społeczną (zwłaszcza ze względu na niepełnosprawność) oraz stosunkowo wysokie zagrożenie bezpieczeństwa publicznego (wysoka liczba przestępstw i zdarzeń drogowych).

Ponadto, w obszarze **Tułowice I** odnotowano natężenie negatywnych zjawisk we wszystkich pozostałych analizowanych sferach:

- gospodarczej – niski poziom aktywności gospodarczej (liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców poniżej wartości referencyjnej),
- środowiskowej – niska jakość powietrza (średnie roczne stężenie PM_{2,5} powyżej wartości referencyjnej),
- przestrzenno-funkcjonalnej – udział powierzchni biologicznie czynnej w ogólnej powierzchni poniżej wartości referencyjnej,
- technicznej – konieczność dostosowania obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz wysoka liczba zabytków i pomników przyrody.

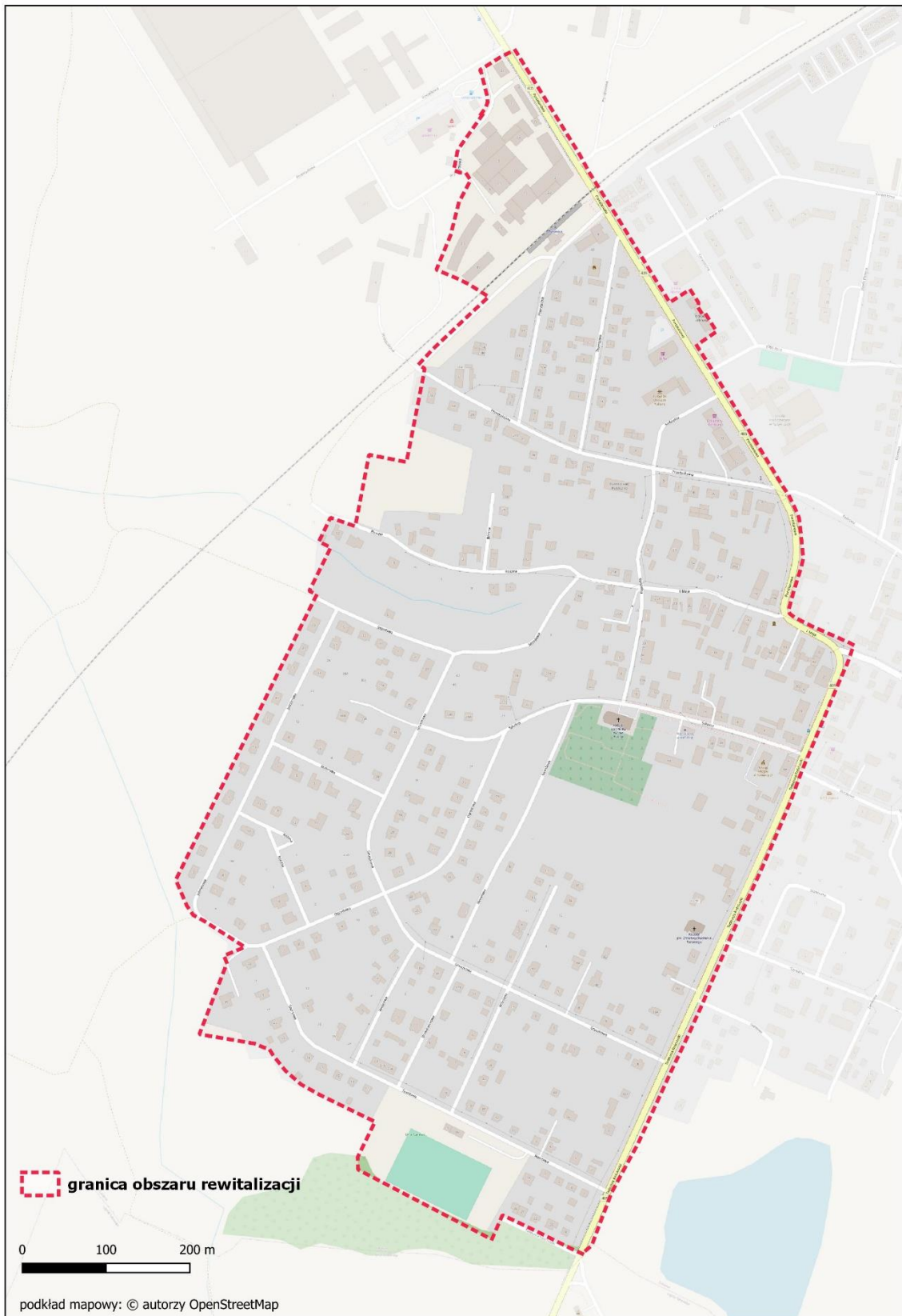
Biorąc pod uwagę powyższe, obszar Tułowice I wyznaczono jako **obszar zdegradowany**.

Z obszaru zdegradowanego wydzielono podobszar, w którym obserwuje się szczególne natężenie problemów społecznych oraz współwystępujących z nimi problemów w sferze gospodarczej, technicznej środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. Podobszar ten stanowi **centrum miasta Tułowice** i pełni funkcje administracyjne, handlowo-usługowe oraz kulturowe dla mieszkańców całej gminy. Znajduje się tu m.in. Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Tułowicki Ośrodek Kultury. Koncentracja usług przekłada się na wysoki stopień oddziaływania na pozostałe części gminy i wykazuje wysoki potencjał skutecznej interwencji rewitalizacyjnej zarówno w wymiarze społecznym, jak i infrastrukturalnym. Ponadto w granicach obszaru znajduje się stara Fabryka Porcelany Tułowice, która jest miejscem o wysokim potencjale kulturowym i cennym element dziedzictwa gminy. W przeszłości zakład był jedną z największych na Śląsku wytwórni porcelany, a wysoka jakość produktów i unikatowe wzornictwo stanowiły wizytówkę Tułowic. Obecnie planowana jest modernizacja i adaptacja budynku na potrzeby muzeum i ośrodka kultury. Istotne wydaje się być podejmowanie działań ograniczających dalszą degradację historycznych budynków przemysłowych i zachowanie dziedzictwa ceramicznego jako ważnego dla lokalnej tożsamości i pozwalającego na rozwijanie turystyki. Wyznaczony **obszar**

rewitalizacji zajmuje 62 ha, co stanowi 0,8% całej powierzchni gminy, a liczba zamieszkującej go ludności to 1 249 osób, co stanowi 24,8% populacji gminy. Zgodnie z przeprowadzonymi pracami diagnostycznymi jest to obszar o intensywnym natężeniu problemów społecznych (przede wszystkim związanych z wysokim poziomem bezrobocia oraz zapotrzebowaniem na świadczenia pomocy społecznej) i współwystępujących problemach w sferze gospodarczej, technicznej środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. Wskazuje to na konieczność podjęcia skutecznej interwencji rewitalizacyjnej zarówno w wymiarze społecznym, jak i infrastrukturalnym.

Grafika 4 Mapa poglądowa obszaru rewitalizacji Gminy Tułowice

Źródło: opracowanie własne

6. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji przeprowadzono w oparciu o zgromadzone dane zastane (jakościowe i ilościowe), spacerory studyjne i spotkania warsztatowe poświęcone problemom obszaru rewitalizacji. Zaprezentowana analiza jest zatem wypadkową zastosowanych, zróżnicowanych technik badawczych, które umożliwiły zdiagnozowanie negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji oraz zidentyfikowanie lokalnych potencjałów.

6.1 Obszar rewitalizacji

Liczba mieszkańców: 1 249 os.

Powierzchnia: 62 ha

Historycznie nazwa gminy Tułowice pochodzi od imienia Tilo jednak nie wiadomo, jaką rolę ów człowiek odegrał przy zakładaniu osady. Pierwsze wzmianki o miejscowości datuje się na 1447 rok. Przez długi okres miejscowa ludność trudniła się rzemiosłem leśnym, produkcją miodu i wydobywaniem torfu. Sama miejscowość często zmieniała właścicieli. Jednym z artefaktów przypominających o tym fakcie jest kronika *Herrschaft Tillowitz und des Geschlechtes ihrer Besitzer* spisana w 1885 r. O historii osady przypomina także zachowana przy murze kościoła parafialnego płyta nagrobna zmarłego w 1598 r. Heinricha von Dreske, ukazująca postać brodatego rycerza w zbroi (dawnego właściciela dóbr tułowickich). Niewątpliwie istotnym czasem w historii Tułowic był okres pomiędzy XVII a XIX wiekiem, kiedy to majątek należał do rodu von Zierotin. Jest to okres uprzemysłowienia miejscowości – w 1783 roku powstała huta żelaza (Theresienhutte), a w 1813 r. fabryka fajansu. W latach trzydziestych XIX wieku przebudowie uległ tułowicki pałac i park pałacowy. Ostatni właściciele dóbr tułowickich – Frankenbergowie w 1842 roku zainicjowali produkcję czarnego fajansu delikatnego. Następny właściciel fabryki Erhard Schlegelmilch rozbudował ją i przekształcił w manufakturę porcelany, która funkcjonowała do początku 1945 roku. Bogato zdobiona porcelana z Tułowic była sprzedawana w Europie, Ameryce Północnej, Kanadzie, krajach Ameryki Południowej i Azji. Po wojnie i znacjonalizowaniu fabryki, rozpoczęto produkcję tańszego porcelitu, a zakład zmienił nazwę z Reinhold Schlegelmilch Porzellanfabrik Tillowitz na Zakłady Porcelitu „Tułowice”. Przy zakładzie otwarto ośrodek „wzorujący”, zajmujący się projektowaniem unikatowych wyrobów ceramicznych, które do dziś cenione są za nowoczesną formę oraz staranność zdobień. Pod koniec lat 70 fabryka zaczęła podupadać, a przed likwidacją uratował ją prywatny inwestor. Marka, jak i teren fabryki są najbardziej rozpoznawalnymi elementami, wyróżniającymi Tułowice. Głównymi przesłankami delimitacji obszaru rewitalizacji były wartości wskaźników wskazujące na występowanie negatywnych zjawisk społecznych, oraz obserwowalne przejawy kryzysu w sferze społecznej. Ponadto wskazuje się na negatywne zjawiska w pozostałych sferach – przede wszystkim przestrzenno-funkcjonalnej, a także technicznej

i środowiskowej. Wskazany do rewitalizacji obszar jest swoistym rdzeniem gminy posiadającym znaczny potencjał oddziaływania poprzez skumulowanie pełnionych funkcji – administracyjnych, społecznych, mieszkaniowych i gospodarczych.

Sfera społeczna

Problemy w sferze społecznej przejawiają się w trzech głównych kategoriach:

- Demografia
- Pomoc społeczna
- Bezpieczeństwo publiczne

Szczególnie widocznym, negatywnym zjawiskiem społecznym występującym na analizowanym obszarze jest niska wartość przyrostu naturalnego, która przekłada się na małą dynamikę zastępowalności pokoleń i starzenia się społeczności lokalnej. Wartość przyrostu naturalnego dla obszaru rewitalizacji wynosi -7,9, przy średniej wartości dla gminy na poziomie -5,8. Wprawdzie ujemny przyrost naturalny kompensowany jest w pewnym stopniu przez dodatnie saldo migracji, jednak nie przekłada się to bezpośrednio na polepszenie kondycji demograficznej obszaru. Współczynnik obciążenia demograficznego, a więc stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym⁸ do liczby ludności w wieku produkcyjnym⁹, opisuje problem starzenia się społeczeństwa, które stanowi istotne wyzwanie rozwojowe gminy. Stopniowo wzrastający udział osób w wieku poprodukcyjnym w populacji może mieć bowiem negatywne skutki społeczne i ekonomiczne wpływające na kondycję lokalnej gospodarki, rynek pracy czy rynek dóbr i usług.

Tabela 13 Wskaźniki demograficzne – obszar rewitalizacji

	Wartość referencyjna dla gminy Tułowice	Wartość dla OR
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-5,8	-7,9
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	13,1	26,0
Współczynnik obciążenia demograficznego	0,75	0,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie

Problemy społeczne obszaru rewitalizacji wyrażają się również w zwiększonej liczbie klientów pomocy społecznej. Wskaźnik, czyli liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców wynosi 17,4 przy przeciętnej wartości dla gminy 12,1. Nadmienić należy, iż większość klientów ośrodka pomocy społecznej to osoby długotrwale korzystające z pomocy – w skali całej gminy 87,7% klientów to osoby korzystające z pomocy powyżej 12 miesięcy.

⁸ Wiek nieprodukcyjny: wiek 0-17 lat (wiek przedprodukcyjny) oraz 60 lat i więcej w przypadku kobiet oraz 65 lat i więcej w przypadku mężczyzn (wiek poprodukcyjny)

⁹ Wiek produkcyjny: 18-59 lat w przypadku kobiet i 18-64 lata w przypadku mężczyzn

Pochodną i jednocześnie efektem złej kondycji społecznej obszaru jest także zwiększona liczba osób uzależnionych od alkoholu. Na obszarze rewitalizacji wartość wskaźnika liczby osób uzależnionych wynosi 2,4 na 1000 mieszkańców i jest wyższa niż średnia gminna.

W zakresie bezpieczeństwa publicznego spośród wszystkich jednostek porównawczych największe problemy odnotowano na obszarze rewitalizacji. Zauważa się tu ponadprzeciętny poziom przestępczości (wartość wskaźnika liczby przestępstw blisko trzykrotnie przekracza średnią gminną). Taki stan rzeczy wskazuje na konieczność podjęcia działań, które wyposażą obszar w skuteczniejsze mechanizmy radzenia sobie z problemem – monitoring wizyjny czy działania prewencyjne/profilaktyczne. Ponadto ze względu na przebieg ruchliwych dróg, występuje tu zwiększona liczba zdarzeń drogowych (wskaźnik dla obszaru wynosi 15 przy średniej gminnej na poziomie 8,2).

Wyzwaniem dla samorządu jest stosunkowo wysoka liczba osób pobierających świadczenia pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność. Na obszarze rewitalizacji wskaźnik liczby osób pobierających świadczenia z tego tytułu wynosi 7,9 na 1000 mieszkańców przy średniej wartości dla całej gminy na poziomie 5,0. Działania rewitalizacyjne powinny koncentrować się na likwidacji barier architektonicznych, a także ułatwianiu osobom z niepełnosprawnością pełnego dostępu do usług publicznych i uczestnictwa w życiu społecznym gminy.

Tabela 14 Problemy społeczne obszaru rewitalizacji – porównanie

	Wartość referencyjna dla gminy Tułowice	Wartość dla OR
Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	12,1	17,4
Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	8,3	23,7
Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	8,2	15,0
Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	5,0	7,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Tułowicach

Niewątpliwym potencjałem obszaru w kontekście działań rewitalizacyjnych jest wysoka liczba organizacji pozarządowych, które mogą stać się partnerem działań rewitalizacyjnych lub też wnioskodawcą. Na obszarze rewitalizacji działa 5 NGO¹⁰ stanowiących blisko 35% wszystkich organizacji z gminy Tułowice. Są to przede wszystkim podmioty wspierające kulturę fizyczną, jak również organizacje wspierające rozwój lokalnych społeczności. Gmina Tułowice prowadzi finansową i pozafinansową współpracę z tymi podmiotami.

O ile obszar rewitalizacji posiada potencjał w postaci aktywności obywatelskiej dostrzega się deficyty w innych obszarach udziału w życiu społecznym. Zgodnie ze zgromadzonymi danymi GUS liczba czytelników bibliotek publicznych, w skali całej gminy nieznacznie spadła (-7%). W części miejskiej

¹⁰ NGO – organizacje pozarządowe

odnotowano niewielki wzrost liczby czytelników względem 2018 roku (12%) niemniej wydaje się, że obszar działań kulturalnych posiada znaczny potencjał do rozwinięcia, co jak wynika z danych wykazał okres pandemii, kiedy to czytelnicy chętniej korzystali z lokalnych bibliotek.

Tabela 15 czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców

	2018	2019	2020	2021	2022	dynamika
Tułowice - miasto	91	101	105	106	102	12%
Tułowice - obszar wiejski	50	40	14	3	0	-100%
Gmina Tułowice	82	87	82	80	76	-7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Dodatkowym atutem gminy Tułowice w kontekście rozwoju kulturalnego i usług kulturalnych jest tradycja pisania pisanek techniką batikową, która w sierpniu 2020 r. decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego została wpisana na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego¹¹, a także tradycje związane z wytwarzaniem porcelany i porcelitu.

Za organizację życia kulturalnego, sportowego i rekreacyjnego na terenie gminy odpowiada Tułowicki Ośrodek Kultury, prowadzący rozmaite zajęcia edukacyjne i artystyczne, organizujący wydarzenia i wspierający inicjatywy kulturalne, a także realizujący zajęcia rekreacyjne i ruchowe. Ośrodek organizuje działalność w trzech obiektach: siedzibie TOK gdzie znajdują się również pracownie, studio piosenki i biblioteka; w sali widowiskowej w Tułowicach oraz filii biblioteki w Szydłowie. Corocznie organizowane są Mistrzostwa Opolszczyzny w Kolarstwie Górskim „Family Cup” w Skarbiszowicach.

W zakresie aktywności fizycznej odnotowano w latach 201-2020 spadek wartości wskaźnika liczby osób ćwiczących, który wyniósł ponad 20%. Najpewniej było to spowodowane wystąpieniem pandemii COVID-19, niemniej spadki te mogą jednak wymagać interwencji, aby ponownie zachęcić mieszkańców do podjęcia aktywności sportowej i rekreacyjnej.

Tabela 16 Ćwiczący w klubach sportowych oraz młodzież do lat 18 ćwicząca w klubach sportowych

	ćwiczący w klubach sportowych na 1 000 mieszkańców		młodzież do lat 18 ćwicząca w klubach sportowych na 1000 osób w wieku do lat 18		dynamika	dynamika
	2018	2020	2018	2020		
Tułowice - miasto	90,8	91,4	180	136	1%	-24%
Gmina Tułowice	70,2	68,5	142	99	-2%	-30%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

¹¹ Raport o stanie gminy Tułowice za 2021 r.

W kontekście sportu i rekreacji warto nadmienić, iż w południowej części obszaru rewitalizacji zlokalizowany jest Stadion KS Unia Tułowice. Rozwój aktywności sportowej czy rekreacyjnej może stanowić ważny element procesu rewitalizacji, w szczególności mając na uwadze starzenie się społeczności lokalnej, która dzięki aktywności fizycznej może uniknąć wielu problemów zdrowotnych.

Sfera gospodarcza

Ze względu na usytuowanie obszaru rewitalizacji w centrum gminy Tułowice zauważa się tu występowanie znacznej liczby podmiotów gospodarczych. Na analizowanym obszarze funkcjonuje ponad 90 podmiotów gospodarczych, a wartość wskaźnika liczby działalności gospodarczych na 1000 mieszkańców przekracza wyraźnie średnią wartość gminny.

Inną badaną zmienną dla obszaru rewitalizacji była różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi podmiotami gospodarczymi a wyrejestrowanymi na 1000 mieszkańców. W tym aspekcie zauważa się, iż mimo centralnego usytuowania obszaru rewitalizacji i nagromadzenia funkcji publicznych wartość wskaźnika jest niższa (0,00) niż przeciętna wartość dla gminy (0,40), co może wskazywać na konieczność wsparcia tego obszaru życia społecznego. Przyczyną takiego stanu rzeczy może być niewystarczający poziom przedsiębiorczości mieszkańców, który jest konsekwencją funkcjonowania przez lata dużego pracodawcy (zakładów ceramiki), który wytworzył swoistą monokulturę zawodową. Dodatkowy wpływ mogą mieć niekorzystne warunki techniczne i infrastrukturalne do prowadzenia działalności gospodarczej lub brak odpowiednich zachęt.

Tabela 17 Problemy gospodarcze – porównanie

	Wartość referencyjna dla gminy Tułowice	Wartość dla OR
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	56,3	75,0
Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	0,40	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Tułowicach

Sfera techniczna

Kryzys w sferze technicznej związany jest przede wszystkim z wiekiem zabudowy, nagromadzeniem obiektów zabytkowych oraz niskim poziomem dostosowania budynków użyteczności publicznej do osób o szczególnych potrzebach. Wskazane ogniska kryzysu często owocują brakiem możliwości pełnego wykorzystania funkcjonującej infrastruktury lub jej postępującą degradacją.

Około 70% budynków zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji to nieruchomości wybudowane przed 89 rokiem, czyli najmłodsze w tej grupie są budynkami mającymi co najmniej 35 lat (przeciętny udział budynków wybudowanych przed 1989 rokiem w gminie wynosi 67,9%). Wysoki udział starego budownictwa związany jest z historią gminy, która rozwijała się właśnie w tej lokalizacji, nieopodal

fabryki porcelany. Pokłosem starej zabudowy, a także ograniczonych środków finansowych na prace remontowe, jest zły stan techniczny budynków. Dodatkowym obciążeniem, a jednocześnie kapitałem obszaru jest jego materialne dziedzictwo kulturowe w postaci zabytków i pomników przyrody. Zidentyfikowano tu 30 obiektów zabytkowych, co w przeliczeniu na km² daje wartość wskaźnika na poziomie 9 (przy średniej wartości wskaźnika dla gminy Tułowice 2,3). Dbłość o zabytkową tkankę miasta jest sporym wyzwaniem finansowym, może jednak przyczynić się do wzmocnienia kapitału turystycznego i społecznego obszaru, a także wzmocnić lokalną tożsamość. Rozwinięcie potencjału turystycznego może także przełożyć się na stworzenie nowych miejsc pracy i rozwój gospodarczy.

Ostatnim analizowanym elementem w zakresie sfery technicznej jest liczba budynków wymagających dostosowania do osób o szczególnych potrzebach. Zagwarantowanie dostępności do obiektów użyteczności publicznej jest aktualnie wymagane prawnie, ale jest także przejawem dobrze prowadzonej polityki równych szans. Osoby kwalifikujące się do katalogu osób o szczególnych potrzebach (osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością lub inne osoby mające trwale lub czasowo naruszoną sprawność w zakresie mobilności czy percepcji) powinny mieć zapewniony równy dostęp do wszelkich dóbr i usług publicznych.

W gminie Tułowice zidentyfikowano 6 obiektów wymagających dostosowania do osób o szczególnych potrzebach, z czego jeden znajduje się na obszarze rewitalizacji. Wprawdzie wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji jest niższa niż przeciętna wartość dla gminy Tułowice jednak już samo występowanie obiektów użyteczności publicznej z ograniczonym dostępem dla osób o szczególnych potrzebach należy uznać za mankament obszaru.

Tabela 18 Kondycja techniczna obszaru rewitalizacji - porównanie

	Wartość referencyjna dla gminy Tułowice	Wartość dla OR
Obiekty wymagające dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	25,0	11,1
Udział budynków mieszkalnych zamieszkałych budowanych przed rokiem 1989 w ogólnej liczbie budynków	67,9	70,0
Liczba zabytków na km ²	2,3	9,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Tułowice

Sfera środowiskowa

Do najistotniejszych zjawisk kryzysowych w zakresie sfery środowiskowej należy zaliczyć obciążenie obszaru rewitalizacji hałasem (głównie komunikacyjnym, związanym z przebiegiem linii kolejowej) oraz wyższe niż średnia gminna stężenie pyłu zawieszonego PM2.5.

Tabela 19 Problemy w sferze środowiskowej – porównanie

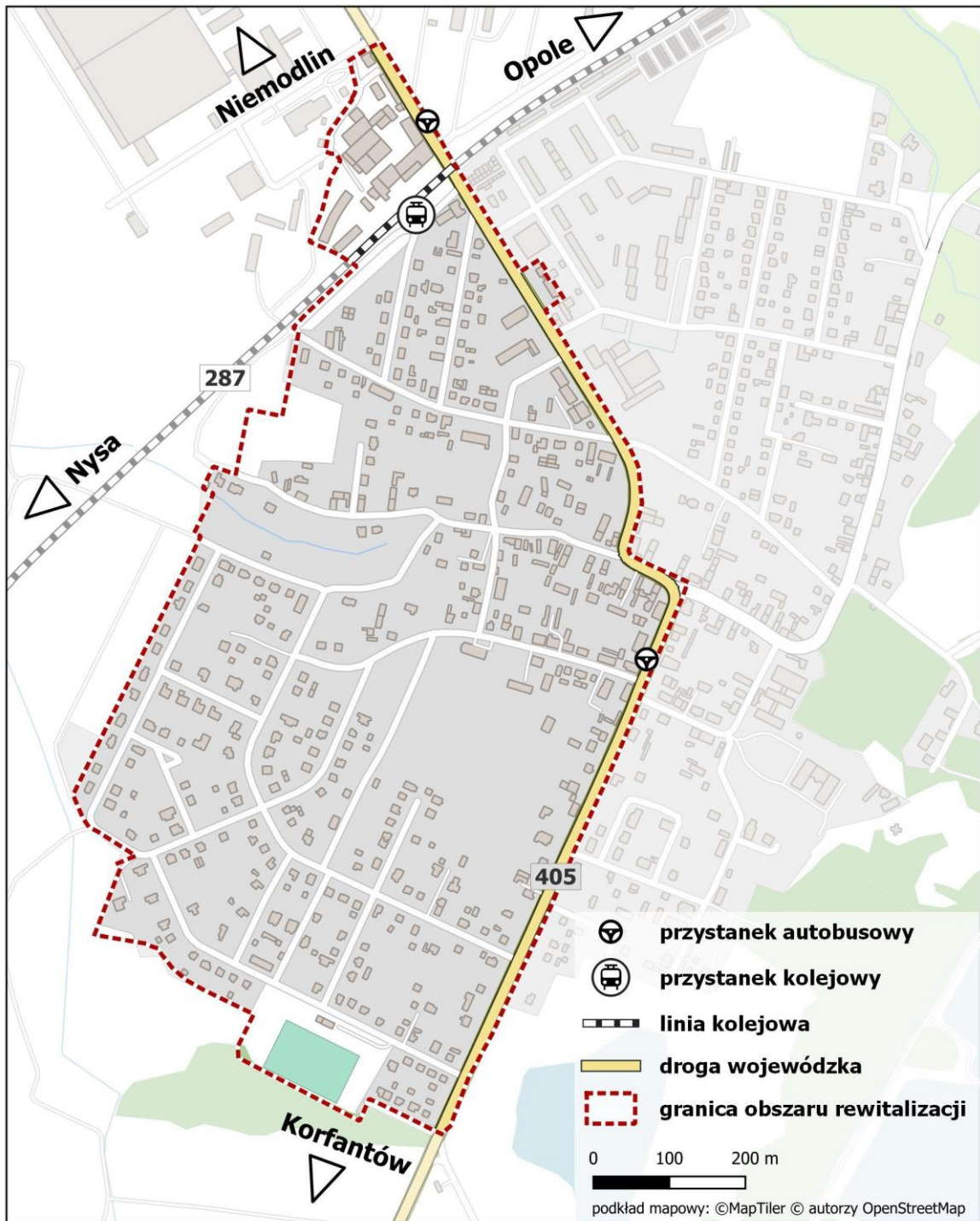
	Wartość referencyjna dla gminy Tułowice	Wartość dla OR
Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	5,4	7,2
Średnie roczne stężenie PM2.5	11,3	13,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Tułowice

Pierwsze ze zjawisk kryzysowych wynika z funkcji, które pełni obszar. Tułowice to centrum gminy, w którym znajdują się instytucje świadczące usługi publiczne i punkty handlowo-usługowe, co generuje wzmożony ruch komunikacyjny. Przez teren ten przebiegają również główne arterie komunikacyjne (DW 405 oraz linia kolejowa Nr 287 relacji Opole Zachodnie-Nysa).

Grafika 5 Układ komunikacyjny

Źródło: opracowanie własne

W wyniku natężenia ruchu kołowego, a także występowania na obszarze rewitalizacji gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwa stałe, obserwuje się tu także podwyższone stężenie pyłu zawieszonego PM2.5. Zgodnie z rekomendacjami Światowej Organizacji Zdrowia z 2021 roku średnio roczne stężenie tego typu zanieczyszczeń nie powinno przekraczać 5 µg/m³.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Jak wspomniano, obszar rewitalizacji to funkcjonalne centrum gminy, które łączy funkcje administracyjne, handlowe, usługowe (w tym usług publicznych) i mieszkaniowe z dominacją zabudowy jednorodzinnej. Granica obszaru w północno zachodniej części przebiega wzdłuż linii kolejowej, natomiast część północno wschodnia, ograniczona jest przez drogę wojewódzką 405. Na południu granicę obszaru rewitalizacji wyznacza ulica Tadeusza Kościuszki.

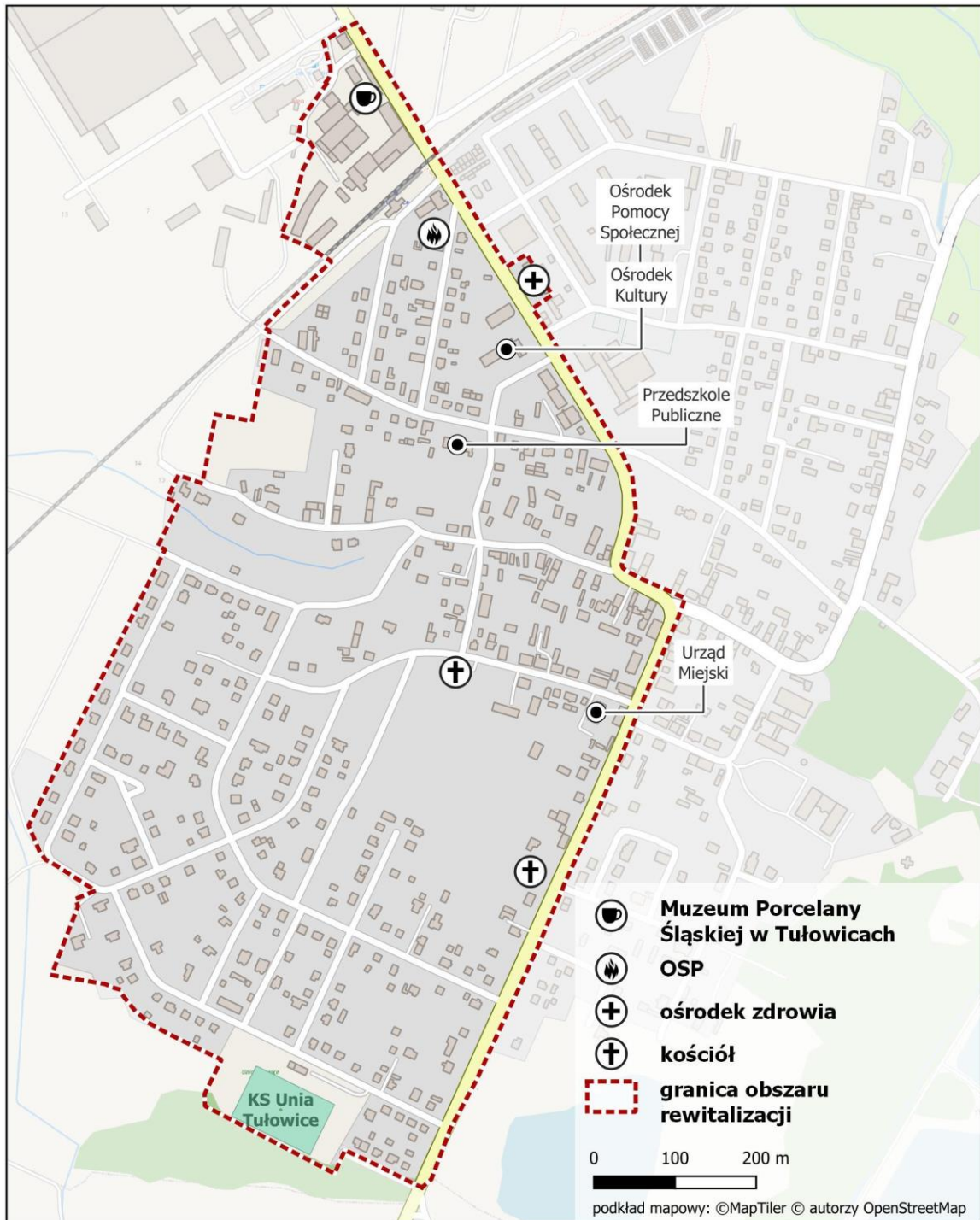
Do charakterystycznych elementów obszaru niewątpliwie należy teren Muzeum Porcelany Śląskiej zlokalizowany w jego północno zachodniej części. Następnie podążając na południe przy ul. Porcelanowej znajduje się Tułowicki Ośrodek Kultury, kolejno Urząd Miejski w Tułowicach przy ul. Szkolnej oraz przy południowej granicy obszaru Stadion KS Unia Tułowice.

Należy wskazać, iż Tułowice, nie posiadają rynku, a jego funkcje (zagęszczenia usług) pełnią podmioty i przestrzenie zlokalizowane wzdłuż głównych arterii komunikacyjnych – głównie ul. Porcelanowej, w okolicach ośrodka zdrowia i domu kultury.

Prace diagnostyczne wykazały, iż za zjawisko kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na obszarze rewitalizacji należy uznać ponadnormatywne zasklepienie gruntów i tym samym stosunkowo niski udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem. Dla analizowanego obszaru udział powierzchni biologicznie czynnej wynosi 79,8% natomiast średnia wartość dla gminy Tułowice to 96,7%.

Zalety obszaru w zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej to wysoka dostępność usług publicznych oraz opieki zdrowotnej, co jest istotne z punktu widzenia starzenia się społeczności lokalnej. Dodatkowo na obszarze odnotowano wysoką dostępność komunikacyjną oraz wysoką dostępność infrastruktury rowerowej.

Grafika 6 Ważniejsze obiekty zlokalizowane na obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

6.2 Mocne i słabe strony obszaru rewitalizacji

Tabela 20 Mocne i słabe strony obszaru rewitalizacji

Mocne strony	Słabe strony
Stosunkowo wysoki poziom aktywności obywatelskiej/społecznej	Problemy demograficzne obszaru związane z niskim przyrostem naturalnym oraz wysokim współczynnikiem obciążenia demograficznego
Unikatowe dziedzictwo kulturowe w postaci tradycji wyrobu porcelany	Ubóstwo i problemy ekonomiczne mieszkańców obszaru
Wysoka dostępność komunikacyjna obszaru	Obniżony poziom bezpieczeństwa
Wysoka dostępność usług publicznych i punktów opieki zdrowotnej	Spadek aktywności fizycznej i kulturalnej
Występowanie terenów rekreacyjnych	Niedostateczna jakość i wyposażenie terenów rekreacyjnych/sportowych
Wysoka dostępność infrastruktury rowerowej	Stagnacja gospodarcza
Wysoka liczba podmiotów gospodarczych	Przekroczenia norm jakości środowiska w zakresie hałasu i stężenia pyłów zawieszonych
Wysoka liczba obiektów zabytkowych	Brak typowego rynku
Przeprowadzona termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	Zły stan zabytków i niedostosowanie ich do osób o szczególnych potrzebach
Potencjał turystyczny i rekreacyjny związany z położeniem Tułowic na terenach atrakcyjnych przyrodniczo	Brak dostosowania budynków użyteczności publicznej do osób o szczególnych potrzebach
	Zasklepienie powierzchni biologicznie czynnych

Źródło: opracowanie własne

6.3. Potencjały obszaru rewitalizacji

Sfera społeczna	—
— kapitał ludzki w postaci zaangażowania w inicjatywy oddolne (NGO) — możliwości centrotwórcze — prężnie działająca instytucja kultury — dziedzictwo kulturowe z żywymi tradycjami kulturowymi — wysoka liczba organizacji pozarządowych	
Sfera gospodarcza	
— potencjał handlowo-usługowy – centrum — potencjał turystyczny — wysoka liczba funkcjonujących działalności gospodarczych w porównaniu ze średnią gminną	
Sfera środowiskowa	
— walory krajobrazowe — potencjał dla podjęcia działań podnoszących efektywność energetyczną, — propagowanie zastosowania w budynkach nowoczesnych, odnawialnych źródeł energii cieplnej	
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	
— dobra dostępność komunikacyjna — położenie na terenie o dużych walorach krajobrazowych sprzyjających rozwojowi turystyki, w szczególności kulturowej — potencjał do rozwoju różnych form turystyki i związanych z nią usług — potencjał przestrzeni publicznych — dostępność usług społecznych — zagęszczenie usług publicznych	
Sfera techniczna	
— koncentracja obiektów użyteczności publicznej — obecność ciekawych obiektów turystycznych (m.in. Muzeum Porcelany)	

6.4 Problemy i potrzeby obszaru rewitalizacji

Zidentyfikowane w ramach analizy pogłębionej procesy i zjawiska są ze sobą powiązane i wzajemnie się warunkują. W przypadku analizy obszaru widoczny jest ciąg przyczynowo-skutkowy. Rodzą one istotne problemy, a ich skutki wpływają na obecną, negatywną sytuację obserwowaną na obszarze rewitalizacji. Poniżej przedstawiono listę zidentyfikowanych przyczyn problemów występujących na obszarze rewitalizacji.

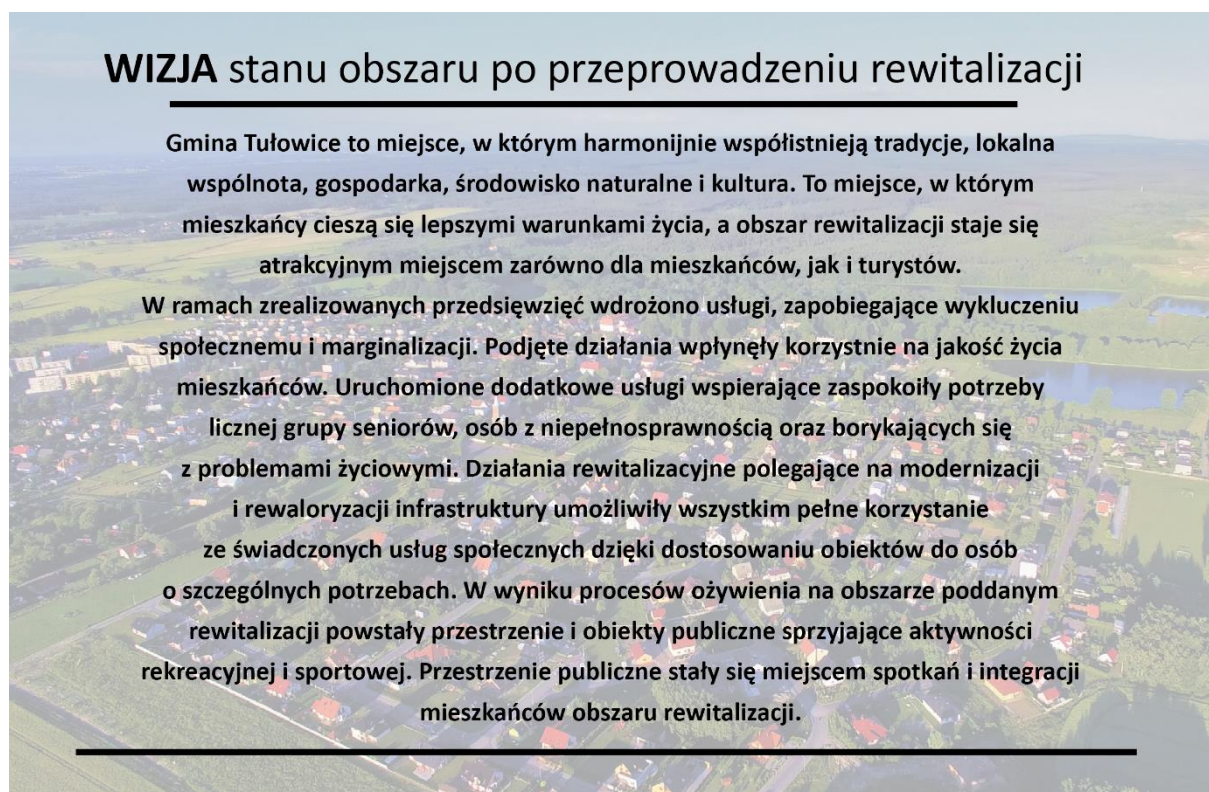
7. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Przedmiotowy rozdział stanowi opis stanu obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji w gminie Tułowice. Przeprowadzona diagnoza wewnętrznych potencjałów i zasobów obszaru rewitalizacji, jak również analiza pogłębiona umożliwiły w konsekwencji wyznaczenie obszaru wsparcia. Obszar rewitalizacji stanowi podstawowe odniesienie dla sformułowania wizji obszaru kryzysowego po przeprowadzeniu rewitalizacji. Rozdział winien przynieść odpowiedź na pytanie „jak ma wyglądać Gmina Tułowice w perspektywie roku 2030?”.

Zaprezentowana poniżej wizja to pożądany, docelowy rezultat zrealizowanych przedsięwzięć i projektów, które stanowią zwieńczenie części postulatywnej opracowania i tworzą bazę do realizacji celów strategicznych rewitalizacji oraz kierunków działań.

Jednocześnie zawartość wizji jest wypadkową pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji oraz konsultacji społecznych i spotkań warsztatowych prowadzonych z mieszkańcami gminy i koncentruje się na trzech aspektach: społecznym, gospodarczym oraz technicznym.

Wizja stanu obszaru zdegradowanego przewidzianego do rewitalizacji została zdefiniowana następująco:

WIZJA stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Gmina Tułowice to miejsce, w którym harmonijnie współistnieją tradycje, lokalna wspólnota, gospodarka, środowisko naturalne i kultura. To miejsce, w którym mieszkańcy cieszą się lepszymi warunkami życia, a obszar rewitalizacji staje się atrakcyjnym miejscem zarówno dla mieszkańców, jak i turystów.

W ramach zrealizowanych przedsięwzięć wdrożono usługi, zapobiegające wykluczeniu społecznemu i marginalizacji. Podjęte działania wpłynęły korzystnie na jakość życia mieszkańców. Uruchomione dodatkowe usługi wspierające zaspokoili potrzeby licznej grupy seniorów, osób z niepełnosprawnością oraz borykających się z problemami życiowymi. Działania rewitalizacyjne polegające na modernizacji i rewaloryzacji infrastruktury umożliwiły wszystkim pełne korzystanie ze świadczonych usług społecznych dzięki dostosowaniu obiektów do osób o szczególnych potrzebach. W wyniku procesów ożywienia na obszarze poddanym rewitalizacji powstały przestrzenie i obiekty publiczne sprzyjające aktywności rekreacyjnej i sportowej. Przestrzenie publiczne stały się miejscem spotkań i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji.

8. Cele i kierunki działań w procesie rewitalizacji

Realizacja wizji będzie możliwa dzięki wdrożeniu zaproponowanych celów strategicznych. Uzupełnieniem i jednocześnie rozwinięciem celów strategicznych jest katalog przypisanych kierunków działań, a w dalszej części dokumentu zbiór przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja urzeczywistni wizję. Poniżej przedstawiono schemat logiczny poszczególnych elementów planowania strategicznego.

Zaproponowane dwa cele strategiczne obejmują swoim zakresem 5 analizowanych sfer – społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową. Realizacja zaproponowanych celów ma przyczynić się do ożywienia, rewaloryzacji i odnowy obszaru rewitalizacji, co wywrze wpływ na wszystkich mieszkańców gminy Tułowice, a w szczególności interesariuszy rewitalizacji.

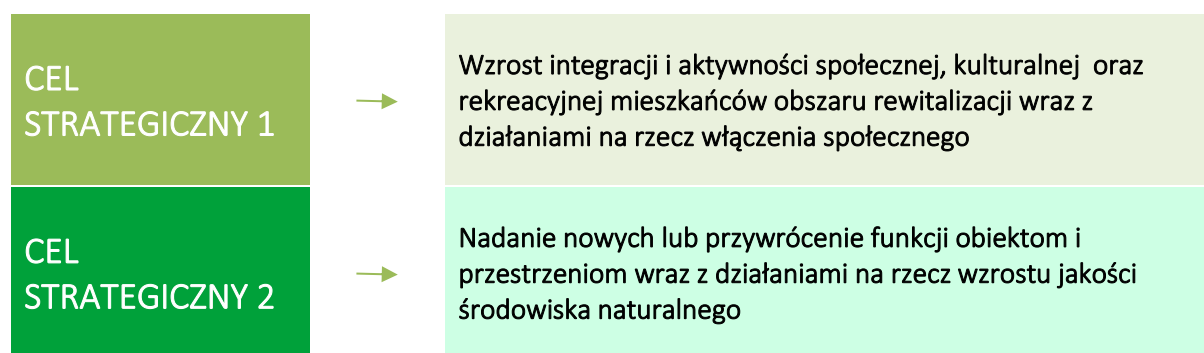

Tabela 21 Założenia interwencji rewitalizacyjnej GPR Gminy Tułowice na lata 2024-2030

Cel strategiczny	Kierunki działań	Diagnozowane zjawiska kryzysowe	Identyfikowane potencjały	Spodziewane efekty
Wzrost integracji i aktywności społecznej, kulturalnej oraz rekreacyjnej mieszkańców obszaru rewitalizacji wraz z działaniami na rzecz włączenia społecznego	1.1 Stworzenie warunków do integracji różnych grup społecznych, w tym grup zagrożonych marginalizacją (osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością, ubogie)	- Problemy demograficzne obszaru związane z niskim przyrostem naturalnym oraz wysokim współczynnikiem obciążenia demograficznego - Ubóstwo i problemy ekonomiczne mieszkańców obszaru - Obniżony poziom bezpieczeństwa - Spadek aktywności fizycznej i kulturalnej - Stagnacja gospodarcza	- Stosunkowo wysoki poziom aktywności obywatelskiej/społecznej - Unikatowe dziedzictwo kulturowe w postaci tradycji wyrobu porcelany - Wysoka liczba podmiotów gospodarczych	- Spadek liczby klientów OPS - Wzrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą, - Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji - Szersza oferta wydarzeń i imprez integracyjnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych, kulturalnych - Zwiększone uczestnictwo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w życiu społeczno-kulturalnym miasta - Wzrost liczby odwiedzających turystów
	1.2 Aktywizacja i włączenie społeczne grup zagrożonych marginalizacją			
Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji obiektom i przestrzeniom wraz z działaniami na rzecz wzrostu jakości środowiska naturalnego	2.1 Modernizacja, rewaloryzacja i adaptacja istniejących obiektów użyteczności publicznej	- Niedostateczna jakość i wyposażenie terenów rekreacyjnych/sportowych - Przekroczenia norma jakości środowiska w zakresie hałasu i stężenia pyłów zawieszonych - Brak typowego rynku - Zły stan zabytków i niedostosowanie ich do osób o szczególnych potrzebach - Brak dostosowania budynków użyteczności publicznej do osób o szczególnych potrzebach	- Wysoka dostępność komunikacyjna obszaru - Wysoka dostępność usług publicznych i punktów opieki zdrowotnej - Występowanie terenów rekreacyjnych - Wysoka dostępność infrastruktury rowerowej - Wysoka liczba podmiotów gospodarczych - Wysoka liczba obiektów zabytkowych - Przeprowadzona termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej - Potencjał turystyczny i rekreacyjny związany z położeniem Tułowic na terenach atrakcyjnych przyrodniczo	- Poprawa wizerunku, estetyki przestrzeni publicznych - Wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji - Aktywne korzystanie z lokalnych przestrzeni publicznych - Powstanie przestrzeni przyjaznych mieszkańcom - Poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej i terenów rekreacyjnych - Rozszerzenie zasobów infrastrukturalnych dla działań kulturalnych, rekreacyjnych, warsztatowych - Wzrost dostępności do obiektów w tym użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami
	2.2 Zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców			
	2.3 Rozwój i przywrócenie funkcji przestrzeniom w celu realizacji funkcji sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych			

Źródło: opracowanie własne

9. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Przedsięwzięcia (projekty) rewitalizacyjne ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Tułowice zgłoszono w ramach otwartego naboru projektów. Nabór trwał od 10 lipca do 31 lipca 2023 r. W trakcie naboru projektów rewitalizacyjnych zrealizowane zostało spotkanie warsztatowe w zakresie przygotowania projektów rewitalizacyjnych. Spotkanie zostało przeprowadzone 20 lipca 2023 roku w Urzędzie Miejskim w Tułowicach. Podczas spotkania przedstawiono główne założenia opracowywanego programu rewitalizacji, istoty procesu rewitalizacji – możliwe zagrożenia i wyzwania oraz miała miejsce prezentacja formularza służącego do zgłaszania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, typów zadań możliwych do zgłoszenia oraz sposobów i terminów składania formularzy.

Łącznie w ramach przeprowadzonego otwartego naboru zebrano 19 wniosków, które zostały przedstawione w tabeli poniżej. Spośród złożonych 19 propozycji projektów rewitalizacyjnych 15 to propozycje infrastrukturalne (w tym zakup wyposażenia), natomiast 4 to propozycje działań społecznych. Wszystkie uzyskane w otwartym naborze propozycje projektowe zostały wprowadzone do Gminnego Programu Rewitalizacji.

W przeprowadzonym otwartym naborze zgłoszono również projekty, które będą realizowane poza obszarem rewitalizacji. Zostały one wprowadzone do GPR ze względu na ich duże znaczenie oraz zasięg oddziaływania, obejmujący całą gminę i wszystkich mieszkańców gminy. Realizacja tych projektów będzie miała bardzo duży wpływ na procesy rewitalizacyjne planowane na obszarze rewitalizacji i jest niezbędna dla osiągnięcia planowanych celów rewitalizacji.

Poniżej w tabeli zaprezentowano projekty, które zostały zgłoszone do GPR w ramach otwartego naboru. Zestawienie uzupełnione jest o rodzaj projektu, wnioskodawcę oraz obszar, na którym będą realizowane.

Tabela 22 Zestawienie pozycji projektowych zebranych w otwartym naborze projektów do GPR

Nr	Nazwa projektu	Społeczny / pozaspołeczny	Miejsce realizacji	Kwota
1	Klub Dziennego Pobytu lub Dom Dziennego Pobytu dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością	pozaspołeczny	Budynek TOK, Tułowice ul. Porcelanowa 8	1 000 000,00 zł
2	Program małych grantów rewitalizacyjnych.	społeczny	Obszar rewitalizacji, 49-130 Tułowice,	140 000,00 zł
3	Utworzenie Centrum Usług Społecznych (CUS)	pozaspołeczny	Budynek TOK, Tułowice ul. Porcelanowa 8	4 000 000,00 zł
4	Książkomat - stworzenie miejsca wymiany książek bibliotecznych i wypożyczenia na terenie Tułowic	pozaspołeczny	Plac przy Ośrodku Zdrowia , dz nr: 497/4 Plac po przeciwnej stronie transformatora na ul. Porcelanowej nr dz nr: 606/2	200 000,00 zł

Nr	Nazwa projektu	Spółeczny / pozaspołeczny	Miejsce realizacji	Kwota
5	Tułowicki park kultury, historii i tradycji	pozaspołeczny	Zamknięty cmentarz poewangelicki nr działki 758/1, 49-130 Tułowice,	400 000,00 zł
6	Modernizacja budynku dawnej Tułowiczanki	pozaspołeczny	ul. Porcelanowa 16, 49-130 Tułowice	2 000 000,00 zł
7	Modernizacja budynku Urzędu Miejskiego	pozaspołeczny	ul. Szkolna 1, 49-130 Tułowice,	2 000 000,00 zł
8	Nowe Tułowice - modernizacja centrum Tułowic	pozaspołeczny	ul. Porcelanowa – teren wzdłuż ulicy po stronie sklepu Dino, teren przed i obok budynku TOK oraz teren przed ośrodkiem zdrowia, 49-130 Tułowice,	5 500 000,00 zł
9	Tułowice dla Młodych - utworzenie skatepark'u (poza obszarem rewitalizacji)	pozaspołeczny	Działka 840/2 ,49-130 Tułowice, (poza obszarem rewitalizacji) ¹²	500 000,00 zł
10	Tajemnice warsztatu ceramika - stworzenie ścieżki edukacyjnej, poznawanie procesu produkcji wyrobów ceramicznych i warsztaty ceramiczne	pozaspołeczny	ul. Porcelanowa , działka 135/61 wraz z budynkiem trzykondygnacyjnym o powierzchni 1400 m.kw. 49-130 Tułowice,	5 000 000,00 zł
11	Budowa windy dla osób niepełnosprawnych w zabytkowym budynku administracyjnym po byłej Fabryce Porcelany Tillowitz, obecnie Muzeum Porcelany Śląskiej.	pozaspołeczny	Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach ul. Porcelanowa 2e 49-130 Tułowice	500 000,00 zł
12	Warsztaty majsterkowo – modelarskie.	społeczny	Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach ul. Porcelanowa 2e 49-130 Tułowice	50 000,00 zł
13	Remont elewacji zabytkowego budynku admin. po byłej Fabryce Porcelany "RS Tillowitz"	pozaspołeczny	Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach ul. Porcelanowa 2e 49-130 Tułowice	500 000,00 zł
14	Wirtualna Fabryka Porcelany VR.	społeczny	Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach ul.	180 000,00 zł

¹² Zgodnie z ustawą o rewitalizacji dopuszczalna jest również realizacja działań zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki, a więc także w innych częściach gminy Tułowice. Powinny one jednak stanowić niezbędne uzupełnienie działań podejmowanych wewnątrz obszaru rewitalizacji. Zaplanowane w ramach projektu działania służą osobom zamieszkującym obszar rewitalizacji. Proponowany teren graniczy bezpośrednio z obszarem rewitalizacji i jest dopełnieniem obszaru rewitalizacji w jego południowej części. Proponowane przedsięwzięcie będzie stanowiło uzupełnienie oferty sportowej i rekreacyjnej obszaru rewitalizacji gminy Tułowice. Obszar nie został włączony do obszaru rewitalizacji na etapie prac delimitacyjnych, ponieważ stanowi tereny niezamieszkałe.

Nr	Nazwa projektu	Spółeczny / pozaspołeczny	Miejsce realizacji	Kwota
			Porcelanowa 2e 49-130 Tułowice	
15	Przebudowa funkcjonalnego wjazdu do strefy poprzemysłowej z zagospodarowaniem przestrzeni roślinnej.	pozaspołeczny	ul. Porcelanowa 2d-e-f.	500 000,00 zł
16	Ogród Zabaw „Kącik Malucha”.	pozaspołeczny	Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach ul. Porcelanowa 2e 49-130 Tułowice	60 000,00 zł
17	W warsztacie ceramika	społeczny	Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach ul. Porcelanowa 2e 49-130 Tułowice	60 000,00 zł
18	Miejsca Parkingowe wzdłuż linii kolejowej.	pozaspołeczny	ul. Porcelanowa / ul. Przemysłowa	200 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Poniżej w układzie tabelarycznym przedstawione zostały karty projektowe do programu rewitalizacji. Zawierają one podstawowe informacje o planowanych projektach rewitalizacyjnych i stanowią oś wykonawczą planowanej rewitalizacji w gminie Tułowice.

Każda karta zawiera informacje takie jak: nazwa przedsięwzięcia, podmioty realizujące, zakres zaplanowanych działań, krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać jego realizacja oraz cel przedsięwzięcia. W kartach wskazano również szacowane wartości przedsięwzięć, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, a także opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te były możliwe do wskazania.

Działania rewitalizacyjne ukierunkowane są na rozwój sfery społecznej, co przyczyni się do zwiększenia integracji mieszkańców oraz ich aktywizacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji.

W związku z planem ubiegania się Gminy Tułowice o wpis Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 na oficjalny wykaz programów rewitalizacji województwa opolskiego projekty rewitalizacyjne przeznaczone do finansowania z Działania 10.2 (Rewitalizacja na obszarach miejskich). Opatrzono stosownym dopiskiem w polu dotyczącym potencjalnych źródeł finansowania. Instytucja Zarządzająca, definiuje interwencję rewitalizacyjną, jako fizyczną regenerację i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, mającą na celu realizację kompleksowych, zintegrowanych działań na rzecz: lokalnej społeczności i gospodarki, ładu przestrzennego i zrównoważonego gospodarowania przestrzenią, skoncentrowaną terytorialnie i prowadzoną przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

OBSZAR REWITALIZACJI TUŁOWICE I

Klub Dziennego Pobytu lub Dom Dziennego Pobytu dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością	Utworzenie Centrum Usług Społecznych (CUS)	Książkomat - stworzenie miejsca wymiany książek bibliotecznych i wypoczynku na terenie Tułowic
Modernizacja budynku Urzędu Miejskiego	Program małych grantów rewitalizacyjnych	Warsztaty majsterkowo-modelarskie
Nowe Tułowice – modernizacja centrum Tułowic	Tułowice dla Młodych – utworzenie skatepark'u	Ogród zabaw „Kącik Malucha”
Modernizacja budynku dawnej Tułowiczanki.	Remont elewacji zabytkowego budynku dawnej Fabryki Porcelany "RS Tillowitz"	Wirtualna fabryka porcelany VR
W warsztacie ceramika	Tułowicki park kultury, historii i tradycji	Tajemnice warsztatu ceramika - Stworzenie ścieżki edukacyjnej, poznawanie procesu produkcji wyrobów ceramicznych i warsztaty ceramiczne
	Budowa windy dla osób niepełnosprawnych w zabytkowym budynku administracyjnym po byłej Fabryce Porcelany Tillowitz, obecnie Muzeum Porcelany Śląskiej	

9.1 Projekty podstawowe

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 1	
Nazwa przedsięwzięcia	Klub Dziennego Pobytu lub Dom Dziennego Pobytu dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	JST – Gmina Tułowice
Lokalizacja przedsięwzięcia	Tułowicki Ośrodek Kultury, ul. Porcelanowa 8, 49-130 Tułowice
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> Diagnoza obszaru rewitalizacji wykazała problemy w sferze społecznej m.in. : - wysokie zapotrzebowanie na pomoc społeczną, szczególnie osób z niepełnosprawnością - starzenie się lokalnej społeczności - ujemny przyrost naturalny - postępujące wykluczenie osób ze szczególnymi potrzebami spowodowane brakiem odpowiedniej dostępności przestrzeni publicznej i oferty kulturalnej - niedostosowanie obiektów i przestrzeni do osób o szczególnych potrzebach <u>Główny cel projektu:</u> Przedsięwzięcie ma na celu: - stworzenie miejsca przyjaznego osobom starszym i osobom ze szczególnymi potrzebami - stworzenie trwałego i kompleksowego systemu wsparcia dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością - aktywizację osób starszych i osób z niepełnosprawnością - wspieranie opiekunów i rodzin osób starszych i osób z niepełnosprawnością poprzez wspieranie ich kwalifikacji, zapewnienie poradnictwa prawnego i psychologicznego <u>Zakres realizowanych zadań:</u> W celu realizacji planowanego przedsięwzięcia proponuje się: Kompleksową modernizację budynku Tułowickiego Ośrodka Kultury, na którą składać się będzie: - opracowanie dokumentacji zawierającej: ocenę techniczną budynku, koncepcję projektowo-kosztorysową, plan przebudowy i modernizacji (dostosowania) pomieszczeń w budynku Tułowickiego Ośrodka Kultury oraz dostosowania budynku

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 1

	do wymagań przeciwpożarowych, a także pełnienie nadzoru autorskiego na budowie realizowanej na podstawie dokumentacji projektowej • przygotowanie projektu budowy windy (szyb murowany) i jego wykonanie • wymiana instalacji wodnej i kanalizacyjnej • remont toalety i wydzielenie nowych miejsc na toalety, wydzieleniu toalety dla osób z niepełnosprawnościami, wykonanie nowych okładzin ścian i posadzek, wymiana stolarki drzwiowej oraz wyposażenia łazienek i toalet • modernizacja lub wymiana systemu zaopatrzenia w ciepłą wodę użytkową (np. montaż kolektorów słonecznych wraz z wymianą instalacji c.w.u) • modernizacja instalacji grzewczej • modernizacja linii telefonicznej (zakup i założenie centrali telefonicznej) i internetowej • likwidacja innych barier architektonicznych
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych i obiektów na rzecz poprawy sytuacji mieszkańców ze szczególnymi potrzebami. Integracja społeczna i aktywizacja seniorów i osób ze szczególnymi potrzebami.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Aktywne korzystanie z budynków publicznych. Poprawa dostępności obiektów publicznych. Rozszerzenie zasobów infrastrukturalnych dla działań kulturalnych. Zwiększone uczestnictwo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wskaźniki rezultatu¹³: Liczba dodatkowych miejsc świadczących usługi społeczne i kulturalne Sposób pomiaru: protokół odbioru Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanego obiektu Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających ze zrewitalizowanego obiektu Liczba osób w wieku senioralnym korzystających ze zrewitalizowanego obiektu Sposób pomiaru: okresowe pomiary (każdego roku).
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi

¹³ W przypadku projektów kierowanych do dofinansowania FEO 2021-2027 obowiązują założenia systemu wskaźników ujęte w Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów na lata 2021-2027 <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-na-lata-2021-2027/prawo-i-dokumenty/wytyczne/wytyczne-dotyczace-monitorowania-postepu-rzeczowego-realizacji-programow-na-lata-2021-2027/> oraz w dokumencie *Lista Wskaźników Kluczowych 2021-2027* https://www.ewaluacja.gov.pl/media/111638/LWK_EFS_10_2022_v2.docx

Doprecyzowanie wskaźników dla działań rewitalizacyjnych nastąpi w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych dla FEO 2021-2027.

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 1

szczególnymi potrzebami w tym zakresie	niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. Zrewitalizowana przestrzeń pozbawiona będzie barier architektonicznych.
Czas realizacji	2024-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	1 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 (działanie 10.2) • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 2

Nazwa przedsięwzięcia	Utworzenie Centrum Usług Społecznych (CUS)
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	JST – Gmina Tułowice
Lokalizacja przedsięwzięcia	Tułowicki Ośrodek Kultury, ul. Porcelanowa 8, 49-130 Tułowice
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> Diagnoza obszaru rewitalizacji wykazała problemy w sferze społecznej m.in. : • bezrobocie • wysokie zapotrzebowanie na pomoc społeczną, szczególnie osób z niepełnosprawnością • starzenie się lokalnej społeczności • ujemny przyrost naturalny • niską aktywność gospodarczą mieszkańców • niedostosowanie obiektów i przestrzeni do osób o szczególnych potrzebach <u>Główny cel projektu:</u> Przedsięwzięcia ma na celu stworzenie miejsca, w którym funkcjonować będą dwie jednostki organizacyjne gminy - Tułowicki Ośrodek Kultury

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 2

	i Ośrodek Pomocy Społecznej. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> • opracowanie dokumentacji oceny technicznej budynku, koncepcji projektowo-kosztorysowej przebudowy i modernizacji pomieszczeń w budynku Tułowickiego Ośrodka Kultury na potrzeby Centrum Usług Społecznych • dostosowanie budynku do wymagań przeciwpożarowych • pełnienie nadzoru autorskiego na budowie realizowanej na podstawie dokumentacji projektowej – koszt: 190.000,00 zł; • przygotowanie projektu i wykonanie budowy windy (szyb murowany) - koszt: 470.000,00 zł; • termomodernizacja budynku wraz z dociepleniem dachu - koszt: 590.000,00 zł; • wymianę instalacji wodnej i kanalizacyjnej – koszt: 200.000,00 zł; • remont toalet i wydzielenie nowych miejsc na toalety, wydzielenie toalety dla osób z niepełnosprawnościami, wykonanie nowych okładzin ścian i posadzek, wymiana stolarki drzwiowej oraz wyposażenie łazienek i toalet – koszt: 150.000,00 zł; • modernizację lub wymiana systemu zaopatrzenia w ciepłą wodę użytkową (montaż kolektorów słonecznych wraz z wymianą instalacji c.w.u) – koszt 420.000,00 zł; • modernizację instalacji grzewczej – koszt: 200.000,00 zł; • przygotowanie projektu i montaż wentylacji mechanicznej – koszt: 370.000,00 zł; • modernizacja energetyczna – koszt: 2.600.000,00 zł; • modernizacja linii telefonicznej (zakup i założenie centrali telefonicznej) i internetowej – koszt: 160.000,00 zł; • likwidację barier architektonicznych; • zagospodarowanie terenu wokół budynku. Należy pamiętać, iż realizacja inwestycji może wymagać osobnych uzgodnień z odpowiednimi organami i instytucjami (w tym RDOŚ).
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych i obiektów na rzecz poprawy sytuacji mieszkańców ze szczególnymi potrzebami. Integracja społeczna i aktywizacja seniorów i osób ze szczególnymi potrzebami.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Aktywne korzystanie z budynków publicznych. Poprawa dostępności obiektów publicznych. Rozszerzenie zasobów infrastrukturalnych dla działań kulturalnych. Zwiększone uczestnictwo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Powstanie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom. Lepsza dostępność i większa efektywność pomocy społecznej. Wskaźniki produktu: Liczba obiektów objętych wsparciem Sposób pomiaru: protokół odbioru

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 2	
	Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanego obiektu Sposób pomiaru: okresowe pomiary
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. Zrewitalizowana przestrzeń pozbawiona będzie barier architektonicznych.
Czas realizacji	2024-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	4 000 000,00zł
Potencjalne źródła finansowania	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 (działanie 10.2) • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 3	
Nazwa przedsięwzięcia	Książkomat - stworzenie miejsca wymiany książek bibliotecznych i wypoczynku na terenie Tułowic
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	JST – Gmina Tułowice
Lokalizacja przedsięwzięcia	Plac przy Ośrodku Zdrowia, dz nr: 497/4 Plac po przeciwnej stronie transformatora na ul. Porcelanowej nr dz. nr: 606/2, 49-130 Tułowice
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> Diagnoza obszaru rewitalizacji wykazała problemy w sferze społecznej m.in. : • starzenie się lokalnej społeczności • niską aktywność kulturalną i społeczną mieszkańców

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 3	
	• niedostosowanie obiektów i przestrzeni do osób o szczególnych potrzebach • spadek czytelników biblioteki publicznej w całej gminie przy jednoczesnym potencjale działań aktywizujących czytelnictwo na obszarze rewitalizacji <u>Główny cel projektu:</u> Przedsięwzięcie ma na celu stworzenie możliwości korzystania z biblioteki poza jej głównym budynkiem za pośrednictwem księżkomatu, który zostanie umieszczony w dogodnym miejscu, wolnym od barier architektonicznych, a także stworzenie przestrzeni do wypoczynku. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> • przygotowanie planu zagospodarowania miejsca • zakup, ustawienie i przygotowanie do działania księżkomatu • zakup i ustawienie małej architektury np.: kamienne filary, pergole z zielenią, fontanna lub kran z wodą pitną, stojaki na rowery, ławeczki, • udostępnienie publicznej sieci wi-fi
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych i obiektów na rzecz poprawy sytuacji mieszkańców ze szczególnymi potrzebami. Integracja społeczna i aktywizacja seniorów i osób ze szczególnymi potrzebami.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Aktywne korzystanie z budynków publicznych. Poprawa dostępności obiektów publicznych. Rozszerzenie zasobów infrastrukturalnych dla działań kulturalnych. Zwiększone uczestnictwo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Powstanie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom. Zwiększenie czytelnictwa i pobudzenie aktywności kulturalnej mieszkańców. Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających z księżkomatu Sposób pomiaru: okresowe pomiary
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. W miarę możliwości księżkomat zostanie przystosowany do potrzeb osób słabowidzących. Zrewitalizowana przestrzeń pozbawiona będzie barier architektonicznych.
Czas realizacji	2024-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	200 000,00 zł

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 3

Potencjalne źródła finansowania	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 (działanie 10.2) • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 4

Nazwa przedsięwzięcia	Tułowicki park kultury, historii i tradycji
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	JST – Gmina Tułowice
Lokalizacja przedsięwzięcia	Zamknięty cmentarz poewangelicki nr działki 758/1, 49-130 Tułowice
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> • niski poziom aktywności społecznej • niska aktywność kulturalna mieszkańców • duża liczba zabytków materialnych i niematerialnych • depopulacja i mała atrakcyjność obszaru <u>Główny cel projektu:</u> Przedsięwzięcie ma na celu adaptację przestrzeni zamkniętego cmentarza na park kultury, historii i tradycji. Na jego terenie utworzone zostaną alejki spacerowe i miejsca, które będą poświęcone lokalnej historii, kulturze i tradycji. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> Stworzenie alejek spacerowych i miejsc, które będą poświęcone lokalnej historii, kulturze i tradycji m.in.: • nekropolii Schlegelmilchów, • tułowickiej porcelanie, • różom Schlegelmilchów • pomnikowi Richarda Steiner, Freda Frankenberg, • informacji o partnerskich gminach • historii miasta Tułowice i osiągnięciach jego mieszkańców, • zaprezentowaniu lokalnych wyrobów, ich historii i oryginalności m.in. wyrobów ceramicznych, palm wielkanocnych, pisanek, wyrobów z bazaltu • aktywności sygnalistów myśliwskich.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych i obiektów na rzecz poprawy sytuacji mieszkańców. Nadawanie nowych funkcji przestrzeniom.

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 4	
	Wzrost integracji i aktywności społecznej, kulturalnej oraz rekreacyjnej. Rozwijanie potencjału turystycznego zbudowanego na zasobach lokalnego dziedzictwa materialnego i niematerialnego. Wzmacnianie lokalnej tożsamości.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Modernizacja zasobów przestrzennych dla działań kulturalnych i edukacyjnych. Powstanie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom. Pobudzenie aktywności kulturalnej mieszkańców. Zwiększenie wiedzy i świadomości na temat potencjału dziedzictwa materialnego i niematerialnego obszaru. Poprawa wizerunku i estetyki. Wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wzrost liczby odwiedzających turystów. Wskaźniki produktu: Liczba obiektów objętych wsparciem Sposób pomiaru: protokół odbioru Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanego obiektu Sposób pomiaru: okresowe pomiary
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. Zrewitalizowana przestrzeń pozbawiona będzie barier architektonicznych. W ramach możliwości treści przedstawione na tablicach informacyjnych będą dostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (np. za pomocą audiodeskrypcji).
Czas realizacji	2024-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	400 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027, (działanie 10.2) • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 5	
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja budynku dawnej Tułowiczanki.
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	JST – Gmina Tułowice
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Porcelanowa 16, 49-130 Tułowice
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> • niski poziom aktywności społecznej • konieczność dostosowania obiektów i przestrzeni do osób o szczególnych potrzebach (w tym z niepełnosprawnościami) <u>Główny cel projektu:</u> Działanie to ma na celu stworzenie przestrzeni aktywności społecznej – przeznaczonej w szczególności dla działań Gminnej Rady Seniorów oraz Młodzieżowej Rady Gminy, a także innych środowisk społecznych działających na rzecz obszaru rewitalizacji oraz gminy Tułowice. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> • zmodernizowanie budynku dawnej Tułowiczanki, poprzez zaadaptowanie pomieszczeń • montaż urządzeń ułatwiających przemieszczanie się osobom z niepełnosprawnością (montaż platformy) • stworzenie szatni z zapleczem sanitarnym; • rozdzielnia kelnerska; • zakup niezbędnych sprzętów i wyposażenia; • zagospodarowanie terenu wokół obiektu na strefy odpoczynku, elementy siłowni zewnętrznej, nasadzenia; • miejsca parkingowe (zgodnie z wytycznymi, jako element uzupełniający nie przekraczający 15% ogólnej wartości projektu); • odnowienie fasady/elewacji budynku.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji obiektom i przestrzeniom wraz z działaniami na rzecz wzrostu jakości środowiska naturalnego. Aktywizacja mieszkańców, i wzrost aktywności sportowej i rekreacyjnej. Modernizacja, rewaloryzacja i adaptacja istniejących obiektów użyteczności publicznej Zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych i obiektów na rzecz poprawy sytuacji mieszkańców. Nadawanie nowych funkcji przestrzeniom i budynkom. Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wskaźniki produktu: Liczba obiektów objętych wsparciem Sposób pomiaru: protokół odbioru

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 5	
	Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanego obiektu Sposób pomiaru: okresowe pomiary
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. Zrewitalizowana przestrzeń pozbawiona będzie barier architektonicznych.
Czas realizacji	2024-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	2 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 (działanie 10.2) • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 6	
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja budynku Urzędu Miejskiego
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	JST – Gmina Tułowice
Lokalizacja przedsięwzięcia	Tułowice, ul. Szkolna 1, 49-130 Tułowice
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> • starzenie się lokalnej społeczności • konieczność dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami • duże zapotrzebowanie na pomoc społeczną • niska jakość powietrza <u>Główny cel projektu:</u> Głównym celem przedsięwzięcia jest modernizacja budynku Urzędu Miejskiego do potrzeb seniorów i osób z niepełnosprawnością wraz z dobudową sali posiedzeń oraz wykonaniem instalacji OZE. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> • wykonanie dobudówki wraz z windą i jej połączenie ze starym budynkiem. • przeniesienie do dobudówki sala posiedzeń oraz sali ślubów wraz z zapleczem kuchennym i węzłem sanitarnym • zamontowanie paneli fotowoltaicznych.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych i obiektów na rzecz poprawy sytuacji mieszkańców, w tym osób ze szczególnymi potrzebami.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Aktywne korzystanie z budynków użyteczności publicznej. Poprawa dostępności obiektów publicznych. Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Poprawa wizerunku i estetyki przestrzeni publicznych. Poprawa jakości środowiska naturalnego. Wskaźniki produktu: Liczba obiektów objętych wsparciem Sposób pomiaru: protokół odbioru Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanego obiektu Sposób pomiaru: okresowe pomiary

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 6

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. Zrewitalizowana przestrzeń pozbawiona będzie barier architektonicznych.
Czas realizacji	2024-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	2 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 7

Nazwa przedsięwzięcia	Nowe Tułowice - modernizacja centrum Tułowic
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	JST – Gmina Tułowice
Lokalizacja przedsięwzięcia	Tułowice, ul. Porcelanowa – teren wzdłuż ulicy po stronie sklepu Dino, teren przed i obok budynku Tułowickiego Ośrodka Kultury oraz teren przed ośrodkiem zdrowia
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> • wysokie zagrożenie bezpieczeństwa drogowego • niska jakość powietrza • mały udział powierzchni biologicznie czynnej • mała aktywność społeczna i rekreacyjna mieszkańców <u>Główny cel projektu:</u> Modernizacja centrum Tułowic w celu podniesienia atrakcyjności przestrzeni publicznej i poprawy wizerunku i estetyki przestrzeni publicznych. <u>Zakres realizowanych zadań:</u>

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 7

	Całe przedsięwzięcie skupia ma na celu wykonanie dwóch reprezentacyjnych stref: 1. Plac miejski przed przychodnią • wykonanie granitowego chodnika • ustawienie betonowych donic i drewnianych ławek • nasadzenie wysokiej i niskiej zieleni • zainstalowanie latarni • zamocowanie koszy na śmieci • zamocowanie stojaków na rowery 2. Tereny przy Tułowickim Ośrodku Kultury • wykonanie granitowego chodnika • ustawienie betonowych donic i drewnianych ławek • nasadzenie wysokiej i niskiej zieleni • zainstalowanie latarni • zamocowanie koszy na śmieci • zamocowanie stojaków na rowery • zainstalowanie podświetlanej fontanny • utworzenie terenu zielone z pagórkami • utworzenie ciągu pieszo-rowerowego • utworzenie parkingu • zainstalowanie zewnętrznej siłowni • utworzenie strefy relaksu ze stołami do tenisa, gry w szachy i chińczyka • utworzenie chodnika łączącego nowopowstałą strefę z ul. Dworcową Zgodnie z zaleceniem RDOŚ preferowane będzie stosowanie nasadzeń gatunków rodzimych, bez wprowadzania inwazyjnych gatunków obcych.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Nadanie nowych funkcji przestrzeniom wspólnym wraz z podniesieniem jakości środowiska naturalnego. Zwiększenie atrakcyjności rewitalizowanego obszaru.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Aktywne korzystanie ze wspólnej przestrzeni publicznej. Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Poprawa wizerunku i estetyki przestrzeni publicznych. Poprawa jakości środowiska naturalnego. Zwiększenie aktywności fizycznej mieszkańców. Występowanie terenów rekreacyjnych. Wskaźniki produktu: Liczba obiektów objętych wsparciem Sposób pomiaru: protokół odbioru Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanego obiektu Sposób pomiaru: okresowe pomiary

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 7

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania przestrzeni publicznej dla zapewnienia ich dostępności. Zrewitalizowana przestrzeń pozbawiona będzie barier architektonicznych.
Czas realizacji	2024-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	5 500 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 (działanie 10.2) • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 8

Nazwa przedsięwzięcia	Tułowice dla Młodych - utworzenie skatepark'u
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	JST – Gmina Tułowice
Lokalizacja przedsięwzięcia	Działka 840/2 ,49-130 Tułowice, (poza obszarem rewitalizacji) ¹⁴

¹⁴ Zgodnie z ustawą o rewitalizacji dopuszczalna jest również realizacja działań zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki, a więc także w innych częściach gminy Tułowice. Powinny one jednak stanowić niezbędne uzupełnienie działań podejmowanych wewnątrz obszaru rewitalizacji. Zaplanowane w ramach projektu działania służą osobom zamieszkującym obszar rewitalizacji. Proponowany teren graniczy bezpośrednio z obszarem rewitalizacji i jest dopełnieniem obszaru rewitalizacji w jego południowej części. Proponowane przedsięwzięcie będzie stanowiło uzupełnienie oferty sportowej i rekreacyjnej obszaru rewitalizacji gminy Tułowice. Obszar nie został włączony do obszaru rewitalizacji na etapie prac delimitacyjnych, ponieważ stanowi tereny niezamieszkałe.

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 8	
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> • wysokie wykluczenie społeczne • mała aktywność społeczna młodzieży • brak odpowiednio wyposażonych terenów rekreacyjnych • niska aktywność fizyczna mieszkańców • niska aktywność kulturalna mieszkańców <u>Główny cel projektu:</u> Głównym celem przedsięwzięcia jest stworzenie miejsca przyjaznego młodzieży <u>Zakres realizowanych zadań:</u> • utworzenie skateparku • utworzenie miejsca integracji i wypoczynku dla młodzieży
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Wzrost integracji i aktywności społecznej, kulturalnej oraz rekreacyjnej mieszkańców obszaru rewitalizacji wraz z działaniami na rzecz włączenia społecznego.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców. Aktywizacja i integracja młodzieży i jej społeczne włączenie. Aktywne korzystanie z przestrzeni publicznych. Stworzenie nowych terenów rekreacyjnych. Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanego obiektu Sposób pomiaru: okresowe pomiary
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania przestrzeni publicznej dla zapewnienia jej dostępności. Zrewitalizowana przestrzeń pozbawiona będzie barier architektonicznych.
Czas realizacji	2024-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	500 000, 00 zł
Potencjalne źródła finansowania	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 (działanie 10.2) • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 9	
Nazwa przedsięwzięcia	Tajemnice warsztatu ceramika - stworzenie ścieżki edukacyjnej, poznanie procesu produkcji wyrobów ceramicznych i warsztaty ceramiczne
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	Ceramika Wojtaszek Spółka Jawna
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Porcelanowa, działka 135/61 wraz z budynkiem trzykondygnacyjnym o powierzchni 1400 m.kw. na tej działce posadowionym, 49-130 Tułowice
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> • niski poziom aktywności społecznej • niska aktywność kulturalna mieszkańców • konieczność dostosowania obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami • niski poziom aktywności gospodarczej • bezrobocie <u>Główny cel projektu:</u> Głównym celem przedsięwzięcia jest budowanie integracji społecznej poprzez działania kulturalne, edukacyjne i rekreacyjne wokół historii i lokalnych tradycji związanych z produkcją ceramiki w Tułowicach <u>Zakres realizowanych zadań:</u> • wykonanie rekonstrukcji elewacji budynku • wyznaczenie szlaków komunikacyjnych dla grup z uwzględnieniem likwidacji barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnościami (budowa windy), • termomodernizacja przestrzeni zabytkowej i dostosowanie obiektu do nowych funkcji. • częściowe przeszklenie częściowe działów zdobniczych i malarni. • przygotowanie sali warsztatowej Należy pamiętać, iż realizacja inwestycji może wymagać osobnych uzgodnień z odpowiednimi organami i instytucjami (w tym RDOŚ).
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych i obiektów na rzecz poprawy sytuacji mieszkańców. Nadawanie nowych funkcji przestrzeniom. Wzrost integracji i aktywności społecznej, kulturalnej oraz rekreacyjnej. Rozwijanie potencjału turystycznego zbudowanego na zasobach lokalnego dziedzictwa materialnego i niematerialnego. Wzmacnianie lokalnej tożsamości.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	Modernizacja zasobów przestrzennych dla działań kulturalnych i edukacyjnych. Powstanie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom. Pobudzenie

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 9

w odniesieniu do celów rewitalizacji	aktywności kulturalnej mieszkańców. Zwiększenie wiedzy i świadomości na temat potencjału dziedzictwa materialnego i niematerialnego obszaru. Poprawa wizerunku i estetyki. Wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wzrost liczby odwiedzających turystów. Wskaźniki produktu: Liczba obiektów objętych wsparciem Sposób pomiaru: protokół odbioru Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanego obiektu Sposób pomiaru: okresowe pomiary
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. Zrewitalizowana przestrzeń pozbawiona będzie barier architektonicznych. W miarę możliwości zapewnienie tłumaczenia w języku migowym, audiodeskrypcji i obecności osób asystenckich.
Czas realizacji	2026
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	5 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 10	
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa windy dla osób niepełnosprawnych w zabytkowym budynku administracyjnym po byłej Fabryce Porcelany Tillowitz, obecnie Muzeum Porcelany Śląskiej
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	Fundacja Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego Śląska - oddział Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach
Lokalizacja przedsięwzięcia	Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach ul. Porcelanowa 2e 49-130 Tułowice
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> • starzenie się lokalnej społeczności • konieczność dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami • niska aktywność społeczna <u>Główny cel projektu:</u> Przedsięwzięcie skupia się na likwidacji barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób ze szczególnymi potrzebami. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> • budowa szybu windowego z windą dla osób
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych i obiektów na rzecz poprawy sytuacji mieszkańców, w tym osób ze szczególnymi potrzebami.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Aktywne korzystanie z budynków użyteczności publicznej. Poprawa dostępności instytucji kultury. Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Poprawa wizerunku i estetyki przestrzeni publicznych. Integracja społeczna.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. Zrewitalizowana przestrzeń pozbawiona będzie barier architektonicznych.
Czas realizacji	2024-2025

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 10

Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	500 000, 00 zł
Potencjalne źródła finansowania	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 (działanie 10.2) • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 11	
Nazwa przedsięwzięcia	Remont elewacji zabytkowego budynku dawnej Fabryki Porcelany "RS Tillowitz"
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	Fundacja Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego Śląska - oddział Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach
Lokalizacja przedsięwzięcia	Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach ul. Porcelanowa 2e 49-130 Tułowice
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> • niski poziom aktywności społecznej • niska aktywność kulturalna • niski poziom aktywności gospodarczej <u>Główny cel projektu:</u> Przedsięwzięcie skupia się na rewitalizacji obiektu infrastrukturalnego w celu nadania mu nowej funkcji kulturalno – edukacyjnej. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> • wykonanie remontu elewacji z odtworzeniem oryginalnych detali architektonicznych.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych i obiektów na rzecz poprawy sytuacji mieszkańców. Nadawanie nowych funkcji przestrzeniom. Wzrost integracji i aktywności społecznej, kulturalnej oraz rekreacyjnej. Rozwijanie potencjału turystycznego zbudowanego na zasobach lokalnego dziedzictwa materialnego i niematerialnego. Wzmacnianie lokalnej tożsamości.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Modernizacja zasobów przestrzennych dla działań kulturalnych i edukacyjnych. Powstanie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom. Pobudzenie aktywności kulturalnej mieszkańców. Zwiększenie wiedzy i świadomości na temat potencjału dziedzictwa materialnego i niematerialnego obszaru. Poprawa wizerunku i estetyki. Wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wzrost liczby odwiedzających turystów. Wskaźniki produktu: Liczba obiektów objętych wsparciem Sposób pomiaru: protokół odbioru

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 11	
	Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanego obiektu Sposób pomiaru: okresowe pomiary
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności.
Czas realizacji	2024
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	500 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 (działanie 10.2) • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 12	
Nazwa przedsięwzięcia	Ogród Zabaw - Kącik Malucha
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	Fundacja Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego Śląska - oddział Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach
Lokalizacja przedsięwzięcia	Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach ul. Porcelanowa 2e, 49-130 Tułowice
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> • niski poziom aktywności społecznej • niska aktywność sportowa • mała ilość przestrzeni rekreacyjnych i obiektów służących aktywności • konieczność dostosowania obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami • niski przyrost naturalny • niska aktywność gospodarcza <u>Główny cel projektu:</u> Przedsięwzięcie skupia się na rewitalizacji obiektu infrastrukturalnego w celu nadania nowej funkcji kulturalno-edukacyjnej. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> • zakup zestawów wielofunkcyjnych • zakup urządzeń wyposażenia zewnętrznego i wewnętrznego placu zabaw
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych i obiektów na rzecz poprawy sytuacji mieszkańców. Aktywizacja mieszkańców i wzrost aktywności rodziców i dzieci. Wzrost integracji i aktywności społecznej, kulturalnej oraz rekreacyjnej.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Aktywne korzystanie instytucji kultury. Poprawa dostępności instytucji kultury. Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Poprawa wizerunku i estetyki przestrzeni publicznych. Aktywizacja rodziców. Wskaźniki produktu: Liczba obiektów objętych wsparciem Sposób pomiaru: protokół odbioru Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanego obiektu Sposób pomiaru: okresowe pomiary

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 12

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę , pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. Zrewitalizowana przestrzeń pozbawiona będzie barier architektonicznych.
Czas realizacji	2024
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	60 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	• fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR, Bardzo Młoda Kultura) • fundusze krajowe (NCK, Kultura-Interwencje) • fundusze ministerialne (MKiDN, MEN)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 13	
Nazwa przedsięwzięcia	Program małych grantów rewitalizacyjnych
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	JST – Gmina Tułowice
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> Diagnoza obszaru rewitalizacji wykazała problemy w sferze społecznej m.in. : • wysokie zapotrzebowanie na pomoc społeczną, szczególnie osób z niepełnosprawnością • starzenie się lokalnej społeczności • ujemny przyrost naturalny • postępujące wykluczenie osób ze szczególnymi potrzebami spowodowane brakiem odpowiedniej dostępności przestrzeni publicznej i oferty kulturalnej • brak wystarczającej oferty kulturalnej Jednocześnie dostrzeżono jeden z potencjałów, którym jest stosunkowo wysoka ilość organizacji społecznych, które potencjalnie mogą być beneficjentami małych grantów i wspomóc lokalną społeczność w realizacji oddolnych działań rewitalizacyjnych. <u>Główny cel projektu:</u> Przedsięwzięcie ma na celu: • aktywizację lokalnej społeczności, w szczególności młodzieży i seniorów • integrację społeczną • włączenie lokalnej społeczności w proces rewitalizacji <u>Zakres realizowanych zadań:</u> • przeprowadzenie 1 konkursu grantowego w każdym roku, w latach 2024-2030, w którym dofinansowane zostaną 4 działania • przeznaczenie na każde działanie 5 tys. zł.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Stworzenie warunków do integracji i aktywności społecznej, kulturalnej oraz rekreacyjnej mieszkańców. Aktywizację osób ze szczególnymi potrzebami i młodzieży. Wzmacnianie lokalnej tożsamości. Budowanie poczucia sprawczości.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Aktywne korzystanie z budynków publicznych. Poprawa dostępności obiektów publicznych. Rozszerzenie zasobów infrastrukturalnych dla działań kulturalnych. Zwiększone uczestnictwo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wskaźniki rezultatu: Liczba dodatkowych miejsc świadczących usługi społeczne, kulturalno-rekreacyjne

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 13	
	Sposób pomiaru: sprawozdania z poszczególnych działań grantowych, w tym listy obecności, dokumentacja fotograficzna z prowadzonych działań grantowych
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości ubiegania się o mały grant. W ramach organizowanych wydarzeń kulturalnych, rekreacyjnych czy sportowych zostaną podjęte działania włączające osoby ze szczególnymi potrzebami np. poprzez zapewnienie tłumaczenia w języku migowym, obecność osoby asystującej, a w przypadku działań korzystających przestrzeń cyfrową uwzględniona zostanie dostępność cyfrowa.
Czas realizacji	2024-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	140 000,00zł
Potencjalne źródła finansowania	• fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR, Bardzo Młoda Kultura) • fundusze krajowe (NCK, Kultura-Interwencje) • fundusze ministerialne (MKiDN, MEN)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 14	
Nazwa przedsięwzięcia	Warsztaty Majsterkowo - Modelarskie
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	Fundacja Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego Śląska - oddział Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach
Lokalizacja przedsięwzięcia	Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach ul. Porcelanowa 2e 49-130 Tułowice
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> • niski poziom aktywności społecznej • niska aktywność kulturalna • konieczność dostosowania obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami • niski poziom aktywności gospodarczej <u>Główny cel projektu:</u> Głównym celem przedsięwzięcia jest budowanie integracji społecznej i rozwijanie kreatywności poprzez działania kulturalne, edukacyjne i rekreacyjne dla dzieci i młodzieży. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> Zakup wyposażenia i sprzętu dla grupy 30 os.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Wzrost integracji i aktywności społecznej, kulturalnej oraz rekreacyjnej mieszkańców obszaru rewitalizacji wraz z działaniami na rzecz włączenia społecznego dzieci i młodzieży.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Zwiększenie wiedzy i świadomości na temat potencjału dziedzictwa materialnego i niematerialnego obszaru. Wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, a w szczególności dzieci i młodzieży.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości wzięcia udziału w warsztatach. W miarę możliwości osobom ze szczególnymi potrzebami zapewnione będzie wsparcie m.in. poprzez obecność asystentów, tłumaczenie na język migowy itd.

Czas realizacji	2024
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	50 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	• fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR, Bardzo Młoda Kultura) • fundusze krajowe (NCK, Kultura-Interwencje) • fundusze ministerialne (MKIDN, MEN)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 15	
Nazwa przedsięwzięcia	Wirtualna Fabryka Porcelany VR
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	Fundacja Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego Śląska - oddział Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach
Lokalizacja przedsięwzięcia	Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach ul. Porcelanowa 2e, 49-130 Tułowice
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> • niski poziom aktywności społecznej • niska aktywność kulturalna mieszkańców • konieczność dostosowania obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami • niski poziom aktywności gospodarczej <u>Główny cel projektu:</u> Przedsięwzięcie ma na celu stworzenie multimedialnej sali dostosowanej do projekcji filmów przedstawiających proces produkcji porcelany <u>Zakres realizowanych zadań:</u> • zakup wyposażenia i sprzętu (rzutników, ekranów, tabletów, projektorów) niezbędnego do stworzenia multimedialnej projekcji prezentującej funkcjonowanie Fabryki Porcelany na podstawie materiałów filmowych z dawnych lat, • ukazanie procesu produkcji porcelany z XIXw.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych i obiektów na rzecz poprawy sytuacji mieszkańców. Nadawanie nowych funkcji przestrzeniom. Wzrost integracji i aktywności społecznej, kulturalnej oraz rekreacyjnej. Rozwijanie potencjału turystycznego zbudowanego na zasobach lokalnego dziedzictwa materialnego i niematerialnego. Wzmacnianie lokalnej tożsamości.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Modernizacja zasobów przestrzennych dla działań kulturalnych i edukacyjnych. Powstanie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom. Pobudzenie aktywności kulturalnej mieszkańców. Zwiększenie wiedzy i świadomości na temat potencjału dziedzictwa materialnego i niematerialnego obszaru. Poprawa wizerunku i estetyki. Wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wzrost liczby odwiedzających turystów. Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanego obiektu Sposób pomiaru: okresowe pomiary

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 15	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Efekt końcowy działania nie będzie wykluczał cyfrowo osób starszych. W miarę możliwości osobom ze szczególnymi potrzebami zapewnione będzie także wsparcie m.in. poprzez obecność asystentów, tłumaczenie na język migowy, audiodeskrypcję itp.
Czas realizacji	2024
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	180 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021- • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 16	
Nazwa przedsięwzięcia	W warsztacie ceramika
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	Fundacja Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego Śląska - oddział Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach
Lokalizacja przedsięwzięcia	Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach ul. Porcelanowa 2e, 49-130 Tułowice
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> • niski poziom aktywności społecznej • niska aktywność kulturalna mieszkańców • konieczność dostosowania obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami • niski poziom aktywności gospodarczej <u>Główny cel projektu:</u> Głównym celem projektu jest wyposażenie sali warsztatowej w narzędzia i materiały niezbędne do prowadzenia warsztatów ceramicznych. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> • zakup wyposażenia i sprzętu na potrzeby 30 os. grupy: piec do wypału ceramiki, koła garncarskie, narzędzia modelarskie, telebim interaktywny.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Wzrost integracji i aktywności społecznej, kulturalnej oraz rekreacyjnej mieszkańców obszaru rewitalizacji wraz z działaniami na rzecz włączenia społecznego dzieci i młodzieży.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Zwiększenie wiedzy i świadomości na temat potencjału dziedzictwa materialnego i niematerialnego obszaru. Wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, a w szczególności dzieci i młodzieży. Wskaźniki rezultatu: Liczba dodatkowych miejsc świadczących usługi społeczne, kulturalno-rekreacyjne Sposób pomiaru: sprawozdania z poszczególnych działań grantowych, w tym listy obecności, dokumentacja fotograficzna z prowadzonych działań grantowych

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 16

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości wzięcia udziału w warsztatach. W miarę możliwości osobom ze szczególnymi potrzebami zapewnione będzie wsparcie m.in. poprzez obecność asystentów, tłumaczenie na język migowy itd.
Czas realizacji	2024
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	60 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	• fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR, Bardzo Młoda Kultura) • fundusze krajowe (NCK, Kultura-Interwencje) • fundusze ministerialne (MKiDN, MEN)

9.2 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poza przedsięwzięciami podstawowymi, możliwa jest również realizacja przedsięwzięć uzupełniających, które dopuszczają realizację działań zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji. Powinny one jednak stanowić niezbędne uzupełnienie działań podejmowanych wewnątrz obszaru rewitalizacji. Na etapie wdrażania GPR nie są znane zakresy oraz ramy finansowe działań uzupełniających. Jednak ich główna idea powinna wpisywać się w cele i kierunki GPR, przez co planowane działania przyczynią się do poprawy jakości i komfortu życia mieszkańców. Działania te powinny także skupiać się na zwiększeniu poziomu integracji i aktywności społecznej mieszkańców oraz nieść ze sobą szereg innych korzyści o charakterze gospodarczym, środowiskowym oraz przestrzenno-funkcyjnym. W związku z powyższym, w ramach interwencji rewitalizacyjnej na terenie gminy mogą być wdrażane także projekty uzupełniające oraz komplementarne do podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ukierunkowane w szczególności na:

- inwestycje w czystą energię i ochronę środowiska naturalnego (zwłaszcza w kontekście projektu rewitalizacyjnego),
- budowa lub przebudowa niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej (np. wiaty, parki, przystanki, place zabaw, skwery, oświetlenie, boiska),
- przedsięwzięcia realizujące koncepcję Inteligentnego miasta (ang. *smart city*) – miasto, które wykorzystuje technologie informacyjno-komunikacyjne w celu zwiększenia interaktywności i wydajności infrastruktury miejskiej i jej komponentów składowych,
- projekty społeczne, których celem jest włączenie społeczne (zwłaszcza w kontekście planowanych inwestycji w infrastrukturę społeczną w ramach rewitalizacji),
- działania rekreacyjne, sportowe z zakresu kultury fizycznej realizowane na obszarze rewitalizacji.
- wzmocnienie kapitału społecznego poprzez inicjatywy rozwijające potencjał lokalnych społeczności, organizacja wydarzeń aktywizujących mieszkańców, promocja lokalnego dziedzictwa historycznego, przyrodniczego i kulturowego,
- akcje edukacyjne we współpracy z instytucjami rynku pracy i otoczenia przedsiębiorczości kształtujące postawy przedsiębiorcze,
- integrację i aktywizację mieszkańców oraz zwiększenie ich partycypacji w życiu publicznym.

Proces rewitalizacji będzie skuteczniejszy, jeżeli w jego realizację będą zaangażowane zarówno instytucje publiczne, jak i organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorcy. Pomocne będzie również zaangażowanie mieszkańców, zwłaszcza lokalnych liderów. Działania podejmowane oddolnie powinny uzupełniać lub podtrzymywać efekty przedsięwzięć prowadzonych na obszarze rewitalizacji.

Karta uzupełniającego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 1	
Nazwa przedsięwzięcia	Przebudowa funkcjonalnego wjazdu do strefy przemysłowej
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	Fundacja Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego Śląska - oddział Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach, Fab-Style Sp. z o.o., Marek Dudziak Mark Pol
Lokalizacja przedsięwzięcia	Tułowice, ul. Porcelanowa 2d-e-f, 43-190 Tułowice
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> • starzenie się lokalnej społeczności • konieczność dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami • niska aktywność społeczna • wysokie zagrożenie bezpieczeństwa drogowego <u>Główny cel projektu:</u> Projekt skupia się na przebudowie wjazdu między sąsiadującymi obiektami przemysłowymi dawnej Fabryki Porcelany RS Tillowitz. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> • przebudowa wjazdu do strefy przemysłowej
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych na rzecz poprawy sytuacji mieszkańców, w tym osób ze szczególnymi potrzebami.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Aktywne korzystanie przestrzeni publicznej. Poprawa dostępności instytucji kultury. Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Poprawa wizerunku i estetyki przestrzeni publicznych. Integracja społeczna.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania przestrzeni publicznych dla zapewnienia ich dostępności. Zrewitalizowana przestrzeń pozbawiona będzie barier architektonicznych.
Czas realizacji	2024-2025
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	500 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	• Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, 3.1 infrastruktura drogowa

Karta uzupełniającego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 2

Nazwa przedsięwzięcia	Miejsca parkingowe wzdłuż linii kolejowej
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia (nazwa, dane kontaktowe: adres email, telefon)	JST – Jednostka Samorządu Terytorialnego
Lokalizacja przedsięwzięcia	Tułowice, ul. Porcelanowa / ul. Przemysłowa
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> - wysokie zagrożenie bezpieczeństwa drogowego - niski poziom aktywności społecznej - niski poziom aktywności gospodarczej - konieczność zwiększenia dostępności obiektów publicznych <u>Główny cel projektu:</u> Celem projektu jest zwiększenie dostępności instytucji publicznych. <u>Zakres realizowanych zadań:</u> - stworzenie dodatkowych miejsc parkingowych wzdłuż linii kolejowej dla powstających miejsc kultury i sportu przy ul. Porcelanowej i Przemysłowej w strefie poprzemysłowej.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	Zwiększenie dostępności instytucji publicznych. Wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych na rzecz poprawy sytuacji mieszkańców, w tym osób ze szczególnymi potrzebami.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Aktywne korzystanie przestrzeni publicznej. Poprawa dostępności instytucji kultury. Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Poprawa wizerunku i estetyki przestrzeni publicznych. Integracja społeczna.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania przestrzeni publicznych dla zapewnienia ich dostępności. Zrewitalizowana przestrzeń pozbawiona będzie barier architektonicznych.
Czas realizacji	2024-2025
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	200 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Celowe fundusze krajowe

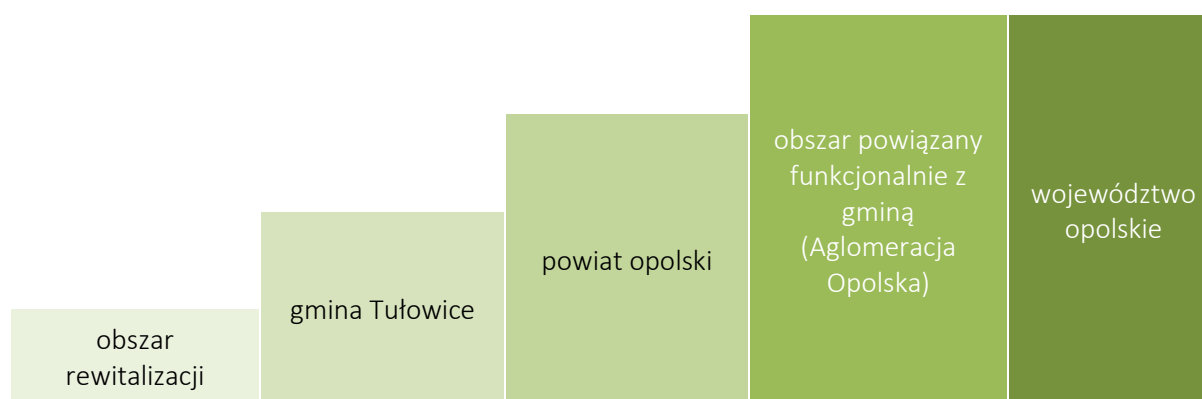
10. Mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych

10.1 Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna jest stałą analizą rezultatów rewitalizacji na całym obszarze gminy. Podczas opracowywania i realizacji GPR, należy wziąć pod uwagę wzajemne powiązania pomiędzy projektami (przedsięwzięciami). Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej tych projektów jest ich efektywnie oddziaływanie na cały obszar dotknięty kryzysem. Projekty rewitalizacyjne realizowane będą na obszarze rewitalizacji, jednak pozytywne skutki ich oddziaływania widoczne będą na całym obszarze zdegradowanym gminy, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, z których korzystają mieszkańcy całej gminy, jak i osoby odwiedzające Gminę Tułowice. Wszelkie działania będą kierowane tak, aby redukować zjawiska kryzysowe i nie dopuścić do przenoszenia ich w inne miejsca lub doprowadzać do niepożądanych efektów, takich jak wykluczenie społeczne.

Należy tutaj sugerować się także zapisami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (Załącznik nr 1 do uchwały nr VI/54/2019 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 24 kwietnia 2019 r.), w którym zaleca się prace nad dalszym rozwijaniem infrastruktury turystycznej, a w Tułowicach szczególną uwagę należy skierować na budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury służącej rozwojowi aktywnych form wypoczynku. Plan ten kładzie też nacisk na propagowanie lokalnego dziedzictwa materialnego i niematerialnego na terenie całego województwa opolskiego.

Grafika 7 Komplementarność przestrzenna GPR Gminy Tułowice

Źródło: opracowanie własne

W Gminie Tułowice obszar rewitalizacji zajmuje łącznie powierzchnię 62 ha (0,8% powierzchni gminy) i jest zamieszkały przez 1 249 osób (24,8% mieszkańców). Zaproponowane do realizacji w ramach GPR przedsięwzięcia realizują zasadę rozwiązywania problemów w miejscu ich występowania. Dzięki starannemu zawężeniu granic obszaru rewitalizacji możliwe jest skoncentrowanie działań wszystkich podmiotów na wybranym obszarze, przez co szanse na jego zasadniczą zmianę się zwiększają.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zarówno te podstawowe, jak i uzupełniające, wzajemnie się uzupełniają, a ich realizacja będzie przebiegać na obszarze rewitalizacji w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy. Spełniony zatem zostanie warunek komplementarności przestrzennej w aspekcie interwencji społecznej i infrastrukturalnej.

10.2 Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa oznacza wzajemne dopełnianie się działań z różnych sektorów np. animacyjno-społecznych, aktywizacyjno-gospodarczych, środowiskowych i inwestycyjnych, dzięki czemu zapewnione zostanie wieloaspektowe oddziaływanie na obszar rewitalizacji.

W Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 zachowano komplementarność problemową dzięki zaplanowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których zakres odpowiada na zdiagnozowane problemy społeczne, gospodarcze, przestrzenne, techniczne i środowiskowe na obszarze rewitalizacji. Działania rewitalizacyjne uwzględniają zarówno przedsięwzięcia infrastrukturalne oraz społeczne i wzajemnie się dopełniające w różnych strefach tematycznych. Zaplanowane do realizacji inwestycje infrastrukturalne służą celom społecznym, równocześnie wpływając na przestrzeń publiczną i docelowo poprawiają jakość życia mieszkańców oraz zwiększając stopień ich społecznej aktywizacji. Wzajemne dopełnianie się przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak również powiązanie ich z celami rewitalizacji zapobiega zjawisku fragmentaryzacji, zapewniając oddziaływanie na obszar rewitalizacji w sposób kompleksowy.

10.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

W ramach komplementarności proceduralno-instytucjonalnej należy zaplanować odpowiedni system zarządzania i monitorowania programu rewitalizacji. Dzięki niemu otrzymamy efektywne współdziałanie różnych instytucji wraz z interesariuszami procesu rewitalizacji, a wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Biorąc pod uwagę, że zadania w nim zawarte mogą być zgłaszane nie tylko przez samorząd, wdrażanie go wymaga szerokiej współpracy samorządu, podmiotów z sektora pozarządowego i/lub biznesowego. Jego komplementarność proceduralno-instytucjonalna skupiać się będzie na integracji i współpracy poszczególnych grup interesariuszy biorących udział w procesie rewitalizacji. Najważniejsza jest kooperacja pomiędzy operatorem rewitalizacji (Urzędem Miejskim), jednostkami organizacyjnymi i pozostałymi uczestnikami procesu. W związku z powyższym istnieje konieczność utworzenia systemu zarządzania GPR, który pozwoli na efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz wspólne uzupełnianie się i spójność w zakresie wdrażanych procedur.

Za całościową realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 odpowiada Burmistrz Tułowic, przy wsparciu Urzędu Miejskiego w Tułowicach i gminnych jednostek organizacyjnych. Bezpośredni nadzór na realizacją GPR będzie pełnił Inspektor ds. Rozwoju i Promocji

Gminy. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Miejskiego w Tułowicach (przyjętym Zarządzeniem nr 7/2022 Burmistrza Tułowic z dnia 8 kwietnia 2022 roku) do zakresu zadań Inspektora ds. Rozwoju i Promocji Gminy należy:

- koordynacja i merytoryczny nadzór nad opracowaniem dokumentacji służącej pozyskiwaniu środków ze źródeł zewnętrznych krajowych i unijnych,
- koordynowanie i merytoryczny nadzór nad realizacją projektów dofinansowanych ze środków zewnętrznych.

Inspektor ds. Rozwoju i Promocji Gminy będzie koordynatorem rewitalizacji w Gminie Tułowice. Umieszczenie koordynatora w obrębie struktur Urzędu Miejskiego w Tułowicach zapewni skuteczne zarządzanie programem oraz pozwoli na kontynuację i uzupełnienie działań podejmowanych w ramach realizacji zadań w programie rewitalizacji. Istotnym jest także proces konsultowania i opiniowania projektów i poszczególnych przedsięwzięć na zasadach zlecania zadań publicznych według procedury przewidzianej w Ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003r. i Ustawie o prawie zamówień publicznych z dnia 11 września 2018r.

Sposób zarządzania oraz wdrażania został opisany w kolejnych rozdziałach. Realizacja GPR będzie także systematycznie monitorowana, co pozwoli na nadzorowanie podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz ewentualnych zmian korygujących, czy też podjęcie decyzji o aktualizacji dokumentu.

10.3 Komplementarność międzyokresowa

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice 2024-2030 jest dokumentem planującym rozwój Gminy Tułowice oraz stanowi formalną deklarację lokalnego samorządu w zakresie kontynuacji polityki rozwojowej opartej o rewitalizację. Przed przystąpieniem do procesu rewitalizacji opartego na GPR na terenie Gminy Tułowice przeprowadzono kilka innych działań modernizujących przestrzeń publiczną i wspierających rozwój tego obszaru.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Wartość projektu	Cel projektu
1.	Rewitalizacja techniczno-przyrodnicza części zabytkowego parku przypałacowego przy Zespole Szkół w Tułowicach	2 889 771,98 zł	Celem rewitalizacji zabytkowego parku przypałacowego było zwiększenie dostępności obiektu dziedzictwa kulturowego, poprzez wykonanie prac związanych z rewitalizacją infrastruktury oraz zasobów przyrodniczych. Przeprowadzone prace dotyczyły m.in.: • zabezpieczenia dwóch historycznych ziemianek położonych w północno – zachodniej części parku; • utwardzenia zaplecza gospodarczego; • doświetlenia terenu oświetleniem solarowym (poszerzenie istniejącej sieci); • rozbudowy monitoringu na terenie parku; • remontu „okrągłaka” dawnego domku wypoczynku letniego; • remontu fontanny na tarasach; • zabezpieczenia murków oporowych tarasu, metalowego ogrodzenia, schodów i elementów rzeźbiarskich; • renowacji zabytkowej ławki kamiennej wraz z kolumną i posągami; • odtworzenia tzw. „podkowy” reprezentacyjnego obszaru przy południowej części pałacu poprzez nowe nasadzenia; • uzupełnienia nawierzchni komunikacji wewnętrznej (kostką granitową), wykonania nawierzchni mineralnych na pozostałych drogach; • remontu słupów bramnych i części frontowej ogrodzenia; • odtworzenia dwóch rzeźb jeleni zwieńczających słupy bramne; • uzupełnienia szaty roślinnej głównie o niskie rośliny krzewiaste oraz wzbogacenie runa parkowego; • montażu podnośnika dla osób poruszających się na wózku inwalidzkim.
2.	Poprawa efektywności energetycznej w budynku użyteczności publicznej, dawnego dworca PKP w Tułowicach z przeznaczeniem na utworzenie muzeum ceramiki tułowickiej z zapleczem biurowym.	412 355,29z zł	Przedsięwzięcie swoim zakresem rzeczowym obejmie realizację następujących zadań: 1. Termomodernizacja byłego budynku dworca PKP w Tułowicach. 2. Nadzór inwestorski. 3. Promocja projektu.
3.	Remont i prace konserwacyjne Zespołu Pałacowego	3 961 591,02 zł	Celem działania było m.in. wykonanie prac odtworzeniowych malarstwa ściennego w Domu Pomocy Społecznej w Prószkowie oraz remont dachu w Zespole Pałacowym w Tułowicach
4.	Przebudowa i rozbudowa budynku mieszkalnego jednorodzinne o część	600 768,59 zł	Celem działania było utworzenie 24 nowych miejsc opieki dla dzieci do lat 3.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Wartość projektu	Cel projektu
	usługową - Żłobek Elephant		
5.	Liczmy na sukces dzięki indywidualizacji	63 462,00 zł	Celem było wsparcie młodzieży w rozwoju zawodowym
6.	Nowe kompetencje uczniów Publicznego Technikum Leśnego w Tułowicach szansą na lepsze jutro	59 839,00 zł	Celem było wsparcie młodzieży w rozwoju zawodowym
7.	Zagospodarowanie Centrum Wsi Szydłów	29 515,11 zł	Celem działania była modernizacja centrum wsi znajdującej się w gminie Tułowice.
Suma (ogólna wartość projektów)		8 017 302,99 zł (całkowita wartość projektów)	

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapadotacji.gov.pl/> [Dostęp:19.10.2023]

10.4 Komplementarność źródeł finansowania

Najważniejszym źródłem finansowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 oraz jego działań i projektów są Fundusze Europejskie. Jednakże główne zabezpieczenie finansowe stanowi przede wszystkim budżet Gminy Tułowice wspomagany przez: środki budżetu państwa, środki budżetów samorządów, inne środki publiczne oraz środki prywatne. Dodatkowo, niektóre projekty rewitalizacji można sfinansować ze środków funduszy strukturalnych i inwestycyjnych Unii. Poniżej przedstawiono wszystkie źródła dofinansowania wraz z krótkim opisem.

Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027 to bardzo konkretny, kompleksowy program działań kierowanych do mieszkańców województwa, w różnych obszarach ich życia. Planowana interwencja skupiona jest na innowacyjności, zielonych technologiach i cyfryzacji przyczyni się do zacieśniania współpracy międzynarodowej beneficjentów środków UE.

Cel Polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych (EFRR)

Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online.

Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne.

Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej.

Cel Polityki 5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych

Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich.

Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)

Program wspierający rozwój gospodarki niskoemisyjnej, ochronę środowiska oraz przeciwdziałanie wraz z adaptacją do zmian klimatu. Jego założenia przewidują również wspieranie inwestycji związanych z poprawą jakości infrastruktury drogowej, poprawą wydolności ochrony zdrowia, a także wykorzystaniem potencjału tkwiącego w dziedzictwie kulturowym. Wszystkie działania programu wpływają na zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy kraju.

Priorytet I. Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności

2.1 Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych

Poprawa efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych, wspieranie zrównoważonej gospodarki wodnej i gospodarki o obiegu zamkniętym, wspieranie przystosowania do zmian klimatu, a także wzmocnienie ochrony przyrody i zielonej infrastruktury

Priorytet VII. Kultura

4.6 Wzmocnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacji społecznych

Planowana interwencja obejmuje rozwój infrastruktury kultury oraz ochronę dziedzictwa kulturowego w celu wzmocnienia ich potencjału w zakresie oddziaływania na rozwój gospodarczy i włączenie społeczne. Efektem planowanych działań będzie wzrost udziału społeczeństwa w życiu kulturalnym oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej regionów. Wsparcie ukierunkowane zostanie po pierwsze na tworzenie odpowiednich warunków infrastrukturalnych stymulujących do aktywnego uczestnictwa w kulturze i w życiu społecznym, w tym eliminację barier w dostępie do kultury dla grup z różnych przyczyn wykluczonych.

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) to program uwzględniający wsparcie na rzecz: zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami; poprawy sytuacji na rynku

pracy; zapewniania opieki nad dziećmi; integracji społecznej; ochrony zdrowia; podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji oraz rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej.

Priorytet I. Lepsze polityki dla rozwoju społecznego
Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących na rynku pracy, wspieranie niedyskryminacji, dostosowywanie uczestników rynku pracy do zmian, poprawa włączenia społecznego i integracji społeczno-gospodarczej
Wspieranie dostępu do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu
Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami
Priorytet III. Równe szanse dla osób z niepełnosprawnościami
Wspieranie aktywnego włączenia społecznego, promowanie równości szans i niedyskryminacji
Priorytet VI. Innowacje społeczne
Opracowywanie, testowanie, upowszechnianie i podejmowanie działań w zakresie włączenia wybranych nowych rozwiązań do polityki lub praktyki

10.5 Podsumowanie komplementarności

Na poziomie celów strategicznych oraz operacyjnych przedstawiono podsumowanie komplementarności w obrębie GPR. Wiąże się to z traktowaniem procesu rewitalizacji jako mechanizmu osiągania zdefiniowanych i mierzalnych celów. Dla zobrazowania komplementarności wykorzystano matrycę przedstawiającą wzajemne zależności pomiędzy poszczególnymi celami procesu, wskazując wiążąc rodzaj komplementarności. Poniższa matryca pokazuje poszczególne projekty rewitalizacyjne wraz z przypisanymi im kierunkami działań oraz celami strategicznymi.

Cele strategiczne		Wzrost integracji i aktywności społecznej, kulturalnej oraz rekreacyjnej mieszkańców obszaru rewitalizacji wraz z działaniami na rzecz włączenia społecznego			Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji obiektom i przestrzeniom wraz z działaniami na rzecz wzrostu jakości środowiska		
Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	1.1 Stworzenie warunków do integracji różnych grup społecznych, w tym grup zagrożonych marginalizacją (osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością, ubogie)	1.2 Aktywizacja i włączenie społeczne grup zagrożonych marginalizacją	1.3 Wzmacnianie lokalnej tożsamości	2.1 Modernizacja, rewaloryzacja i adaptacja istniejących obiektów użyteczności publicznej	2.2 Zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców	2.3 Rozwój i przywrócenie funkcji przestrzeniom w celu realizacji funkcji sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych
1.	Klub Dziennego Pobytu lub Dom Dziennego Pobytu dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością	x	x		x	x	
2.	Program małych grantów rewitalizacyjnych	x	x	x			x
3.	Utworzenie Centrum Usług Społecznych (CUS)	x	x		x	x	x
4.	Książkomat - stworzenie miejsca wymiany książek bibliotecznych i wypoczynku na terenie Tułowic	x	x			x	x
5.	Tułowicki park kultury, historii i tradycji	x		x		x	x
6.	Modernizacja budynku dawnej Tułowiczanki.	x			x	x	x
7.	Modernizacja budynku Urzędu Miejskiego	x			x	x	
8.	Nowe Tułowice - modernizacja centrum Tułowic	x		x	x	x	x
9.	Tułowice dla Młodych - utworzenie skatepark'u	x	x			x	x
10.	Tajemnice warsztatu ceramika - stworzenie ścieżki edukacyjnej, poznawanie procesu produkcji wyrobów ceramicznych i warsztaty ceramiczne	x		x		x	x

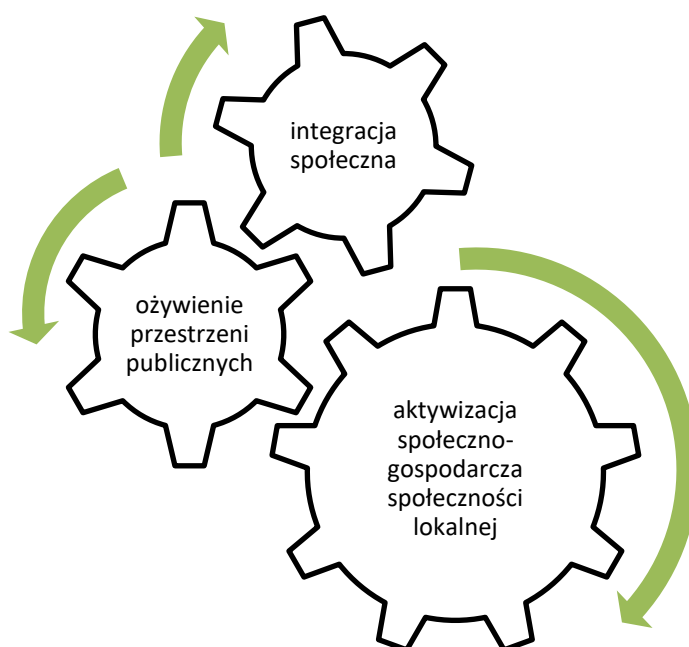
Cele strategiczne		Wzrost integracji i aktywności społecznej, kulturalnej oraz rekreacyjnej mieszkańców obszaru rewitalizacji wraz z działaniami na rzecz włączenia społecznego			Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji obiektom i przestrzeniom wraz z działaniami na rzecz wzrostu jakości środowiska		
Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	1.1 Stworzenie warunków do integracji różnych grup społecznych, w tym grup zagrożonych marginalizacją (osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością, ubogie)	1.2 Aktywizacja i włączenie społeczne grup zagrożonych marginalizacją	1.3 Wzmacnianie lokalnej tożsamości	2.1 Modernizacja, rewaloryzacja i adaptacja istniejących obiektów użyteczności publicznej	2.2 Zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców	2.3 Rozwój i przywrócenie funkcji przestrzeniom w celu realizacji funkcji sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych
11.	Budowa windy dla osób niepełnosprawnych w zabytkowym budynku administracyjnym po byłej Fabryce Porcelany Tillowitz, obecnie Muzeum Porcelany Śląskiej	x			x	x	
12.	Warsztaty Majsterkowo - Modelarskie	x		x		x	x
13.	Remont elewacji zabytkowego budynku dawnej Fabryki Porcelany "RS Tillowitz"	x		x	x	x	x
14.	Wirtualna Fabryka Porcelany VR	x		x		x	x
15.	Przebudowa funkcjonalnego wjazdu do strefy przemysłowej	x					
16.	Ogród Zabaw - Kącik Malucha	z			x	x	z
17.	W warsztacie ceramika	x		x	x	x	x
18.	Miejsca Parkingowe wzdłuż linii kolejowej	x				x	x

10.6 Mechanizmy integracji

Niniejszy podrozdział stanowi uzupełnienie wykazanej wcześniej komplementarności. Integracja zaproponowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 zadań stanowi ważną część procesu rewitalizacji, przede wszystkim biorąc pod uwagę osiągnięcie zamierzonych celów. Integracja polega m.in. na powiązaniu działań koncepcyjnych, organizacyjnych i finansowych. Podstawą stworzenia trzech autonomicznych poziomów integracji przedsięwzięć jest założenie, że każde z prowadzonych działań zwiększa swój własny potencjał czerpiąc z innych i zarazem zwiększa ich potencjał oddziałując na nie. Jednocześnie mechanizmy integracji wzmacniają sprzężenie zwrotne pomiędzy planowanymi przedsięwzięciami.

Grafika 8 Schemat integrowania działań rewitalizacyjnych

Źródło: opracowanie własne

Najistotniejszymi mechanizmami integracji zaplanowanej w ramach GPR interwencji będą poniżej przedstawione czynniki:

1. **Integracja na poziomie celów** – mechanizm integracji w tym zakresie został wdrożony na poziomie opracowania dokumentu i będzie kontynuowany w okresie jego wdrażania. Etap opracowania dokumentu uwzględniał takie mechanizmy jak:
  - a. Konsultacje w sprawie wytyczonego obszaru zdegradowanego i wyznaczonych na jego podstawie podobszarów rewitalizacji – etap ten rozpoczął mechanizm integracji poprzez uruchomienie procesu udziału interesariuszy w tworzeniu GPR.

- b. Nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych do GPR - otwarty nabór przedsięwzięć przełożył się na stworzenie pola do weryfikacji przedsięwzięć z punktu widzenia ich oddziaływania na podobszary rewitalizacji i zaplanowania kompleksowej oraz zintegrowanej interwencji.

W fazie wdrażania, mechanizmem integracji na poziomie celów będzie proces monitoringu – sprawdzenie osiągniętych celów i formułowania zaleceń określających dalsze kroki wdrażania dla GPR.

2. Integracja na poziomie partycypacji społecznej w zarządzaniu wdrażaniem GPR, mechanizm ten będzie realizowany poprzez:

- a. Powołanie Komitetu Rewitalizacyjnego - podstawową funkcją Komitetu będzie ocenianie postępu wdrażania GPR z punktu widzenia integracji i komplementarności podejmowanych działań przez podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji.
- b. Współpracę ze środowiskiem interesariuszy GPR, w tym m.in. seniorów, młodzieży, podmiotów świadczących usługi dla osób zagrożonych wykluczeniem, głównie osób z niepełnosprawnościami i osób bezrobotnych, z przedstawicielami organizacji pozarządowych w zakresie realizowanych działań rewitalizacyjnych.
- c. Systematyczne spotkania z interesariuszami procesu rewitalizacji.
- d. Uzupełniającym instrumentem integracji będzie kontrola społeczna procesu wykonywana dzięki publikacji i opiniowaniu sprawozdań z monitoringu GPR.

3. Integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem – mechanizm związany z ustawiczną oceną postępu wdrażania GPR, realizowany będzie poprzez monitoring i ewaluację.

W rozdziale 14. niniejszego opracowania opisano monitoring oraz ewaluację GPR. Na poziomie mechanizmów integracji zostaną one wykorzystane dla prowadzenia procesu zarządzania, zgodnie z zaplanowanymi celami, równocześnie odnosząc się do mierzalnych wskaźników, co pozwoli na weryfikację realizacji celów, przez co także ocenę integracji GPR.

10.7 Dostępność

Ważną kwestią było opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 uwzględniając kwestie dostępności. Wszystkie zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne poddane zostały analizie pod kątem zapewnienia możliwej dostępności architektonicznej, cyfrowej lub informacyjno-komunikacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w Ustawie o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami z dnia 19 lipca 2019 r. (t.j. Dz. U. z 2022 poz. 2240). Zgodnie z definicją zapisaną w ustawie, osoba ze szczególnymi potrzebami to ta, która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przewyciężenia

bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. W analizie dostępności poszczególnych działań projektowych brano pod uwagę następujące możliwe udogodnienia:

- w zakresie dostępności architektonicznej:
  - a. zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków,
  - b. instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych,
  - c. zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy,
  - d. zapewnienie wstępu do budynku osobom korzystającym z psów asystujących,
  - e. zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób.
- w zakresie dostępności cyfrowej: wymagania określone w ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.
- w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej:
  - a. obsługę z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się w języku migowym i innych środkach komunikowania się lub przez wykorzystanie zdalnego dostępu online do usługi tłumacza przez strony internetowe i aplikacje,
  - b. instalację urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących, których celem jest wspomaganie słyszenia,
  - c. zapewnienie na stronie internetowej danego podmiotu informacji o zakresie jego działalności - w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania,
  - d. zapewnienie, na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami, komunikacji z podmiotem publicznym w formie określonej w tym wniosku.

Wszystkie zgłoszone do GPR propozycje projektowe zostały przeanalizowane w odniesieniu do wyżej wymienionych udogodnień. Podstawą realizacji zadań w ramach GPR, jest poprawa warunków życia i funkcjonowania osób ze szczególnymi potrzebami, którzy są w najwyższym stopniu narażeni na marginalizację lub dyskryminację m.in. ze względu na niepełnosprawność lub obniżony poziom sprawności z powodu wieku czy choroby.

11. Indykatywne ramy finansowe

Przy realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych istotna jest dywersyfikacja źródeł finansowania. Zastosowana komplementarność źródeł finansowania przyczynia się do tego, że realizacja zaplanowanych działań jest nie tylko w wielu sytuacjach możliwa, ale także bardziej efektywna. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne mogą być realizowane zarówno przez podmioty z sektora publicznego, prywatnego, jak i pozarządowego.

Źródła finansowania przedsięwzięć realizowanych przez Gminę Tułowice.

Pośród źródeł finansowania projektów zapisanych w GPR najistotniejsze są środki własne budżetu gminy, środki budżetu państwa, Fundusze Europejskie oraz inne środki krajowe i zagraniczne. Planowany zakres przedsięwzięć oraz okres ich realizacji będą w dużym stopniu zależne od możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł wsparcia.

Łączna wartość przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowanych w ramach GPR to **22 790 000,00 zł**. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe zestawienie ram finansowych dla planowanych przedsięwzięć.

Tabela 23 Indykatorywna lista projektów rewitalizacyjnych

Nr	Nazwa projektu	Lokalizacja	Planowy rok lub okres realizacji	Szacowane koszty inwestycji	Potencjalne źródło finansowania inwestycji
1	Klub Dziennego Pobytu lub Dom Dziennego Pobytu dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością	Tułowicki Ośrodek Kultury, ul. Porcelanowa 8, 49-130 Tułowice	2024-2030	1 000 000,00 zł	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
2	Program małych grantów rewitalizacyjnych	Obszar rewitalizacji	2024-2030	140 000,00 zł	• fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR, Bardzo Młoda Kultura) • fundusze ministerialne (MKiDN, MEN) • fundusze krajowe (NCK, Kultura-Interwencje)
3	Utworzenie Centrum Usług Społecznych (CUS)	Tułowicki Ośrodek Kultury, ul. Porcelanowa 8, 49-130 Tułowice	2024-2030	4 000 000,00 zł	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
4	Książkomat - stworzenie miejsca wymiany książek bibliotecznych i wypoczynku na terenie Tułowic	Plac przy Ośrodku Zdrowia , dz nr: 497/4 Plac po przeciwnej stronie transformatora na ul. Porcelanowej nr dz nr: 606/2	2024-2030	200 000,00 zł	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
5	Tułowicki park kultury, historii i tradycji	Zamknięty cmentarz poewangelicki nr działki 758/1 Tułowice	2024-2030	400 000,00 zł	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)

Nr	Nazwa projektu	Lokalizacja	Planowy rok lub okres realizacji	Szacowane koszty inwestycji	Potencjalne źródło finansowania inwestycji
6	Modernizacja budynku dawnej Tułowiczanki.	ul. Porcelanowa 16, 49-130 Tułowice	2024-2030	2 000 000,00 zł	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
7	Modernizacja budynku Urzędu Miejskiego	Tułowice, ul. Szkolna 1, 49-130 Tułowice	2024-2030	2 000 000,00 zł	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
8	Nowe Tułowice - modernizacja centrum Tułowic	Tułowice, ul. Porcelanowa – teren wzdłuż ulicy po stronie sklepu Dino, teren przed i obok budynku Tułowickiego Ośrodka Kultury oraz teren przed ośrodkiem zdrowia	2024-2030	5 500 000,00 zł	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
9	Tułowice dla Młodych - utworzenie skatepark'u		2024-2030	500 000,00 zł	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) • fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
10	Tajemnice warsztatu ceramika - stworzenie ścieżki edukacyjnej, poznawanie procesu produkcji wyrobów ceramicznych i warsztaty ceramiczne	49-130 Tułowice, ul. Porcelanowa, działka 135/61 wraz z budynkiem trzykondygnacyjnym	2026	5 000 000,00 zł	• środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 • fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS)

Nr	Nazwa projektu	Lokalizacja	Planowy rok lub okres realizacji	Szacowane koszty inwestycji	Potencjalne źródło finansowania inwestycji
		o powierzchni 1400 m.kw. na tej działce posadowionym			fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
11	Budowa windy dla osób niepełnosprawnych w zabytkowym budynku administracyjnym po byłej Fabryce Porcelany Tillowitz, obecnie Muzeum Porcelany Śląskiej	Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach ul. Porcelanova 2e 49-130 Tułowice	2024-2025	5 00 000 zł	- środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 - fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) - fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
12	Warsztaty Majsterkowo - Modelarskie	Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach ul. Porcelanova 2e 49-130 Tułowice	2024	50 000 zł	- fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR, Bardzo Młoda Kultura) - fundusze krajowe (NCK, Kultura-Interwencje) - fundusze ministerialne (MKiDN, MEN)
13	Remont elewacji zabytkowego budynku dawnej Fabryki Porcelany "RS Tillowitz"	Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach ul. Porcelanova 2e 49-130 Tułowice	2024	500 000 zł	- środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 - fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) - fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
14	Wirtualna Fabryka Porcelany VR	Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach ul. Porcelanova 2e 49-130 Tułowice	2024	180 000 zł	- środki w ramach funduszy regionalnych FEO 2021-2027 - fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) - fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
15	Przebudowa funkcjonalnego wjazdu do strefy przemysłowej	Tułowice, ul. Porcelanova 2d-e-f, 43-190 Tułowice	2024-2025	500 000 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, 3.1 infrastruktura drogowa
16	Ogród Zabaw - Kącik Malucha	Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach ul.	2024	60 000zł	- fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR, Bardzo Młoda Kultura) - fundusze krajowe (NCK, Kultura-Interwencje)

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030

Nr	Nazwa projektu	Lokalizacja	Planowy rok lub okres realizacji	Szacowane koszty inwestycji	Potencjalne źródło finansowania inwestycji
		Porcelanowa 2e 49-130 Tułowice			fundusze ministerialne (MKiDN, MEN)
17	W warsztacie ceramika	Muzeum Porcelany Śląskiej w Tułowicach ul. Porcelanowa 2e 49-130 Tułowice	2024	60 000zł	- fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR, Bardzo Młoda Kultura) - fundusze krajowe (NCK, Kultura-Interwencje) - fundusze ministerialne (MKiDN, MEN)
18	Miejsca Parkingowe wzdłuż linii kolejowej	Tułowice, ul. Porcelanowa / ul. Przemysłowa	2024-2025	200 000 zł	celowe fundusze krajowe
				Suma	22 790 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne

12. Opis struktury zarządzania

Idąc za zapisami z art. 3 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji, zadaniem własnym samorządu szczebla gminnego jest przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie. Głównymi stronami przy wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 są:

- Burmistrz Tułowic (za pomocą Urzędu Miejskiego w Tułowicach wraz z jednostkami organizacyjnymi i spółkami gminnymi),
- Rada Miejska w Tułowicach,
- Komitet Rewitalizacji.

Burmistrz Tułowic stanowi organ mający ustawowe umocowanie do zarządzania GPR jest **operatorem procesu rewitalizacji**, który ustanawia pozostałe elementy organizacyjne struktury zarządzania wdrożeniem programu.

Zarządzanie GPR będzie odbywać się w ramach istniejących już struktur **Urzędu Miejskiego w Tułowicach**. Całością realizacji programu zarządzać będzie Zespół ds. Rewitalizacji pod kierownictwem Inspektora ds. Rozwoju i Promocji Gminy. W skład zespołu wchodzi: Inspektor ds. Inwestycji i Budownictwa, Inspektor ds. Gospodarki Nieruchomościami, Inspektor ds. Działalności Gospodarczej i Podinspektor ds. Zamówień Publicznych. Wybrany sposób zarządzania nie będzie generował dodatkowych kosztów.

Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2023 poz. 225), ważną rolę w strukturze zarządzania lub wdrażania GPR odgrywać będą także partnerzy projektów. W ślad za art. 28a tejże ustawy w celu wspólnej realizacji projektów, mogą być tworzone partnerstwa, przez podmioty wnoszące do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe, realizujące wspólnie projekt (zwany projektem partnerskim), na warunkach określonych w porozumieniu lub umowie partnerskiej lub na podstawie odrębnych przepisów.

Wszelkie przewidziane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne, których Beneficjentami będzie Gmina Tułowice będą opierać się na uchwalonej przez **Radę Miejską w Tułowicach** Wieloletniej Prognozie Finansowej (WPF) oraz poszczególnych budżetach rocznych. Zapewnienie efektywnej realizacji przedsięwzięć osiągnięte zostanie dzięki spójności niniejszego Programu z WPF. Zadaniem Rady Miejskiej w Tułowicach będzie uchwalenie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji oraz podejmowanie uchwał dotyczących zmian czy aktualizacji GPR.

W celu sprawnego zarządzania większymi zadaniami inwestycyjnymi Burmistrz Tułowic może utworzyć zespoły zadaniowe, w których skład wchodzić będą przedstawiciele poszczególnych komórek Urzędu Miejskiego w Tułowicach oraz jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za cząstkowe funkcje zarządzania przedsięwzięciami. Dodatkowo, do grona zespołów zadaniowych mogą wchodzić osoby

reprezentujące istotnych dla rozwoju gminy partnerów społeczno-gospodarczych, a także zaproszeni do współpracy eksperci i specjaliści. Celem powołania ww. zespołów jest właściwe przygotowanie przedsięwzięcia od strony merytorycznej, prawnej i technicznej oraz sprawne zarządzanie jego realizacją, zaczynając od zlecenia zamówienia lub od przygotowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia, poprzez przeprowadzenie postępowania przetargowego, realizację, kontrolę i nadzór nad robotami, zarządzanie przepływem dofinansowania, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie otrzymanej pomocy.

Grafika 9 Schemat organizacji procesu rewitalizacji GPR Tułowice

Źródło: opracowanie własne

Komitet Rewitalizacji

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą burmistrza.

Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa w drodze uchwały Rada Miejska w Tułowicach. Załącznik do ww. uchwały jest Regulamin normujący mechanizm wyłaniania przez interesariuszy ich przedstawicieli, przed uchwaleniem gminnego programu rewitalizacji albo w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące licząc od dnia jego uchwalenia. Podjęcie uchwały w tej sprawie będzie poprzedzone konsultacjami społecznymi. Burmistrz Tułowic niezwłocznie po podjęciu uchwały powoła w drodze zarządzenia Komitet Rewitalizacji.

Grafika 10 Schemat organizacji procesu rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Identyfikacja i sposób ograniczenia ryzyka podczas wdrażania GPR

Poniżej zaprezentowano możliwe ryzyka, które mogą pojawić się podczas wdrażania GPR. Do każdego ze wskazanych ryzyk przypisano prawdopodobieństwo wystąpienia w 3 stopniowej skali:

- 1 - niskie ryzyko wystąpienia,
- 2 - średnie ryzyko wystąpienia,
- 3 – wyższe ryzyko.

Tabela 24 Identyfikowane ryzyka dla procesu rewitalizacji dla Gminy Tułowice

Rodzaj ryzyka	Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka	Sposoby rozwiązywania sytuacji problemowej
Brak środków finansowych	3 - ryzyko prawdopodobne	1. Próba dywersyfikacji źródeł finansowania (źródła prywatne, konkursowe, krajowe, zagraniczne, PPP - partnerstwo publiczno-prywatne). 2. Aktualizacja GPR.
Opóźnienia w realizacji przedsięwzięć	2 - średnie ryzyko wystąpienia	1. Odpowiednia konstrukcja umów zakładająca kary umowne i odpowiedzialność wykonawcy za terminowe ukończenie inwestycji/projektu. 2. Bieżący monitoring postępu realizacji przedsięwzięć (więcej w rozdziale 14.1 Monitoring).
Brak chętnych do uczestnictwa w przedsięwzięciach społecznych	2 - średnie ryzyko wystąpienia	1. Skierowanie indywidualnych zaproszeń do potencjalnych uczestników przez jednostki organizacyjne Gminy. 2. Osobiste zaangażowanie liderów wybranych grup w proces rekrutacji.
Odstąpienie od realizacji projektów przez wnioskodawców	3 - ryzyko prawdopodobne	1. Indywidualne wsparcie doradcze w zakresie możliwości pozyskania środków zewnętrznych. 2. Spotkania informacyjne dla interesariuszy procesu rewitalizacji w zakresie pozyskiwania środków na zadania zapisane z GPR

Źródło: opracowanie własne

13. System monitoringu i ewaluacji

13.1 Monitoring programu rewitalizacji

Podstawowym narzędziem do śledzenia postępów są wskaźniki monitorowania. Do monitorowania zmian stanu obszaru rewitalizacji wykorzystane zostaną wskaźniki realizacji celów GPR, mierzące konkretne rezultaty podejmowanych działań w odniesieniu do wyznaczonych celów rewitalizacji.

Tabela 25 Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR

Wskaźnik	Wartość wskaźnika (2022)	Źródło danych	Wartość docelowa wskaźnika
Wzrost integracji i aktywności społecznej, kulturalnej oraz rekreacyjnej mieszkańców obszaru rewitalizacji wraz z działaniami na rzecz włączenia społecznego			
Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	17,4	OPS	spadek
Liczba czytelników bibliotek publicznych na 1 000 mieszkańców	102	GUS	wzrost
Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji obiektom i przestrzeniom wraz z działaniami na rzecz wzrostu jakości środowiska naturalnego			
Obiekty wymagające dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami na 1 000 mieszkańców	11,1	UM	spadek
Średnie roczne stężenie PM2.5	13,8	GIOŚ	spadek

źródło: opracowanie własne

Monitoring procesu rewitalizacji skupiony jest na systematycznym rejestrowaniu postępów realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, przeprowadzany na podstawie danych ze sprawozdań z realizacji poszczególnych projektów (produktów i rezultatów).

Monitoring realizowanych przedsięwzięć polegał będzie na pozyskiwaniu informacji na temat postępów rzeczowych oraz kontroli założeń. Ponadto, weryfikowana będzie sfera finansowa przedsięwzięć pod kątem zapewnienia trwałości osiągniętych rezultatów. W wyniku powyższego, monitoring będzie polegał na utrzymywaniu stałego kontaktu z podmiotami realizującymi przedsięwzięcia rewitalizacyjne, za co bezpośrednio odpowiedzialny będzie koordynator procesu rewitalizacji.

Podmioty realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą zobowiązane do wypełnienia raz w roku fiszek zgodnych ze wzorem zamieszczonym poniżej.

Tabela 26 Wzór karty monitorowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego

Nazwa projektu	
Cel ogólny realizacji projektu	
Krótki opis działań	
Realizator (wydział/referat/inne)	
Miejsce realizacji (adres)	
Monitorowane wskaźniki	
Wydatkowane środki finansowe	
Zaawansowanie realizacji/przygotowania do realizacji	
Planowana data zakończenia (oddania do użytku/realizacji) projektu	
Data sporządzenia karty	

Źródło: opracowanie własne.

Bazę do oceny realizacji GPR stanowią będą pozyskane dane ilościowe i jakościowe, które zostaną uzyskane od podmiotów realizujących przedsięwzięcia. Dane zostaną zweryfikowane i posłużą do opracowania raportu z monitoringu. Raporty opracowywane będą każdego roku. Prowadzony monitoring umożliwi reagowanie na różne zdarzenia związane z wdrażaniem poszczególnych przedsięwzięć, a także prezentację informacji podmiotom zaangażowanym w proces rewitalizacji, a w szczególności Komitetowi Rewitalizacji w zakresie postępu prowadzonych prac. Zaplanowany w ten sposób monitoring pozwoli na utrzymanie systematycznego kontaktu ze wszystkimi zaangażowanymi podmiotami, pozwalając równocześnie na właściwe przeprowadzenie ewaluacji.

13.2 Ewaluacja GPR

Ewaluacja okresowa GPR będzie podejmowana w cyklach trzyletnich. Zakresem obejmować będzie całość działań zaplanowanych do realizacji w ramach GPR, w tym pośrednią ocenę osiągnięcia wskaźników przypisanych poszczególnym celom. W poniższej tabeli zaprezentowano strukturę uprawnień i odpowiedzialności w ramach ewaluacji.

Tabela 27 Organizacja procesu ewaluacji GPR Tułowice

Stanowisko	Uprawnienie	Odpowiedzialność
Burmistrz Tułowic	Wskazanie terminów i sposobów wykonania zadań, zatwierdzenie raportu z ewaluacji okresowej (raz na 3 lata)	Za zrealizowanie zadań przewidzianych na dany okres sprawozdawczy, terminowe przekazanie raportu z ewaluacji okresowej Komitetowi Rewitalizacji i ogłoszenie w gminnym Biuletynie Informacji Publicznej
Komitet Rewitalizacji	Opiniowanie raportu z ewaluacji okresowej	Formułowanie zaleceń i opinii dotyczących wdrażania GPR
Sekretarz Tułowic	Zatwierdzenie treści dokumentu	
Sekretarz Tułowic	Ostateczna weryfikacja raportu	Rzetelność raportu, terminowe przekazanie raportu do zatwierdzenia Burmistrzowi Tułowic i do opiniowania Komitetowi Rewitalizacji
Koordinator rewitalizacji	1. Sprawdzenie poprawności danych dot. realizowanych zadań, sporządzenie raportu zbiorczego z realizacji zadań ujętych w GPR 2. Uzyskanie danych ilościowych i jakościowych od realizatorów przedsięwzięć.	Skompletowanie informacji nt. stanu realizacji zadań, skompletowanie ankiet, przygotowanie raportu zbiorczego na podstawie otrzymanych informacji, weryfikacja wskaźników realizacji GPR
Pracownicy merytoryczni Urzędu Miejskiego w Tułowicach i kierownicy jednostek organizacyjnych	Realizacja zadań ujętych w GPR, sporządzenie sprawozdania z realizacji tych zadań i przygotowanie ankiety ewaluacyjnej	Efektywne (sprawne i skuteczne) wykonanie zadań, terminowe przekazanie informacji nt. stopnia realizacji zadań i ankiety do Inspektora ds. Rozwoju i Promocji Gminy
Podmioty prywatne i publiczne; partnerzy (inne niż jednostki gminne)	Realizacja zadań ujętych w GPR, wypełnienie ankiet dostarczonych przez Inspektora ds. Rozwoju i Promocji Gminy	Efektywne (sprawne i skuteczne) wykonanie zadań, terminowe przekazanie ankiet

Źródło: opracowanie własne

W ramach ewaluacji okresowej przeprowadzane będą następujące czynności:

1. Podmiot odpowiedzialny za realizację danego zadania zapisanego w GPR, sporządza sprawozdanie z realizacji zadania i ankietę ewaluacyjną tego zadania, uwzględniające w szczególności poziom osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji przedsięwzięcia oraz jego oddziaływanie na mieszkańców obszaru rewitalizacji.
2. Informację dotyczącą stopnia szczegółowości zadania i ankietę ewaluacyjną podmiot odpowiedzialny przekazuje do Koordynatora rewitalizacji.
3. Koordynator rewitalizacji pozyskuje dane ilościowe i jakościowe od realizatorów przedsięwzięć rewitalizacyjnych (ankieta ewaluacyjna). Zabieg ten służy ocenie poziomu osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji przedsięwzięcia oraz jego oddziaływanie na mieszkańców obszaru rewitalizacji.
4. Koordynator rewitalizacji sprawdza kompletność otrzymanych informacji nt. stopnia realizacji zadań oraz weryfikuje ankiety. W przypadku stwierdzenia uchybień, odsyła je do właściwego

wydziału / biura lub kierownika jednostki organizacyjnej w celu naniesienia poprawek. Poprawnie wypełnione ankiety ewaluacyjne zostają skompletowane i poddane analizie.

5. Koordynator rewitalizacji na podstawie zebranych informacji, przygotowuje zbiorczy raport, który przekazuje do Sekretarza Tułowic.
6. Sekretarz przekazuje raport Burmistrzowi Tułowic.
7. Burmistrz Tułowic zatwierdza raport i przekazuje go Komitetowi Rewitalizacji. Raport będzie stanowił podstawę sformułowania zaleceń na kolejne lata wdrażania GPR.
8. Komitet Rewitalizacji opiniuje raport i przekazuje swoje uwagi i zalecenia Burmistrzowi Tułowic.
9. Burmistrz Tułowic po uzyskaniu opinii Komitetu Rewitalizacji przekazuje go niezwłocznie do akceptacji Radzie Miejskiej w Tułowicach.

13.3 Aktualizacja GPR

Jeżeli w trakcie realizacji GPR, pozyskane zostaną środki finansowe na przedsięwzięcia z listy uzupełniającej lub powstaną problemy rzutujące na niską efektywność w realizacji przedsięwzięć na etapie monitorowania, można rozważyć modyfikację i aktualizację programu rewitalizacji. Jeżeli dokonane zostaną zmiany i korekty w przedsięwzięciach rewitalizacyjnych, w dokumencie należy zawrzeć ich uzasadnienie. Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2023-2030 może okazać się obligatoryjna, np. jeśli nieosiągnięte zostaną zakładane wskaźniki podczas monitorowania lub nie zostanie dochowana terminowość realizacji działań. Zmiana (aktualizacja) gminnego programu rewitalizacji następuje w trybie, w jakim był on uchwalony. Procedura ta obejmuje zatem następujące etapy:

1. Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR (co najmniej raz na trzy lata).
2. Opiniowanie oceny przez Komitet Rewitalizacji.
3. Ogłoszenie zaopiniowanej oceny na stronie internetowej gminy i w BIP.
4. Wniosek do Rady Miejskiej o zmianę programu rewitalizacji.
5. Dokonanie zmian w GPR.
6. Konsultacje społeczne aktualizowanego programu rewitalizacji.
7. Opiniowanie, procedura środowiskowa - nie wymaga uzyskania opinii i przeprowadzenia konsultacji społecznych zmiana gminnego programu jeżeli nie dotyczy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz jeżeli nie wymaga zmiany uchwały dotyczącej ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji (jeżeli w gminie ustanowiona została Specjalna Strefa Rewitalizacji).
8. Podjęcie uchwały przez Radę Miejską w Tułowicach.

13.4 Harmonogram realizacji

Poniżej przedstawiono ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030. Harmonogram obejmuje przewidywany okres realizacji dla głównych elementów związanych z jego przyjęciem (uchwaleniem), realizacją oraz ewaluacją.

Tabela 28 Harmonogram realizacji GPR Gminy Tułowice na lata 2024-2030

Wyszczególnienie	Okres realizacji
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030	2023 r.
Powołanie i rozpoczęcie prac przez Komitet Rewitalizacji	2023 r./2024 r. (w ciągu 3 miesięcy od uchwalenia GPR)
Wprowadzenie zaplanowanych inwestycji do Wieloletniej Prognozy Finansowej	Niezwłocznie po uchwaleniu GPR lub jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, Rada Miejska w Tułowicach wprowadza przedsięwzięcia do tego załącznika niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji	Od 2023 r./2030 r. (przynajmniej jedno posiedzenie w każdym roku)
Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach GPR	Od 2023r.
Monitoring	Od 2024 r. (realizowany systematycznie każdego roku)
Ewaluacja okresowa	Od 2023 (realizowana w okresach trzyletnich)
Komunikacja społeczna GPR	Od 2023 r.

Źródło: opracowanie własne

13.5 Koszty zarządzania

Nie przewiduje się ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z obsługą procesu rewitalizacji, ponieważ za całość procesu wdrażania, monitoringu i ewaluacji będą odpowiedzialni pracownicy Urzędu Miejskiego w Tułowicach w ramach swoich obowiązków służbowych. Przy ewaluacji dopuszcza się jednak możliwość zlecenia opracowania badania ewaluacyjnego podmiotowi zewnętrznemu dla obiektywizacji procesu rewitalizacji. Praca w ramach Komitetu Rewitalizacji powołanego przez Burmistrza Tułowic jako ciało doradcze, będzie miała charakter społeczny, nieodpłatny. Funkcjonować będzie w oparciu o przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Tułowicach i gminnych jednostek organizacyjnych, wyłonionych przedstawicieli podmiotów publicznych i prywatnych oraz mieszkańców.

14. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej

14.1 Uspołecznienie opracowania GPR

Zgodnie z art. 3 ust.2 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 opracowany został przy współudziale społeczności lokalnej. Wszelkie podjęte w tym celu działania polegały na:

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami,
- prowadzeniu skierowanych do interesariuszy działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji (celach, zasadach, przebiegu),
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowywaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności Gminnego Programu Rewitalizacji,
- zapewnieniu możliwości wypowiedzenia się interesariuszy w czasie przygotowywania, prowadzenia i oceny rewitalizacji.

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, GPR został opracowany metodą partycypacji społecznej. Urząd Miejski w Tułowicach organizował konsultacje społeczne na każdym etapie tworzenia dokumentu.

1. Konsultacje projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Tułowice.

Przedmiotem konsultacji społecznych był projekt uchwały Rady Miejskiej w Tułowicach w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Tułowice. Konsultacje społeczne zostały ogłoszone na podstawie art. 5a ust. 1 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz art. 6 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Konsultacje społeczne miały na celu poznanie opinii mieszkańców oraz partnerów społecznych i gospodarczych na temat projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Konsultacje ogłoszono Zarządzeniem nr 395/2022 Burmistrza Tułowic z dnia 14.04.2023 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Tułowice. Uprawnionymi do uczestnictwa w konsultacjach społecznych byli mieszkańcy oraz wszystkie działające na obszarze gminy podmioty społeczno-gospodarcze, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne, interesariusze rewitalizacji wymienieni w Art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji.

Konsultacje zostały przeprowadzone w następujących formach:

- a) Zbierania uwag w postaci papierowej lub elektronicznej przez wypełnienie formularza dostępnego w Urzędzie Miejskim w Tułowicach oraz na stronie internetowej gminy,
- b) Otwartego spotkania dla interesariuszy procesu rewitalizacji,
- c) wypełnienia elektronicznego formularza ankiety dostępnej na stronie internetowej gminy.

Konsultacje społeczne prowadzone były od dnia 21 kwietnia do 15 maja 2023 roku.

Otwarte spotkanie konsultacyjne dla interesariuszy procesu rewitalizacji odbyło się w dniu 11 maja 2023 roku o godzinie 17:00. W spotkaniu udział wzięło 11 osób. Podczas spotkania poruszono kwestie możliwości powiększenia obszaru rewitalizacji. W trakcie spotkania zaprezentowano projekt uchwały Rady Miejskiej w Tułowicach w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz przedstawiono wyniki i podsumowanie diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Tułowice. W ramach prowadzonej ankiety na temat zaproponowanego obszaru rewitalizacji Gminy Tułowice wpłynęły 4 formularze z opiniami i propozycjami rozwoju ww. obszaru. Wnioski w nich zawarte znalazły odzwierciedlenie w diagnozie pogłębionej obszaru rewitalizacji.

Przyjęty sposób konsultacji wypełnia ustawowe wymagania w zakresie konieczności stosowania form konsultacji społecznych. Podczas prowadzonego procesu delimitacji było to zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej, jak również przeprowadzenie ankiety dotyczącej obszaru rewitalizacji oraz bezpośrednie spotkanie dla interesariuszy procesu rewitalizacji (zaawansowana metoda partycypacji).

2. Przystąpienie do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji. Uchwałą nr LIX/313/23 Rady Miejskiej w Tułowicach z dnia 26 czerwca 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 formalnie przystąpiono do sporządzenia niniejszego dokumentu. Wykonanie uchwały powierzono Burmistrzowi Tułowic. Powyższy fakt Burmistrz Tułowic ogłosił na stronie internetowej gminy, w BIP oraz w prasie lokalnej.

3. Otwarty nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Otwarty nabór projektów do GPR został przeprowadzony w terminie od 10 lipca do 31 lipca 2023 r. Propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych można było zgłaszać w następujący sposób:

- w formie papierowej poprzez wypełnienie formularza zgłoszeniowego dostępnego na stronie internetowej gminy lub dostępnego w siedzibie Urzędu Miejskiego w Tułowicach,
- w formie elektronicznej, korzystając z dedykowanego linku do ankiety.

Wypełnione w formie papierowej formularze można było składać osobiście w sekretariacie Urzędu Miejskiego w Tułowicach albo przesać listem na adres Urzędu Miejskiego w Tułowicach.

W dniu 20 lipca 2023 r. w Urzędzie Miejskim odbyło się spotkanie warsztatowe na temat przedsięwzięć, jakie można było zgłaszać do Gminnego Programu Rewitalizacji.

W ramach prowadzonego otwartego naboru wpłynęło **19 formularzy (propozycji projektowych)**. Otrzymane propozycje przedsięwzięć były weryfikowane przez pracowników Urzędu Miejskiego w Tułowicach i zakwalifikowane jako propozycje projektów rewitalizacyjnych. W trakcie konsultacji społecznych projektodawca wycofał jeden projekt dlatego finalnie w projekcie dokumentu znalazło się 18 propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

4. Konsultacje projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030

W trakcie prowadzonego procesu rewitalizacyjnego, Urząd Miejski w Tułowicach prowadził działania edukacyjno-informacyjne poprzez stały dostęp do informacji na temat rewitalizacji. Proces uspołecznienia opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji obejmował wymagane ustawowo formy konsultacji społecznych, jak i realizował zaawansowane metody konsultacji.

Tabela 29 Zastosowane formy konsultacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Wyznaczenie OZ i OR (diagnoza delimitacyjna)

- zbieranie uwag w postaci papierowej,
- zbieranie uwag w wersji elektronicznej,
- badanie ankietowe (ankietyzacja mieszkańców),
- bezpośrednie spotkania dla interesariuszy procesu rewitalizacji (zaawansowana metoda partycypacji).

Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji

- zbieranie uwag w postaci papierowej,
- zbieranie uwag w wersji elektronicznej,
- otwarte spotkanie konsultacyjne (zaawansowana metoda partycypacji).

Źródło: opracowanie własne

14.2 Uspołecznienie wdrażania GPR

Podstawowym celem działań związanych z uspołecznieniem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów i interesariuszy. Proces partycypacji społeczności lokalnej w realizacji GPR odbywać się będzie:

1. pośrednio - poprzez informowanie z wykorzystaniem strony internetowej gminy, publikacje promocyjne i informacyjne oraz lokalną prasę,
2. bezpośrednio – podczas spotkań z mieszkańcami, przedstawicielami lokalnych środowisk oraz z organizacjami pozarządowymi, grupami nieformalnymi (dopuszczalna formuła zdalna).

Interesariuszami procesu rewitalizacji, w stosunku do których prowadzona będzie polityka komunikacji i informacji będą: mieszkańcy gminy, mieszkańcy obszaru rewitalizacji (w tym także poszczególne grupy społeczne, takie jak młodzież, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami itp.), lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i grupy nieformalne.

W ramach rozpowszechniania informacji o Gminnym Programie Rewitalizacji podejmowane będą w szczególności takie działania jak:

- umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Miejskiego Tułowice dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji,
- publikowanie informacji na stronie internetowej gminy oraz profilu na portalu społecznościowym o nowo realizowanych zadaniach w ramach GPR,
- współpraca z lokalnymi mediami mająca na celu informowanie opinii publicznej o przebiegu realizacji i wnioskach z monitorowania GPR.

Uspołecznienie wdrażania GPR będzie również realizowane z wykorzystaniem i wspieraniem rozwoju współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi poprzez:

- przygotowywanie informacji bieżących z przebiegu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji,
- powołanie Komitetu Rewitalizacji składającego się z przedstawicieli różnych grup interesariuszy rewitalizacji (w terminie do 3 miesięcy od uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji). Komitet stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących prowadzenia i oceny rewitalizacji. Będzie on również pełnił funkcję opiniodawczo - doradczą Burmistrza Tułowic.

Zaproponowane działania mające na celu wspieranie rozwoju współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi mogą zostać rozszerzone, dostosowane do aktualnych regulacji prawnych.

W proces realizacji i wdrażania GPR zaangażowani zostaną wszyscy partnerzy, o których mowa w art. 8 ust. 1 rozporządzenia ogólnego¹⁵, w tym m.in. właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie. Kluczową przesłanką realizującą ten postulat będzie możliwość udziału przedstawicieli tych podmiotów w pracach Komitetu Rewitalizacyjnego. Komitet Rewitalizacji stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy Tułowice w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo - doradczą Burmistrza Tułowic. Udział w pracach Komitetu przedstawicieli organizacji pozarządowych, organizacji społecznych

---

¹⁵ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

i grup nieformalnych działających na terenie Gminy Tułowice, pozwoli na zaangażowanie się przedstawicieli podmiotów partnerskich w realizowany proces rewitalizacji, a nadto pozwoli na wyrażanie opinii w zakresie wpływu realizowanych projektów na osoby i grupy zagrożone wykluczeniem społecznym.

15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Podstawę prawną do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowią Dyrektywa nr 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.7.2001, str. 30-37), ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094) oraz Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336) ustawa ta dodatkowo uszczegóławia przepisy odnośnie obszarów podlegających ochronie, w szczególności obszarów Natura 2000.

Dla dokumentu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030” przeprowadzono strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu pismem WOOŚ.411.4.26.2023.MO z dnia 7 grudnia 2023 r. oraz Opolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem NZ.9022.1.26.2024.AW z dnia 26 stycznia 2024 uzgodnili zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z zaleceniami Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w przypadku realizacji inwestycji dotyczących termomodernizacji budynków i modernizacją obiektów budowlanych należy zminimalizować ryzyko oddziaływania na gatunki chronione. Zgodnie z przygotowaną prognozą oddziaływania na środowisko najdogodniejszym terminem prowadzenia termomodernizacji obiektów budowlanych jest okres od 16 października do 28 lutego, przypadający poza okresem rozrodu większości gatunków zwierząt. W tym czasie wykonawca prac może, bez zezwolenia, zabezpieczyć wszelkie szczeliny i otwory wentylacyjne budynku przed zajęciem ich przez zwierzęta i nie dopuścić do założenia gniazd i przeprowadzenia lęgów przez ptaki w następnym sezonie. Szczegółowe wytyczne dla realizacji tego typu zadań w terminie od 1 marca do 15 października uwzględniono w prognozie oddziaływania na środowisko (str. 77-82)

16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 nie przewiduje wprowadzenia zmian w uchwałach prawa lokalnego obowiązujących w Gminie Tułowice, w tym w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725).

Przyjęcie uchwały o zasadach wyznaczenia składu oraz zasadach działania Komitetu Rewitalizacji nastąpi po przyjęciu GPR, dlatego nie występuje konieczność dokonywania zmian.

17. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

17.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji

W Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485).

17.2 Miejscowy Plan Rewitalizacji

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 nie przewiduje się uchwalenia Miejscowego Planu Rewitalizacji.

17.3 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

17.3.1 Niezbędne zmiany w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Przedsięwzięcia infrastrukturalne planowane w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 nie wywołują konieczności wprowadzenia zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Tułowice (Uchwała nr XXXVI/231/14 z dnia 24.04.2014 Rady Gminy Tułowice w sprawie zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Tułowice”). Ponadto wskazuje się, iż w związku ze zmianą ustawy o planowaniu przestrzennym może wystąpić konieczność zastąpienia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego planem ogólnym.

17.3.2 Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

W związku z realizacją przedsięwzięć zawartych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030 nie przewiduje się konieczność wprowadzenia zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

18. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

19. Spis grafik, tabel i wykresów

Grafika 1 Logika definiowania i klasyfikacji problemowej dla rewitalizacji w Gminie Tułowice	24
Grafika 2 Podział Gminy Tułowice na obszary porównawcze	26
Grafika 3 Mapa poglądowa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	36
Grafika 4 Mapa poglądowa obszaru rewitalizacji Gminy Tułowice.....	39
Grafika 5 Układ komunikacyjny	47
Grafika 6 Ważniejsze obiekty zlokalizowane na obszarze rewitalizacji	49
Grafika 7 Komplementarność przestrzenna GPR Gminy Tułowice	94
Grafika 8 Schemat integrowania działań rewitalizacyjnych	103
Grafika 9 Schemat organizacji procesu rewitalizacji GPR Tułowice	112
Grafika 10 Schemat organizacji procesu rewitalizacji.....	113
Tabela 1 Schemat celów strategicznych i operacyjnych GPR Gminy Tułowice	11
Tabela 2 Komplementarność GPR z dokumentami na poziomie krajowym	12
Tabela 3 Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym.....	13
Tabela 4 Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym	15
Tabela 5 Elementy obowiązkowe strategii IIT w odniesieniu do poszczególnych rozdziałów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tułowice na lata 2024-2030.....	19
Tabela 6 Wydatki majątkowe inwestycyjne Gminy Tułowice w latach 2017-2021	23
Tabela 7 Charakterystyka obszarów porównawczych.....	27
Tabela 8 Kryteria delimitacji w aspekcie społecznym i pozaspocznym.....	27
Tabela 9 Syntetyczny wskaźnik degradacji w zakresie czynników społecznych	31
Tabela 10 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników	33
Tabela 11 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – standaryzowane wartości wskaźników	33
Tabela 12 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery (część A tabeli).....	35
Tabela 13 Wskaźniki demograficzne – obszar rewitalizacji	41
Tabela 14 Problemy społeczne obszaru rewitalizacji – porównanie.....	42
Tabela 15 czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców	43
Tabela 16 Ćwiczący w klubach sportowych oraz młodzież do lat 18 ćwicząca w klubach sportowych.....	43
Tabela 17 Problemy gospodarcze – porównanie.....	44
Tabela 18 Kondycja techniczna obszaru rewitalizacji - porównanie.....	45
Tabela 19 Problemy w sferze środowiskowej – porównanie.....	46
Tabela 20 Mocne i słabe strony obszaru rewitalizacji.....	50
Tabela 21 Założenia interwencji rewitalizacyjnej GPR Gminy Tułowice na lata 2024-2030	55
Tabela 22 Zestawienie pozycji projektowych zebranych w otwartym naborze projektów do GPR.....	56
Tabela 23 Indykatywna lista projektów rewitalizacyjnych.....	107
Tabela 24 Identyfikowane ryzyka dla procesu rewitalizacji dla Gminy Tułowice.....	113
Tabela 25 Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR.....	114
Tabela 26 Wzór karty monitorowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego.....	115
Tabela 27 Organizacja procesu ewaluacji GPR Tułowice	116
Tabela 28 Harmonogram realizacji GPR Gminy Tułowice na lata 2024-2030.....	118
Tabela 29 Zastosowane formy konsultacji Gminnego Programu Rewitalizacji	121